

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ШАРҚШУНОСЛИК ИНСТИТУТИ

БЕГМАТОВА БУЗАҲРО МАЪРУФЖАНОВНА

АРАБ ТИЛИ

**(Филология йўналиши 2-3-курс талабалари учун
ўқув-услубий қўлланма)**

Тошкент – 2013

Б – 45

ББК: 81.2 (5)

УДК: 809.27

Б.М. Бегматова. Араби тили (Филология йўналиши 2-3-курс талабалари учун ўқув-услубий қўлланма). –Т.: ТошДШИ, 2013. – 164 б.

Мазкур ўқув-услубий қўлланма Тошкент давлат шарқшунослик институти ва араб тили ўргатиладиган бошқа олий ўқув юртлари 2-3-курс талабалари учун мўлжалланган.

Ўқув-услубий қўлланмадан араб тили дарсларида амалий ва назарий машғулотлар ўтказиш, ўтилган грамматик мавзуларни мустақамлаш ҳамда талабаларнинг мустақил таълим соатларида фойдаланиш мумкин. Унда замонавий араб ёзувчилари, айниқса, Миср ёзувчиларининг энг яхши ҳикоялари жамланган. Бундан ташқари, ушбу қўлланманинг сўнгида араб адабий тилида кўп ишлатиладиган 2000 дан ортиқ сўз ва иборалар берилган бўлиб, бу талабаларнинг луғат бойликларини янада оширишга хизмат қилади.

Масъул муҳаррир:

ф.ф.н., доц. М.А.Носирова

Такризчилар:

ф.ф.н., доц. С.Рустамий

кат.ўқ. Н.Х.Усмонова

кат.ўқ. З.Н.Шокирова

Мазкур ўқув-услубий қўлланма ТошДШИ ўқув услубий кенгаши томонидан нашрга тавсия этилган (Баённома №3, 21.12.2012)

Б – 45

ББК: 81.2 (5)

УДК: 809.27

© Тошкент давлат шарқшунослик институти, 2013

СЎЗ БОШИ

Ўз мустақиллигига эришган давлатимиз жуда кўплаб хорижий мамлакатлар билан ҳар томонлама алоқаларини йўлга қўйди. Жумладан, Ўзбекистон ва араб давлатлари ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқаларнинг ривожланиши, халқимизнинг араб тилини ўрганишга бўлган қизиқишини янада оширди. Зеро, ўтмиш маданиятимиз ва маънавий меросимизни ўрганишда бу тилнинг ўрни бекиёсдир. Чунки дунё фанининг равнақига катта таъсирини кўрсатган буюк ватандошларимиз Абу Райхон Беруний, Абу Наср Форобий, Маҳмуд Замахшарий ва кўплаб олиму уламолар шу тилда самарали ижод қилганлар. Шунингдек, мустабид тузум даврида узиб қўйилган алоқаларни истиқлолимиз туфайли қайта тикланиши бу тилни ҳар соҳада, ҳар томонлама ўрганишга туртки бўлмоқда. Зеро, “...Бугун жаҳон ҳамжамиятидан ўзига муносиб ўрин эгаллашга интилаётган мамлакатимиз учун, чет эллик шерикларимиз билан ҳамжиҳатликда, ҳамкорликда ўз буюк келажagini кураётган халқимиз учун хорижий тилларни мукамал билишнинг аҳамиятини баҳолашнинг ҳожати йўқдир”¹.

“Хорижий тилларни мукамал билиш” эса, аввало, шу тилнинг назарий асосларини яхши ўрганишни тақозо этади. Шу сабаб мазкур “Араб тили” номли ўқув қўлланмани яратилишига туртки бўлди.

Ўқув қўлланманинг **мақсади**, талабанинг дарсда олган билимларини янада мустаҳкамлаш, талабаларда нотаниш матнни ҳаракатини қўйиб ўқиш ва уни тўғри таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш, араб тилидаги барча феълларни замонларда тўғри туслай олиш малакасини оширишдан иборат.

Ўқув қўлланманинг **вазифаси** шундан иборатки, араб тилини ўрганаётган барча талабалар ва хусусан, Тошкент давлат шарқшунослик институти араб бўлимининг бакалаврият босқичида таълим олаётган талабаларга муайян матнлар турли мавзуларга оид машқларни ҳавола қилиб, уларни сўз бойлигини ошириш, араб услубида фикрлаш ва сўзлашиш қобилиятларини ўстириш, мазкур тилнинг грамматикасига эътибор берган ҳолда, ифодали

¹ Каримов И.А. “Баркамол авлод-Ўзбекистон тараққиёти пойдевори”. –Т.: Шарқ, 1997. –Б. 8-9.

ўқишни ўргатиб, нутқларини ривожлантириш ва мукаммаллаштиришдан иборат.

Ушбу ўқув қўлланма араб тилини ўрганувчи 2-3-курс талабалари учун мўлжалланган бўлиб, унда “Мослашмаган аниқловчи”, “Феъл ва унинг ўтган замони”, “Феъл кесимли гаплар”, “Феълнинг ҳозирги-келаси замони”, “Араб тилида ҳаракат номи”, “Эгага таъсир қилувчи юкламалар”, “Араб тилида сифатдошлар”, “Араб тилида заиф (касал) феъллар”, “Тўғрига ўхшаш феъллар”, “Бўш феъллар”, “Ноқис феъллар” каби бир оз мураккаб бўлган грамматик мавзулар ёритилган. Шунингдек, тўпламдан грамматик мавзулардан ташқари Миср, Сурия ва Ливанлик замонавий араб ёзувчиларининг бир неча ҳикоя ва асарларидан парчалар жой олган бўлиб, улар билан танишиш ўқувчига замонавий араб адабий тилида тез-тез учраб турадиган 2000 га яқин янги сўзларни ёд олиш ва ўз луғат бойликларини оширишга ёрдам беради.

Тўпламда ҳар бир ҳикоядан сўнг уни янада мустаҳкамлаш, грамматик қоидаларни такрорлаш учун турли машқлар берилган. Машқлар мазмун нуқтаи-назаридан турли-туман бўлиб, улар талабаларнинг билим савиясини янада ошириш, уларни дарсдан ташқари мустақил ишлашга жалб этишга қаратилган.

Мазкур ўқув қўлланмадан нафақат араб тили дарсларида, балки араб адабиётига оид дарсларда ҳам фойдаланиш мумкин. Чунки унда Нажиб Маҳфуз, Юсуф Идрис, Закария Тамир, Маҳмуд Бадавий, Неъмат ал-Бихейри каби араб адабиётининг ёрқин намояндаларининг асарлари тўпланган бўлиб, мана шу ёзувчиларнинг ҳаёти билан танишган талабалар, энди уларнинг асарлари билан ҳам танишишлари мумкин .

Ўқув қўлланманинг сўнгида унинг луғат қисми жойлашган бўлиб, унда нафақат араб адабий тилидаги, балки ҳикояларда учраган айрим араб лаҳжаларидаги сўз ва ибораларнинг ҳам таржималари келтириб ўтилган ва улар қайси араб лаҳжасига тегишли эканлиги кўрсатилган.

1-МАВЗУ. МОСЛАШМАГАН АНИҚЛОВЧИ

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида мослашмаган аниқловчи (изофа бирикмаси) ва унинг турлари борасида маълумот бериш, талабанинг дарсда олган билимларини янада мустаҳкамлаш.

2. Талабаларда нотаниш матнни ҳаракатини қўйиб ўқиш ва уни тўғри таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш.

Таянч сўз ва иборалар: *мослашмаган аниқловчи, аниқланмиш, изофа, музоф, музоф илайҳи, маънавий изофа, лафзий изофа, ذات يوم, هاجر, صراحة وبراءة*

От, кишилиқ олмоши ё уларнинг ўрнига келган сўзлар билан ифодаланган аниқловчилар “мослашмаган” бўлади. Бундай аниқловчилар ўзбек тилидаги қаратқичли аниқловчига мос келади.

Қаратқичли аниқловчининг ўз аниқланмиши билан ҳосил қилган бирикмаси араб тилида “изофа” дейилиб, уни ташкил этувчи аниқланмиш музоф, мослашмаган аниқловчи эса музоф илайҳи деб юритилади.

Изофа бирикмасида аниқловчи доим қаратқич келишигида бўлади. Аниқланмишнинг “ал” аниқлик артикли бўлмаса ҳам, охиридаги танвин, иккилик ва тўғри кўплик қўшимчаларидаги “нун” ҳарфи тушиб қолади. Келишикларда изофа бирикмасининг фақат биринчи бўлаги ўзгариши мумкин.

Масалан:

مُؤَاطِنُ الْجُمْهُورِيَّة - республика фуқароси

مُؤَاطِنَا الْجُمْهُورِيَّة - республиканинг икки фуқароси

مُؤَاطِنُو الْجُمْهُورِيَّة - республика фуқаролари (м.з.)

Аниқланмишнинг қандай сўз туркуми билан ифодаланганига кўра изофа бирикмаси икки турга бўлинади:

1. Аниқланмиши кимса ё нарсани билдирадиган от ёки от ўрнида келган сўз билан ифодаланган изофа “ҳақиқий”, яъни маънавий- деб аталади. Бундай изофада аниқланмишга “ал” артикли қўшилмайди. Унинг аниқ-ноаниқлиги аниқловчининг ҳолатига боғлиқ, яъни аниқловчи аниқ ҳолатда бўлса аниқланмиш ҳам аниқ ҳисобланади.

Масалан:

بيت فلاح - дехқоннинг уйи

بيت الفلاح - бу дехқоннинг уйи.

2. Аниқланмиши белги, хусусиятни билдирадиган сифат, сифатдош билан ифодаланган изофа бирикмаси “шаклий”, яъни лафзий деб аталади. Бундай бирикмадаги аниқланмишнинг “ал” артикли бўлса аниқ, бўлмаса ноаниқ ҳолатда бўлади.

Масалан:

رجلٌ طويلٌ القامة - баланд бўйли киши

الإمرأة الكثيرة الأطفال - кўп болалик аёл.

1-машқ. Қуйидаги гапларни арабчага таржима қилинг.

Биз араб бўлимининг биринчи курс талабаларимиз. Институтимизнинг кутубхонаси катта ва ёруғдир. Ўша талабалар (муз.) ҳозир шаҳар марказий стадионидадирлар. Трактор заводининг фаол ишчилари Навоий театрига кетдилар. Фотима француз тилида яхши гаплашади. Бу шаҳарнинг боғлари жуда гўзал. Бу икки талаба қизлар факультет деканинг қабулидан чиқдилар.

Менинг дўстим республикамизда машҳур рассомдир. Унинг укаси Тимур баланд бўйли, жисмонан бақувват, камгап йигит. Ўқитувчимиз бизга араб адабиёти тарихидан гапириб бердилар.

2-машқ. Гапларни ўқинг, ҳаракатини қўйинг ва ўзбек тилига таржима қилинг.

جامعة طشقند قريبة من مركز المدينة. في مكتبة الجامعة كثير من كتب التعليم. كلية العلوم الإسلامية راقعة في هذه البناية. بنايتا الجامعة هاتان ضخمتان. مدرس القسم الاقتصادي عند رئيس الجامعة. عميد الكلية في اجتماع الطلبة. انتهت الدروس فذهب طلاب قسم الحقوق الى مطعم الجامعة. الطالبات جلسن في القاعة الكبيرة مع مدرسات اللغة الإنجليزية. هذان مدرسا اللغة العربية. مدرسا اللغة العربية هذان مصريان. طالبات هذه الكلية انصرفن من الجامعة. أبو محمود مؤرخ. رأيت أبا زيد في النادي الرياضي. أخو خالد ذو نظارات. عند أخي باسم أقلام الرصاص. أسمعت عن ذي القرنين، يا فاطمة؟ في ذي مال ماء. وهل ينطق من في فمه ماء.

أخت هذا العالم مترجمة اللغة العربية. أما أختنا ذلك المهندس فهما ممثلتان. ذهبت هند مع أختي هذا المدرس. رأيت مدرسي الجامعة المصريين في جنينة البلدة.

3-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржума қилинг:

النص الأول

هاجر

محمود البدوي

هجرني "هاجر". بعد عشرة طويلة دامت ثمانية أعوام، خرجت في الصباح الباكر ولم تعد، ولقد بحثت عنها في كل مكان اعتادت الذهاب إليه، فلم أعر لها على أثر. ولقد تربت "هاجر" في بيتي، جئت بها من الريف هي طفلة في السابعة من عمرها، لتخدم عندي، ولكنني لم أعاملها قط كخادم، لأنها كانت يتيمة وفقيرة، وكانت جميلة ضاحكة كالشمس.

وكانت هاجر في طفولتها الأولى لا تكذب قط.. كانت مثال الصدق والإخلاص.. كانت تروي لي الأخبار في صراحة وبراءة، وكنت إذا سألتها عن شيء، وظهر أنها لا تعرفه كانت تُجيب مسرعة ب"لا أعرف".

لم تكن تكذب قط.

وكانت أبدا ضاحكة طربوا.. تملأ البيت سرورا وبهجة.

ثم مضت الأعوام وكبرت هاجر.. تغير جسمها وبرز نهداها، واكتنز صدرها، ولمعت عيناها ببريق الأنوثة وسحرها، ورق صوتها، وزاد عدوبة وفتنة.

وطال مع هذا صمتها، وتغيرت طباعها، فكنت كثيرا ما أراها مطرقة واجنة لسبب ولغير ما سبب.

وابتدأت تكذب، وتدور بالكلام. وتنظر كثيرا في المرأة وتبطل النظر.

ودخلت مرة البيت، فوجدتها واقفة على الباب تتشاجر مع بائع الخبز، وكان غلاما وسيما في السابعة عشرة من عمره.. ثم طردته وامتنعت عن أخذ الخبز منه شهرين كاملين.. ثم عادت وأخذت منه.

ولما سألتها:

- "لماذا رجعت إلى بائع الخبز؟"

قالت بهدوء:

- "حسن؟"

- "آه.. حسن".

- "إنه مسكين..".

وعادت إلى سهومها صمتها. ولقد عجبت لهذا التغير المفاجئ الذي طرأ على هاجر. وسمعتها مرة، وأنا صاعد على سلم البيت تبكي وتعول ثم رأيتها تضرب الخادم الصغير الذي معها في البيت، لأنه أخذ الخبز من حسن.

ولما سألتها عن ذلك، قالت وهي تنشج:

- إنه ابن كلب.. وقد طردته... ولا يمكن أن نأخذ منه الخبز مرة أخرى... إنه

غشاش لص...!".

فصمت ولم أقل شيئاً.

وذاث يوم خرجت هاجر ولم تعد... لقد هربت مع بائع الخبز..!

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг ва матн юзасидан саволлар тузинг.
3. Матнда учраган изофа бирикмаларини топиб, уларнинг турларини аниқланг.
4. Қўйидаги парчада нуқталар ўрнига тушириб қолдирилган сўзларни қўйинг.

ولقد تربّت "هاجر" في بيتي، جئت بها من الريف وهي طفلة في السابعة من ...،

لتخدم عندي، و... لم أعاملها قط كخادم، لأنها كانت ... وفقيرة، وكانت جميلة ...

كالشمس.

وكانت هاجر في طفولتها الأولى لا ... قط.. كانت مثال الصدق والإخلاص..
كانت ... لي الأخبار في صراحة و...، وكنت إذا سألتها عن شيء، و... أنها لا تعرفه
كانت تُجيب ... ب"لا أعرف".

1. Жадвалнинг ҳар бир қаторидан керакли сўз ва ибораларни танлаб жумла тузинг. Тузилган жумланинг кетма- кетлигини сўзлар билан эмас, балки рақамлар билан кўрсатинг.

Намуна: 1615-1615 وكانت هاجر في طفولتها الأولى لا تكذب قط-

4	3	2	1	
سرورا وبهجة	في طفولتها الأولى	البيت	وكانت	1
مع بائع الخبز	ولم تعد... لقد..!	"هاجر" في بيتي	وابتدأت	2
تكذب	هربت	وذات يوم	غشاش	3
ب"لا أعرف".	إنه	عن شيء	ولقد تربّت	4
تُجيب مسرعة	لا تكذب قط	إذا سألتها	تملاً هجرتني	5
لص	وتدور بالكلام	هاجر	سمعتها	6

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдужабборов А. Араб тили. –Т.: Тошкент ислом университети, 2007.
2. Иброҳимов Н.И., Юсупов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
3. Маҳмуд ал-Бадавий “Ҳажира”. –Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.
5. Орифхўжаев Н.М. Араб тили дарсларида ўқув ўйинларини татбиқ этиш бўйича тавсия ва намуналар. –Т.: ТошДШИ, 2004.

2-МАВЗУ. ФЕЪЛ ВА УНИНГ ЎТГАН ЗАМОНИ

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида феъл ва унинг ўтган замони ҳақида қисқача маълумот бериш, ҳамда талабани уларни тўғри туслай олиш ма-лакасини ошириш.

2. Талабани машҳур Миср ёзувчиси Нажиб Маҳфузнинг ҳикоя-си билан таништириш, ҳамда матнда учраган янги сўз ва ибора-ларни ўзлаштириб, уни таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш.

Таянч сўз ва иборалар: феъл, музаккар, муаннас, инфинитив, уч ундошли, тўрт ундошли, аниқ ва мажҳул нисбат, феъл боб-лари, тўғри феъллар, бўлишсиз шакл, ноўзак, ҳосила боблари.

Иш ҳаракат ёки ҳолатни билдирувчи сўз туркуми араб тили грамматикасида жуда катта ўрин тутади, чунки жуда кўп бошқа туркум сўзлари ҳам асосан феъл ўзаклари заминиде ясалади. Араб тилида феълларнинг “ўқимоқ, бормоқ” каби инфинитив шакллари йўқ. Луғатлар ва дарсликларда инфинитив ўрнида ўт-ган замон аниқ нисбат III шахс бирлик музаккар шакли ишла-тилади. Масалан: “**كَتَبَ**”-аслида “*у (музаккар) ёзди*” ни англатади, фақат луғат ва дарсликларда “*ёзмоқ*” маъносида ишлатилади.

Араб тилида феълларнинг ўзаги асосан уч ундош (**فعل**) ва тўрт ундош (**فعلل**) дан иборат бўлади. Аксарият ҳолларда уч ундошли феъллар ишлатилади.

Бу ўзак ундошлар атрофидаги унлиларни ўзгартириш, у ёки бу ўзак ундошни иккилантириш, бирор ноўзак ундошни киритиш йўли билан феълларнинг ҳосила боблари ясалади ва табиийки, уларнинг мазмунида ҳам ўзгариш содир бўлади. Уч ундошли феъл-ларнинг 15та, тўрт ундошли феълларнинг эса 4та боби мавжуд.

Феълларнинг барча боблари ўтган ва ҳозирги-келаси замонга эга.

Феълнинг ўтган замон шакли

Ўтган замон шаклидаги феъллар тугалланган иш-ҳаракатни билдиради. Тусланишда фақат охиридаги кўшимчалар ўзгаради. Масалан: **كَتَبْتُ** - мен ёздим, **كَتَبْتَ** - сен ёздинг (м.з.), **كَتَبْتُمْ** - сизлар ёздингизлар (м.н.).

Ўтган замон феълларининг бўлишсизлик шакли феъл олдига “ма” инкор юкламасини қўйиш орқали ҳосил қилинади. Масалан:

مَا - Улар (мз) чикмадилар. مَا خَرَجُوا - У (мз) ёзмади. مَا كُنْتُ - Сиз (иккинги) ичмадингиз. شَرِبْتُمَا - Сиз (иккинги) ичмадингиз.

Ўтган замон феъли олдига “قَدْ” юкламаси қўйилса иш-ҳаракат яқинда тугалланиб бўлгани таъкидланади. Масалан:

قَدْ ذَهَبَ - кетиб бўлди; كَتَدِي - кетди.

1-машқ. Қуйидаги феълларнинг маъноларини лугатдан топинг ва ўтган замонда тусланг.

لَبَسَ، تَكَلَّمَ، اِبْتَسَمَ، قَنَعَ، رَكَبَ، تَسَلَّقَ، تَرَجَّمَ، سَافَرَ، أَسْرَعَ، احْتَرَمَ، تَعَسَّلَ، اِنْفَرَدَ

2-машқ. Гапларни араб тилига таржима қилинг ва феълларнинг тусланишига эътибор беринг.

Биз уй вазифасини бажариб бўлдик. Мен уйга кетдим. Университетга бормадингми? У иккиси (мз) кириб бўлишди. Талабалар мусобақани кўриб бўлдилар. У (қиз) арабча ўқишни ўрганди. Зайнаб ва Фотима Қоҳирадан қайтиб келдилар. Эшик очилди ва у кириб келди.

3-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الثاني

من تحت لفوق

نجيب محفوظ

أي أمل أن يمكن تجود به هذه الحياة. إنها من صميم الأسرة ولكنها غريبة عنها تماما في الوقت نفسه، تمضي حياتها على الهامش، على حافة الهامش، رغم أنها المحور الذي يدور حوله كل شيء. هي أول من يستيقظ لتعد الإفطار، ولتمارس بعد ذلك خدمات متصلة، ختامها غسيل الأواني بعد العشاء. لا تشعر بانتمائها إلى الأسرة إلا حينما تجلس إلى مائدة الطعام معهم، أو عندما تتخذ نجلتها أمام التلفزيون بعد الفراغ من السخرة اليومية. وما إن

تجاوز الساعة العاشرة حتى تقول لها "نفيدة" هانم- زوجة أبيها- بنبرة تجمع بين الحزم الصادق والعطف الكاذب:

- آن لك تنامي يا "نعيمة" لتأخذي قسطك من الراحة.

المرأة لا تهمها راحتها في شيء ولكنها تحرص على استيقاظها المبكر. يشهد على ذلك ما تتبادلانه من كراهية عميقة الجذور، تستر أحيانا بالصمت وتتعري أحيانا بقوارص الكلام. هذه المرأة قضت عليها، وسدت طريق الأمل بجدار غليظ. وحوالي السابعة يغادر أبوها "بكري" أفندي مسكنه إلى عمله بالحكومة، وتتبعه أخوتها الثلاث إلى وظائفهن التي الحقن بها حديثا عقب إتمام دراستهن الجامعة. وتأخذ "نعيمة" في عملها اليومي تحت إشراف "نفيدة" هانم. لم يعد من المستطاع اكتراء خادمة في هذا الزمن، وها هي تسد هذا الفراغ بلا أجر، وبلا شكر، وكأنه واجب تؤديه نظير لقمته وإقامتها في البيت المفترض أنه بيت أبيها. أذعنت لوضعها التعيس كما يدعن أبوها لمشيئة زوجته، كلاهما يجد في الإذعان منجى من الكدر. ألفت الخدمة، وكراهية نفيدة هانم، وألفت ملابسها الخشنة الرخيصة الشعبية وحظها التافه من التعليم مذ أصرت المرأة على إبقائها في البيت للمعاونة مضحية بمستقبلها ومستسلمة لحقدتها الدائم ولم تلق عند أبيها الضعيف أي دفاع، لم تجد نصيرا مذ فقدت أمها وهي بنت ثمانية أعوام. وها هي تعبر الثامنة والعشرين بلا أمل، ولا يكاد أحد يكتشف جمالها وراء غشاء الإهمال والقذارة والجهل والسن والفقير. المستقبل لا يتسم ابتسامه الشاحبة إلا في الحلم، والحلم لا يريد أن يتحقق، فهل تتجرّع تعاستها حتى الشمال؟! أبوها يهزّب إليها العطف أحيانا من زاوية عينيه في غفلة من المرأة، ثم تطحنه الحياة بأعبائها فيشغل عنها بهمومه، وتقول وهي تنتهد:

- نسييني كما نسي أمي من قبل.

وكلما تحدت زوجة أبيها تحديا عابرا ينقلب الجميع عليها، أخواتها وأبوها، فتنحصر في ركن وحيدة مغلوبة على أمرها. إنه بيت ظالم يستغلها بلا رحمة، وإنها تمقتة من صميم قلبها الجريح. وحملت كثيرا في شبابها الأول بمعجزات الحظ السعيد، بمقدم رجل الأحلام الذي

يضمّها إلى قلبه رغم الفقر والجهل ويطير بها في سماوات السعادة. ولكنه لم يقدم ولم ينتظر الزمن. وصادفت أعينا تتطلع بإعجاب، وهي تنشر الغسيل في الشرفة، أو تتسوّق في الطريق، محض نظرات بلا فعل ولا أمل. وتنفذ امرأة أبيها إلى أعماقها أحيانا فتخاطب بناتها على مسمع منها:

- ادّخرن واعتمدن على أنفسكن، أبوكم لا يملك إمكانية تجهيز بنت!

الماكرة تخاطبها هي. وتخاطبها أيضا وهي تقول لأبيها:

- الشاب اليوم في حاجة إلى زوجة تشاركه حمل الأعباء والموظفة بمرتبها تماثل صاحبة الإيراد على أيامنا.

ولم تستطع السكوت فقالت:

- لو لم أجبر على ترك المدرسة لكنت اليوم موظفة!

فقالت امرأة بصرامة:

- بل كنت ضعيفة في دراستك فجعلت منك ست بيت، وشيء خير من لا شيء.

فهتفت على رغمها:

- رينا بيني و بينك!

فصرخت المرأة:

- تدعين عليّ؟!!

وتدخل الأب والأخوات وخسرت كالعادة القضية. وما جدوى الكلام وما جدوى الخصام والشباب يتلاشى مع الأمل؟! بل ها هي تشهد مأساة من نوع جديد. فقد تقدم شاب لطلب يد "درية" كبرى الأخوات وفشلت الخطوبة لعدم إمكان الحصول على شقة. وليلتها دار نقاش طويل أسيف في الأسرة عن تكاليف الزواج، أدركت نعيمة بعده أن أخواتها لسن أسعد حظًا منها إلا قليلا. حقًا لقد تغيرت الدنيا وها هي تمارس عقوباتها على من يستحقها ومن لا يستحقها!. ورجعت ذات صباح من أيام الشتاء الأخيرة من

السوق في جلبابها الكستور متلفعة بشال رمادي ويدها قابضة على سلة الخضار، فوقفت كالعادة تتبادل كلمتين مع زوجة البواب. وإذا بالمرأة تقول:

- عيني عليك، خادمة بلا أجر..

فقطبت دون ارتياح وفي شيء من الكبرياء فقالت المرأة:

- أصبحت أكره أسرتك من أجل عيونك!

فتمتت نعيمة:

- ربنا موجود..

فتساءلت المرأة بإغراء:

- أ لديك فكرة عن مرتب الخادمة اليوم؟

ما زالت تعتبر نفسها - على الأقل أمام الآخرين - فتاة كريمة من أسرة!.

- وهل المرتب هو كل شيء؟- طبعاً، لا تكووني عدوة لنفسك..

لم تنم ليلتها من الفكر. ولم يكن المرتب هو الإغراء الوحيد ولكن التحرر أيضا من

سطوة تفيده وضعف أبيها وأنانيتها أخواتها. ولم ينقطع الحوار بينها وبين زوجة البواب.

رفضت فكرة العمل في شقة مفروشة قائلة بإباء:

- إني بنت محترمة.. فقالت المرأة:

- وعندي أسرة محترمة أيضا!

وغادرت نعيمة البيت فلم تعد. اشتغلت في شقة أسرة بمدينة المهندسين بمائة جنيه

وتحسنت أحوالها في الملابس والصحة. وفي مجرى عامين تزوجت من كهربائي مناسب جدا.

ووجدت من نفسها رغبة في زيارة أسرتها، ليعلم زوجها أنها بنت ناس من ناحية، وليعلم

أهلها من ناحية أخرى أي مصير حسن انتهت إليه بعد التحرر من ربقتهم.

وكان يوم من أسعد أيامها يوم رجعت إلى مسكنها القديم بوجهها الجديد وزيّها

الجميل بصحبة الزوج السعيد.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Матндан уч ва тўрт ўзакли феълларни топинг ва уларни ўтган замонда тусланг.
3. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
4. Матннинг қўйидаги парчадан олдинги мазмунини сўзлаб беринг:

وغادرت نعيمة البيت فلم تعد. اشتغلت في شقة أسرة بمدينة المهندسين بمائة جنيه وتحسنت أحوالها في الملابس والصحة. وفي مجرى عامين تزوجت من كهربائي مناسب جدا. ووجدت من نفسها رغبة في زيارة أسرتها، ليعلم زوجها أنها بنت ناس من ناحية، وليعلم أهلها من ماحية أخرى أي مصير حسن انتهت إليه بعد التحرر من ربقتهم. وكان يوم من أسعد أيامها يوم رجعت إلى مسكنها القديم بوجهها الجديد وزيتها الجميل بصحبة الزوج السعيد.

1. Матн юзасидан саволлар тузинг.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдужабборов А. Араб тили. –Т.: Тошкент ислом университети, 2007.
2. Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
3. Гранде Г.Б. Курс арабской грамматики в сравнительно-историческом освещении. –М. 2001.
4. Нажиб Маҳфуз “Мин тахта ли фавқа”. –Қоҳира, 2003.
5. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

3-МАВЗУ. ФЕЪЛ-КЕСИМЛИ ГАПЛАР

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида феъл-кесимли гап, ҳамда унда эга ва кесимнинг мослашуви тўғрисида маълумот бериш.

2. Талабани нотаниш матн билан таништириш, ҳамда унда учраган янги сўз ва ибораларни ўзлаштириб, таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш.

Таянч сўз ва иборалар: Феъл-кесим, от кесим, исмий гап, сонда мослашиш, оқил, ғайриоқил, *لم تطل*, *هي تتحرك*, *ثم تنظر*, *حتى أصبح*

Кесими феъл билан ифодаланган гап “феъл-кесимли гап” дейилади. Араб тилида феъл-кесим кўпинча эгадан олдин келади.

Масалан:

خَرَجَ مُحَمَّدٌ مِنَ الْعُرْفَةِ - Маҳмуд хонадан чиқди.

سَافَرَ سَلِيمٌ إِلَى سَمَرْقَنْدٍ - Салим Самарқандга кетди.

Эгадан олдин келган феъл-кесим эга билан фақат жинсда мослашади, сонда мослашмайди, яъни доимо бирликда бўлади. Масалан:

دَخَلَ الطَّالِبُ الْعُرْفَةَ – Талаба хонага кирди.

دَخَلَتِ الطَّالِبَاتُ الْعُرْفَةَ – Иккита талаба (мн) хонага кирдилар.

Агар феъл-кесим эгадан кейин келган бўлса, у билан ҳам сонда, ҳам жинсда мослашади. Масалан:

الْفَلَّاحُونَ ذَهَبُوا إِلَى الْمَرْعَةِ – Дехқонлар (мз) далага кетишди.

خَرَجَتْ الطَّالِبَاتُ مِنَ الْمَكْتَبَةِ وَ ذَهَبْنَ إِلَى الْبَيْتِ – Талабалар (мн) кутубхонадан чиқдилар ва уйларига кетдилар.

Кишилик олмоши билан ифодаланган эга феъл-кесимли гапларда, одатда, тушиб қолади. Унинг маъносини феълнинг шахсон кўшимчаси ифодалайди. Бундай эгалар фақат таъкидлаш учунгина ишлатилиши мумкин.

Масалан: *أَنَا كَتَبْتُ* - (Мен) ёздим. *أَنْتُمْ خَرَجْتُمْ* - (Сиз) кетдингиз.

Агар гапнинг эгаси одамни англамайдиган от билан ифодаланган бўлса ва кўпликда турган бўлса, кесим эгадан олдин келса ҳам, кейин келса ҳам, эганинг жинсидан қатъи назар бирликда муаннас жинсида туради. Масалан:

– وَصَلَ الْقِطَارَ وَ وَقَفَ – Поезд келди ва тўхтади.

وَصَلَّتِ الْقُطُورَ وَ وَقَفَتْ – Поездлар келдилар ва тўхтадилар.

Агар гапда феъл-кесим уюшиб келган бўлса, битта феъл-кесим эгадан олдин, қолганлари эгадан кейин, юқоридаги қоидаларга асосан ёзилади.

7-машқ. Қуйидаги гапларда қавс ичидаги феълларни керакли шахс ва сонга қўйинг:

(۱) دخل الطالبان فجلسا. (۲) تقرب الكيور ثم تبعه. (۳) أكل الفلاحون فشرّبوا. (۴) تفهم التلميذات ثم يكتبن. (۵) المدرستان تقولان. (۶) هل أنتم تعلمون؟ (۷) يدخل أستاذنا فيجلس ثم يكتب. (۸) قد خرج جميع الطلبة فذهبوا أما أحمد و زينب فما ذهبا. (۹) لماذا أنتما تبكيان؟ (۱۰) قرأت فاطمة و محمود ثم فهما.

8-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Мен сумкамни олдим ва мактабга кетдим. Нима учун сен (мн.) ўзингни янги костюминг ва шляпангни киймадинг? Улар (мз.) тушундилар, аммо Маҳмуд ва Карим тушунмадилар. Сиз иккинги инглиз тилида ёза оласизларми? Зайнаб бу матнни гапириб берди. Бу ишчилар эрталаб барвақт уйғондилар. Талабалар дарсхонага кирдилар, сўнг ўтирдилар, ундан кейин тингладилар ва ёздилар. Фотима ва Маҳмуд бу ҳикояни ўқидилар ва тушундилар.

9-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الثالث

نظرة

يوسف إدريس

كان غريبا أن تسأل طفلة صغيرة مثلها إنسانا كبيرا مثلي لا تعرفه في بساطة وبراءة أن يعدل من وضع ما تحمله، وكان ما تحمله معقدا حقا، ففوق رأسها تستقر صينية بطاطس

بالفرن ، وفوق هذه الصينية الصغيرة يستوي حوض واسع من الصاج مفروش بالفطائر المخبوزة، وكان الحوض قد انزلق رغم قبضتها الدقيقة التي استماتت عليه حتى أصبح ما تحمله كله مهددا بالسقوط.

ولم تطل دهشتي وأنا أحرق في الطفلة الصغيرة الحيرى، وأسرعت لإنقاذ الحمل، وتلمست سبلا كثيرة وأنا أسوي الصينية فيميل الحوض، وأعدل من وضع الصاج فتميل الصينية. ثم أضبطهما معا فيميل رأسها هي. ولكنني نجحت أخيرا في تثبيت الحمل، وزيادة في الاطمئنان نصحتها أن تعود إلى الفرن وكان قريبا، حيث ترك الصاج وتعود فتأخذه.

ولست أدري ما دار في رأسها، فما كنت أرى لها رأسا وقد حجبته الحمل. كل ما حدث أنها انتظرت قليلا لتأكد من قبضتها ثم مضت وهي تغمغم بكلام كثير لم تلتقط أذني منه إلا كلمة (ستي)..

ولم أحول عيني عنها وهي تخترق الشارع العريض المزدهم بالسيارات، ولا عن ثوبها الواسع المهلهل الذي يشبه قطعة القماش التي ينظف بها الفرن، أو حتى عن رجليها اللتين كانتا تطلان من ذيله الممزق كمسمارين رفيعين.

وراقبتها في عجب وهي تنشب قدميها العاريتين كمخالب الكتكوت في الأرض، وتحتز وهي تتحرك، ثم تنظر هنا وهناك بالفتحات الصغيرة الداكنة السواد في وجهها، وتخطو خطوات ثابتة قليلة، وقد تتمايل بعض الشيء ولكنها سرعان ما تستأنف المضي.

راقبتها طويلا حتى امتصتني كل دقيقة من حركاتها، فقد كنت أتوقع في كل ثانية أن تحدث الكارثة.

وأخيرا استطاعت الخادمة الطفلة أن تخترق الشارع المزدهم في بطاء كحكمة الكبار. واستأنفت سيرها على الجانب الآخر، وقبل أن تختفي شاهدها تتوقف ولا تتحرك. وكادت عربة تدهمني وأنا أسرع لإنقاذها. وحين وصلت كان كل شيء على ما يرام والحوض والصينية في أتم اعتدال، وأما هي فكانت واقفة في ثبات تتفرج، ووجهها المنكمش

الاسمر يتابع كرة من المطاط يتقاذفها أطفال في مثل حجمها وأكبر منها، وهم يهطلون ويصرخون ويضحكون.

ولم تلحظني، ولم تتوقف كثيرا فمن جديد راحت مخالباها الدقيقة تمضي بها. وقبل أن تنحرف استدارت على مهل واستدار الحمل معها، وألقت على الكرة والأطفال نظرة طويلة. ثم ابتلعتهما الحارة.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Матндаги эга ва кесимларни аниқланг ва улар мослашуви-ни тушунтириб беринг
3. Қуйида келтирилган парчадаги нуқталар ўрнига керакли юкламаларни қўйинг:

وأخيرا استطاعت الخادمة الطفلة تخترق الشارع المزدهم في بطن كحكمة الكبار. واستأنفت سيرها على الجانب الآخر، وقبل تحتفي شاهدها تتوقف و.... تتحرك. وكادت عربة تدهمني وأنا أسرع لإنقاذها. وحين وصلت كان كل شيء على ما يرام والحوض والصينية في أتم اعتدال، وأما هي فكانت واقفة في ثبات تتفرج، ووجهها المنكمش الاسمر يتابع كرة من المطاط يتقاذفها أطفال في مثل حجمها وأكبر منها، وهم يهطلون ويصرخون ويضحكون.

و.... تلحظني، و.... تتوقف كثيرا فمن جديد راحت مخالباها الدقيقة تمضي بها. وقبل تنحرف استدارت على مهل واستدار الحمل معها، وألقت على الكرة والأطفال نظرة طويلة.

ثم ابتلعتهما الحارة.

1. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
2. Матн юзасидан саволлар тузинг.
3. Жадвалда берилган жумлаларни матндаги кетма-кетлиги асосида рақамлаб, уларни керакли устунга ёзингинг.

To'g'ri javob	Talaba javobi	Jumlalar	№
		وكان الحوض قد انزلق رغم قبضتها الدقيقة التي استماتت عليه حتى أصبح ما تحمله كله مهددا بالسقوط.	1.
		ثم مضت وهي تغمغم بكلام كثير لم تلتقط أذني منه إلا كلمة (ستي)..	2.
		كان غريبا أن تسأل طفلة صغيرة مثلها إنسانا كبيرا مثلي لا تعرفه في بساطة وبراءة أن يعدل من وضع ما تحمله، وكان ما تحمله معقدا حقا، ففوق رأسها تستقر صينية بطاطس بالفرن ، وفوق هذه الصينية الصغيرة يستوي حوض واسع من الصاج مفروش بالفطائر المخبوزة،	3.
		ولم تظل دهشتي وأنا أحرق في الطفلة الصغيرة الحيرى، وأسرعت لإنقاذ الحمل،	4.
		ثم أضببطهما معا فيميل رأسها هي.	5.
		ولم تلحظني، ولم تتوقف كثيرا فمن جديد راحت مخالباها الدقيقة تمضي بها. ثم ابتلعتها الحارة.	6.
		وقبل أن تنحرف استدارت على مهل واستدار الحمل معها، وألقت على الكرة والأطفال نظرة طويلة.	7.
		فما كنت أرى لها رأسا وقد حجه الحمل.	8.
		وأخيرا استطاعت الخادمة الطفلة أن تخترق الشارع المزدهم في بطن كحكمة الكبار.	9.
		واستأنفت سيرها على الجانب الآخر، وقبل أن تختفي شاهدتها تتوقف ولا تتحرك. وكادت عربة تدهمني وأنا	10.

		أسرع لإنقاذها.	
11.		و حين وصلت كان كل شيء على ما يرام والحوض والصينية في أتم اعتدال، وأما هي فكانت واقفة في ثبات تنفرج،	
12.		كل ما حدق أنها انتظرت قليلا لتتأكد من قبضتها ولم أحول عيني عنها وهي تخترق الشارع العريض المزدهم بالسيارات،	
13.		وتخطو خطوات ثابتة قليلة، وقد تتمايل بعض الشيء ولكنها سرعان ما تستأنف المضي.	
14.		راقبتها طويلا حتى امتستني كل دقيقة من حركاتها، فقد كنت أتوقع في كل ثانية أن تحدث الكارثة.	
15.		وراقبتها في عجب وهي تنشب قدميها العاريتين كمخالب الكتكوت في الأرض، وتتهتز وهي تتحرك، ثم تنظر هنا وهناك بالفتحات الصغيرة الداكنة السواد في وجهها،	
16.		وهم يهللون ويصرخون ويضحكون.	
17.		ولا عن ثوبها الواسع المهلهل الذي يشبه قطعة القماش التي ينظف بها الفرن، أو حتى عن رجليها اللتين كانتا تطلان من ذيله الممزق كمسمارين رفيعين.	
18.		ووجهها المنكمش الاسمر يتابع كرة من المطاط يتقاذفها أطفال في مثل حجمها وأكبر منها،	
19.		وتلمست سبلا كثيرة وأنا أسوي الصينية فيميل الحوض، وأعدل من وضع الصاج فتميل الصينية ولست أدري ما	

		دار في رأسها،	
		ولكنني نجحت أخيرا في تثبيت الحمل، وزيادة في الاطمئنان نصحتها أن تعود إلى الفرن وكان قريبا، حيث تترك الصباح وتعود فتأخذه.	20.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдужабборов А. Араб тили. –Т.: Тошкент ислом университети, 2007.
2. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. –Т.: Ўқитувчи, 1981.
3. Мустафо ал-Ғалайиний. Жамиъу- д- дурусил- л-арабияти. – Қоҳира, 2007.
4. Юсуф Идрис “Назратун”. –Қоҳира, 2003.
5. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

4-МАВЗУ. ФЕЪЛЛАРНИНГ ҲОЗИРГИ-КЕЛАСИ ЗАМОНИ

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида феълларнинг ҳозирги-келаси замони ва уларнинг ясаши ҳақида қисқача маълумот бериш.

2. Талабани нотаниш матн билан таништириш, ҳамда ундаги феълларни аниқлаб уларни замонларда тусланишини тушунтириб бериш.

Таянч сўз ва иборалар: ҳозирги-келаси замон, суқун, олд кўшимча, орт кўшимча, ўрта ўзак, айн боби, феъл вазни, юклама, инкор юкламаси.

Араб тилида феълнинг ҳозирги-келаси замони худди ўзбек тилидаги каби ҳали тугалланмаган иш-ҳаракатни билдиради. Айни чоғда, феълнинг ҳозирги-келаси замони ёрдамида доимий бўлиб турадиган иш-ҳаракатни ҳам кўрсатиш мумкин. Тусланишда феълларнинг шахс, сон ва жинсни билдирадиган олд ва орт кўшимчалари ўзгаради, негизда ўзгариш бўлмайди. Биринчи боб феълнинг иккинчи ўзак, яъни ўрта ўзагининг ҳаракати (унлиси) эса луғатларда феъл ўзагидан сўнг кичик қавс ичида берилган бўлади. Масалан: دَخَلَ (у), ذَهَبَ (а), جَلَسَ (и). Юқоридаги а, и, у баъзида “феълнинг ҳозирги-келаси замон ўрта ўзагининг ҳаракати” деб юритилади.

Феълнинг ҳозирги-келаси замон инкор шакли кўпинча “У”, баъзида эса “ما” инкор юкламаси ёрдамида берилади.

10-машқ. Қуйидаги феълларни таржима қилинг ва уларни ҳозирги-келаси замонда тусланг.

عَلِمَ، ضَرَبَ، انْقَطَعَ، تَجَاهَلَ، تَبَسَّمَ، أَكْثَرَ، حَوَّقَلَ، اسْتَخْرَجَ، اصْفَرَ، اِقْتَطَفَ، تَزَلَزَلَ

11-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.

Мен эртага театрға бораман. Зайд Қоҳираға сафар қилапти. Унинг (мн) отаси трактор заводида ишлайди. Сен билан гаплашмайман. Опам университетни битирганидан сўнг, шу мактабда ишлайди. Фарҳод Темурийлар музейида ишляпти. Келаси чоршанба кўл бўйига борамиз. Фотима бугун ўқишга бормайди.

12-ماشқ. Қуйидаги текстни ҳаракатлаб ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الرابع

النمور في اليوم العاشر

زكريا تامر

رحلت الغابات بعيدا عن النمر السجين في قفص، ولكنه لم يستطع نسيانها، وحدق غاضبا على رجال يتحلقون حول قفصه وأعينهم تتأمله بفضول ودونما خوف. وكان أحدهم يتكلم بصوت هادئ ذي نبرة آمرة: إذا أردتم حقا أن تتعلموا مهنتي، مهنة الترويض، عليكم ألا تنسوا في أي لحظة أن معدة خصمكم هدفكم الاول، وسترون أنها مهنة صعبة وسهلة في آن واحد. انظروا الآن إلى هذا النمر. إنه نمر شرس متعجرف، شديد الفخر بحريته وقوته وبطشه، ولكنه سيتغير، ويصبح وديعا ولطيفا ومطيعا كطفل صغير. فراقبوا ما سيجري بين من يملك الطعام وبين من لا يملكه، وتعلموا.

فبادر الرجال إلى القول إنهم سيكونون التلاميذ المخلصين لمهنة الترويض. فابتسم المروض مبتهجا، ثم خاطب النمر متسائلا بلهجة ساحرة: كيف حال ضيفنا العزيز؟ قال النمر: أحضر لي ما آكله، فقد حان وقت طعامي.

فقال المروض بدهشة مصطنعة: "أ تأمرني وأنت سجين؟ يا لك من نمر مضحك! عليك أن تدرك أني الوحيد الذي يحق له هنا إصدار الأمور". قال النمر: " لا أحد يأمر النمر".

قال المروض: " ولكنك الآن لست نمرًا. أنت في الغابات نمر. أما وقد صرت في القفص، فأنت الآن مجرد عبد تمتثل للأوامر وتفعل ما أشاء". قال النمر بنزق: - "لن أكون عبدا لأحد".

قال المروض: - " أنت مرغم على إطاعتي لأني أنا الذي أملك الطعام".

قال النمر: - لا أريد طعامك".

قال المروض: - "إذن جُوع كما تشاء، فلن أرغمك على فعل ما لا ترغب فيه".

وأضاف مخاطبا تلاميذه: سترون كيف سيتبدل، فالرأس المرفوع لا يشبع معدة جائعة.

وجاع النمر، وتذكر بأسى أيام كان ينطلق كريح دون قيود مطاردا فرائسه.
وفي اليوم الثاني، أحاط المروض وتلاميذه بقفص النمر، وقال المروض: "ألست جائعا؟
أنت بالتأكيد جائع جوعا يعذب ويؤلم. قل إنك جائع فتحصل على ما تبغي من اللحم".
ظل النمر ساكنا، فقال المروض له: "افعل ما أقول ولا تكن أحق. اعترف بأنك جائع
فتشبع فوراً".

قال النمر: "أنا جائع".

فضحك المروض وقال لتلاميذه: "ها هو ذا قد سقط في فخ لم ينجو منه". وأصدر
أوامره، فظفر النمر بلحم كثير.
وفي اليوم الثالث، قال المروض للنمر: "إذا أردت اليوم أن تنال طعاما، فنقذ ما سأطلب
منك".

قال النمر: "لن أطيعك".

قال المروض: "لا تكن متسرعا، فطلبي بسيط جدا. أنت الآن تحوص في قفصك، وحين
أقول لك: "قف، فعليك أن تقف".

قال النمر لنفسه: "إنه فعلا طلب تافه، ولا يستحق أن أكون عنيدا وأجوع".
وصاح المروض بلهجة قاسية آمرة: "قف".

فتجمد النمر توا، وقال المروض بصوت مرح: "أحسن".

فسرّ النمر، وأكل بنهم، بينما كان المروض يقول لتلاميذه: "سيصبح بعد أيام نمرا من
ورق".

وفي اليوم الرابع، قال النمر للمروض: "أنا جائع فاطلب مني أن أقف".

فقال المروض لتلاميذه: "ها هو ذا بدأ يجب أوامري".

ثم تابع موجهها كلامه إلى النمر: لن تأكل اليوم إلا إذا قلّدت مواء القطط".

فكظم النمر غيظه، وقال لنفسه: سأتسلّى إذا قلّدت مواء القطط".

وقلّد مواء القطط، فعبس المروض وقال باستنكار: "تقليدك فاشل. هل تعدّ الزجرة مواء".

فقلّد النمر ثانية مواء القطط، ولكنّ المروض ظل متجهّم الوجه، وقال بازدراء: " اسكت اسكت. تقليدك ما زال فاشلا. سأتركك اليوم تتدرّب على مواء القطط، وغدا سأمتحنك . فإذا نجحت أكلت. أما إذا لم تنجح فلن تأكل".

وابتعد المروض عن قفص النمر وهو يمشي بخطى متباطئة وتبعه تلاميذه وهم يتهامسون متضحكين. ونادى النمر الغابات بضراعة، ولكنها كانت نائية.

وفي اليوم الخامس ، قال المروض للنمر: " هيا، إذا قلدت مواء القطط بنجاح نلت قطعة كبيرة من اللحم الطازج".

قلد النمر مواء القطط فصفق المروض، وقال بغيبة: عظيم! انت تموء كقط في شباط. ورمى إليه بقطعة كبيرة من اللحم.

وفي اليوم السادس، ما إن اقترب المروض من النمر حتى سارع النمر إلى تقليد مواء القطط، ولكن المروض ظل واجما مقطّب الجبين فقال النمر: " ها أنا ذا قد قلّدت مواء القطط". قال المروض: قلد نهيّق الحمار".

قال النمر باستياء: " أنا النمر الذي تخشاه حيوانات الغابات، أقلد الحمار؟! سأموت ولن أنفذ طلبك!".

فابتعد المروض عن قفص النمر دون أن يتفوه بكلمة.

وفي اليوم السابع، أقبل المروض نحو قفص النمر باسم الوجه وديعا، وقال للنمر: " ألا تريد أن تأكل؟".

قال النمر أريد أن آكل.

قال المروض: " اللحم الذي ستأكله له ثمن، انهق كالحمار تحّصل على الطعام".

فحاول النمر أن يتذكر الغابات ، فأخفق، واندفع، ينهق مغمّض العينين، فقال المروض: " نهيقك ليس ناجحا، ولكنني سأعطيك قطعة من اللحم إشفاقا عليك".

وفي اليوم الثامن، قال المروض للنمر: " سألقي مطلع خطبة، وحين سأنتهي صفق إعجابا". قال النمر: " سأصفق".

فابتدأ المروض إلقاء خطبته، فقال: "أيها المواطنون. ز سبق لنا في مناسبات عديدة أن أوضحنا موقفنا من كلّ القضايا المصرية، وهذا الموقف الحازم الصريح لن يتبدل مهما تأمرات القوى المعادية، وبالإيمان سننتصر".

قال النمر: "لم افهم ما قلت".

قال المروض: "عليك أن تعجب بكل ما أقول، وأن تصفّق إعجاباً به". قال النمر: "سامحني. أنا جاهل أُمي، وكلامك رائع، وسأصفق كما تبغي".

وصفق النمر، فقال المروض: "أنا لا أحب النفاق والمنافقين ستُحرم اليوم من الطعام عقاباً لك".

وفي اليوم التاسع، جاء المروض حاملاً حزمة من الحشائش، وألقى بها للنمر، وقال: "كل".

قال النمر: "ما هذا؟ أنا من آكلي اللحوم".

قال المروض: "منذ اليوم لن تأكل سوى الحشائش".

ولما اشتد جوع النمر، حاول أن يأكل الحشائش، فصدمه طعمها، وابتعد عنها مشمئزاً، ولكنه عاد إليها ثانية، وابتدأ سيستسيغ طعمها رويداً رويداً.

وفي اليوم العاشر، اختفى المروض وتلاميذه والنمر والفقص، فصار النمر مواطننا، والقفص مدينة.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Матндан феълларни топинг ва уларни ҳозирги-келаси замонда тусланишида рўй берувчи ўзгаришларни тушунтириб беринг.
3. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг
4. Матннинг қўйидаги парчадан кейинги мазмунини сўзлаб беринг:

وفي اليوم الرابع، قال النمر للمروض: "أنا جائع فاطلب مني أن أقف". فقال المروض لتلاميذه: "ها هو ذا بدأ يحب أوامري". ثم تابع موجهها كلامه إلى النمر: لن تأكل اليوم إلا إذا قلّدت مواء القطط". فكظم النمر غيظه، وقال لنفسه: سأتسلّى إذا قلّدت مواء القطط". وقلّد مواء القطط، فعبس المروض وقال باستنكار: "تقليدك فاشل. هل تعدّ الزجرة مواء". فقلّد النمر

ثانية مواء القطط، ولكنّ المروض ظل متجهّم الوجه، وقال بازدراء: " اسكت اسكت. تقليدك ما زال فاشلا. سأتركك اليوم تتدرّب على مواء القطط، وغدا سأمتحنك . فإذا نجحت أكلت. أما إذا لم تنجح فلن تأكل". وابتعد المروض عن قفص النمر وهو يمشي بخطى متباطئة وتبعه تلاميذه وهم يتهايمسون متضحكين. ونادى النمر الغابات بضراعة، ولكنها كانت نائية.

1. Жадвалнинг ҳар бир қаторидан керакли сўзларни танлаб жумла тузинг. Тузилган жумланинг кетма- кетлигини сўзлар билан эмас, балки рақамлар билан кўрсатинг.

Намуна:123 وهو يمشي بخطى متباطئة وتبعه تلاميذه-123

1.	هو يمشي	الغابات بعيدا	اختفى
2.	والنمر والقفص	بخطى متباطئة	
3.	أقبل	النفاق	وتبعه تلاميذه
4.	نحو قفص النمر	المروض وتلاميذه	رحلت
5.	عن النمر السجين	المروض	و المنافقين
6.	لا أحب	باسم الوجه وديعا	روييدا روييدا
7.	لن تأكل	اليوم	مواء القطط
8.	وابتداً	تقليدك	سيستسيغ
9.	إلا إذا قلّدت	طعمها	طعامي
10.	حان	فاشل	وقت

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. –Т.: Ўқитувчи, 1981.
2. Мустафо ал-Ғалайиний. Жамиъу- д- дуруси- л-арабияти. – Қоҳира, 2007.
3. Закария Томир “ан-Нумур фи-л-явми-л-ашири ”. –Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

5-МАВЗУ. АРАБ ТИЛИДА ҲАРАКАТ НОМИ

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида ҳаракат номи ва уларнинг гапдаги вазифаси борасида қисқача маълумот бериш, ҳамда талабанинг дарсда олган билимларини текшириш.

2. Талабаларда нотаниш матнни ҳаракатини қўйиб ўқиш ва уни тўғри таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш.

Таянч сўз ва иборалар: Масдар, танвин қўшимчаси, иккилик сон, субстантивация, ҳаракат номи, *السَّمَادُ الكِيمَاوِيّ، العِيدَانُ، أَوْرَاقُ العِيدَانِ، ضَوْءُ الشَّمْسِ*

Иш-ҳаракат ё ҳолатни билдирадиган от-ҳаракат номи араб тилида “ал масдар” деб аталади. Масдар феълдаги маънони шахс ва сондан, замондан ва жинсдан холи ҳолда ифодалайди. У ўзбек тилидаги “ўқиш, ёзиш, йигирув, тўқув” каби шаклларга мос келади. Масдарлар араб тилида маълум вазнга эга, яъни ҳар бир боб феълнинг ўзига хос масдар вазнлари мавжуд. Булар ичида энг мураккаби биринчи боб феълдир. Чунки, унинг 50га яқин вазни маълум.

Масдарлар феълдан ясалгани билан грамматик хусусиятларига кўра отга кўпроқ ўхшаб кетади. У танвин қўшимчасини қабул қилади, иккилик сони от каби қўшимчага эга ва отлар каби келишикларда турланади.

Барча тилларда бўлгани каби араб тилида ҳам кўпчилик сўзлар, шу жумладан масдарлар ҳам отлашади. Бу ҳол “субстантивация” деб юритилади. Масалан: *عِلْمٌ* - билиш – илм, *سُؤَالٌ* – сўраш – савол.

Булар отга айланганидан кейин отлар қандай хусусиятга эга бўлса, улар ҳам шундай хусусиятларни қабул қиладилар *الجمع* – кўплик шаклига эга бўладилар.

13-машқ. *Қуйидаги феълларнинг масдарларини ёд олинг ва уларнинг вазнини аниқланг:*

سَمِعَ (а)	Эшитмоқ	→	سَمَاعٌ، سَمْعٌ	نَزَلَ (и)	Тушмоқ	→	نُزُولٌ
غَفَرَ (и)	Кечирмоқ	→	غُرْفَانٌ،	حَسَنٌ	Яхши	→	حُسْنٌ

			عَفَّرَ	(y)	бўлмоқ		
نَقَصَ (y)	Етмай қолмоқ	→	نَقَصَ، نُقِصَانٌ	فَهِمَ (a)	Тушунмоқ	→	فَهِمَ
سَكَنَ (y)	Истиқомат қилмоқ	→	سَكَنَى	دَخَلَ (y)	Кирмоқ	→	دُخُولٌ
ظَلَمَ (и)	Зулм қилмоқ	→	ظَلَمَ	جَلَسَ (и)	Ўтирмоқ	→	جُلُوسٌ
				عَرَفَ (и)	Танимоқ	→	عِرْفَانٌ مَعْرِفَةٌ

14-машқ. Қуйидаги гапларни ўқинг, таржима қилинг ва масдарларни аниқланг:

ميتر و طشقند من أحدث و سائل النقل. تتميز بالانتظام و التوتيب في الحركة و النظافة في المحطات. في كل محطة ممرّ عليه لوحة "الدخول" و ممر عليه لوحة "الخروج". كذلك كثير من الكتابات التوضيحية. أعجبتني لوحة كتب عليها "يرجى الامتناع عن التدخين". في كل عربية تنبيه: "توقير كبار السن و العواجز من حسن الخلق".

تعجيني مطالعة الصحف اليومية أقرأ فيها إعلانات مختلفة و أخبارا من شتى ميادين الحياة و تعليمات لا استخدام بعض الأجهزة العصرية. قال زميلي: في متابعة و سائل الإعلام منفعة. كان اليوم في كليتنا اجتماع الطلبة. خطب فيه عميد الكلية و قال: الانضباط و الاجتهاد شرطان هامان لتعلم اللغة. لذا عليكم بذل كل طاقاتكم الجسمانية و العقلية في الدراسة. قلنا: سمعًا و طاعة.

15-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الخامس

الصفارة

عبد الحكيم قاسم

صف طويل جدا من الصبية يتسللون بين أعواد الذرة أفرادا أو أزواجا متباعدين يضعون تحت العيدان حفنات صغيرة من السماد الكيماوي. يعرفون أن وراءهم خوليا يسمعون صفارته و يخافون خيزرانتته لكنهم لا يرونه.

الولد "حسن" والبنت "هانم" في طرف الصف. في يد كل منهما إناء مليء بالسماذ.
الأيدي النحيلة السمرء دائرة كبناديل الساعات بين الأواني وجذور الأعواد.
الجو ثقيل قليل الضوء. خيوط العنكبوت المعلقة بين العيدان تلصق بالجبهة والأصداع.
أوراق العيدان تشرخ الرقبة والحدود كسكاكين لينة. العرق ينبت مقرحا في الظهر وتحت الإبطين.
الولد "حسن" مُتَوَتَّرٌ يضرب الأرض بقدميه ويرفس سيقان النباتات الطفيلية التي تشتبك
بذيل جلبابه وجذور العيدان القديمة التي تنغرس في باطن قدمه.
حسن يلحظ "هانم" كل حين. تجفل قليلا وتبادلته نظرة حذرة. يميل عليها فتزاح جانبا
رويدا رويدا. بَعُدًا كثيرا عن باقي العيال.

أسرعت أنفاس حسن وكثرت لفتاته نحو هانم. وهي ازدادت جفلاتها منه عُمُقًا. الحففات
الصغيرة من السماذ أصبحت لا تصيب جذور العيدان تماما.
ازداد الجو ثقلا وعتمة. تحدرت قنوات من العرق على جسد حسن تحت جلبابه. سرى
من كفه إلى ساعده ذوب الملح الكيماوي. لم يستطع بيديه الملوثتين أن يحك جلده الذي
التهب كله نارا زفر. مال برأسه وحك بقمة كتفه قطرة عرق تسير على مهل خلف أذنه. رفق
حانم طويلا. أنفاسه تحدث صوتا وهي خارجة من أنفه. البنت نكّست وجهها وأغفت. حفنة
السّماذ سقطت بعيدا جدا عن جذر العود. هتف بها حسن:
-هانم.

أقعت على مؤخرتها حالما سمعت فحيحه الصارم. زرعت كفيها في الأرض خلفها. ارتقى إناء
السماذ مائلا بجوارها. تدلّى فكّها الأسفل مفرجا شفثتها. خصلة شعر مبلول مغبرّالتصقت بجبينها.
انحسر ثوبها عن سروالها الأحمر ووركيها الضامرين. ارتكز حسن على ركبتيه وكفيه وبدأ يزحف نحو
هانم. ثديها الصغيران يرتفعان وينخفضان فوق صدرها.
فجأة سمعا صفارة الخولي. أمسكا الأواني بسرعة وعادا لوضع الحففات الصغيرة تحت
جذور الأعواد. ضاق صدر حسن. نزع بعنف ورقة عود ذرة كادت تنفذ بين جفنيه وتشج حبة
عينه.

سبق هانم قليلا. أطرق هنيهة يتصنت. لا يسمع لباقي العيال صوتا. أكبّ على تسميد العيدان. ثمّة كثير منها. الله يعلم متى يصلون إلى التربة ليغسل عن يديه ذوب الملح الكيماوي الذي يسري في يديه كالنار.

وقفت جرادة نطاطة على قفاه. أنشبت ساقها المنشاري في جلده. وضع الإناء على الأرض. ضم كتفيه إلى رقبته. دارت رأسه بجنون يمينا وشمالا. صرّ على أسنانه، لم يستطع أن يقرب يده الملوثة من رقبته ليقبض على الجرادة وإلا التهاب جلده نارا. طارت الجرادة من نفسها ووقفت على عود بعيد، ثم إلى غيره وغيره وحسن ينظر إليها مغيظا.

لا صوت يسمع سوى حركة يديهما الرتيبة بين الإناءين وجذور العيدان. جمد الولد حسن في مكانه وجمدت هانم بدورها كأنها جزء منه. انحنى إلى الأمام ماذا أذميه ليستمع. لا نامة سوى حركة الجنادب. كانا بعيدين جدا عن باقي العيال، وحيدين تماما.

استدار حسن متلصبا. يده اليمنى الملوثة بالسماذ دارت مثل رأس ثعبان باحثة عن يد هانم. جمدت يسراه معلقة في الهواء قابضة على وعاء السماذ الكيماوي.

كبش حسن كفّ البنت هانم بعنف وهو يدور بعينه مفتشا بين العيدان مرسلا من بين شفثيه "هسة" طويلة متقطعة جاذبا معه هانم وهو يهبط ثانيا ساقيه حتى تقرفصا على الأرض وركبتهما متلاصقتان وتكاد جبهتهما أن تتماسا. أراد أن يدسّ يده في طوق ثوبها مفتشا عن ثديها. لكنها ملوثة بذلك الملح الكيماوي. بدأ يحكّها في الأرض بسرعة وعنف ليمسح عنها السماذ.

فجأة سمعا صفارة الخولي. انتصب حسن واقفا. ولا بد أن شظيّة زجاج كانت قد شجّت أصبعه، فقد كان يقطر دما.

انتظمت اليدان في ترددتهما بين الإناءين وجذور العيدان. تسرّب ذوب الملح إلى جرح الأصبع فالتهب نارا. توتّرت يد حسن القابضة على الإناء. يقبض يده المجروحة ويفردها بعنف. رمقته هانم قلقلة. وعيناها معلقتان على ظهره. قطر أصبعه دما. دمعت عيناه. التفت لها، بادلته نظرة كسيرة. لكنها معا استمرا يكبشان السماذ تحت جذور الأعواد.

بعد قليل شعّ نور بين أعواد الذرة المتكاثفة. انفسحت الأرض وترقّشت بيقع من ضوء الشمس. انتصب حسن واقفا. جرى نحو التربة ليلقي بنفسه في مائها.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. *Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.*
2. *Қўйидаги парчада нуқталар ўрнига тушириб қолдирилган предлогларни қўйинг.*

صف طويل جدا الصبية يتسللون أعواد الذرة أغرادا أو أزواجاً متباعدين يضعون
.... العيدان حفناً صغيرة السماد الكيماوي. يعرفون أن وراءهم حولياً يسمعون صفارته
ويخافون خيزراته لكتهم لا يرونه. الويد "حسن" والبنت "هانم" طرف الصف. يد كل
منهما إناء مليء بالسماد. الأيدي النحيلة السمراء دائرة كبناديل الساعات الأواني وجدور
الأعواد. الجو ثقيل قليل الضوء. خيوط العنكبوت المعلقة العيدان تلصق بالجبهة والأصداع.
أوراق العيدان تشرخ الرقبة والحدود كسكاكين لينة. العرق ينبت مقرحاً الظهر و....
الإبطين.

3. *Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.*
4. *Матн юзасидан саволлар тузинг.*

Фойдаланилган адабиётлар:

1. *Абдужабборов А. Араб тили. –Т.: Тошкент ислом университети, 2007.*
2. *Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.*
3. *Гранде Г.Б. Курс арабской грамматики в сравнительно-историческом освещении. –М. 2001.*
4. *Абдул Ҳаким Қосим “ас-Сифара” –Қоҳира, 2003.*
5. *Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.*

6-МАВЗУ. ЭГАГА ТАЪСИР ҚИЛУВЧИ ЮКЛАМАЛАР

Дарсинг мақсади:

1. Талабаларга эгага таъсир қилувчи юкламалар ҳақида қис-қача маълумот бериш ва уларнинг назарий билимларини амалда қўллай олиш кўникмасини ҳосил қилиш.

2. Нотаниш матндаги сўз ва ибораларни ўзлаштириб, уни мустақил ўқиб, таржима қилишга ўргатиш.

Таянч сўз ва иборалар: *إِنَّ*, *وَأَنَّ* *وَكَأَنَّ* *وَلَيْتَ* *وَلَكِنَّ* *وَلَعَلَّ*, юкламалар, бош ва тушум келишиклари, кўмакчилар, *تحت*, *يمسك*, *عظمة* *بين* *أسنانه*, *يؤثر* *على* *حالة* *الكلب* *النفسية*, *حماية* *شعب* *المدينة*.

Маълумки, гапнинг эгаси ҳар доим бош келишикда келади. Лекин араб тилида шундай юкламалар ҳам мавжудки, уларнинг таъсирида эга тушум келишигида келишга мажбур бўлади. Бундай юкламалар олтига:

1. *إِنَّ* – ҳақиқатда, ҳақиқатдан. Кўпинча бу юклама ўзбек тилига таржима қилинмайди. Масалан: *إِنَّ الْبَيْتَ وَاسِعٌ* – (Ҳақиқатдан) уй кенгдир.

إِنَّ ва шунга ўхшаш юкламалар феълий гап таркибида келса, гапнинг эгаси кесимдан олдинга ўтади. Бошқача айтгандда, бу юкламалардан кейин бевосита гапнинг эгаси келади.

Агар *إِنَّ* юкламасига *ما* юкламаси қўшилса, маънода ўзгариш бўлмайди, лекин гапнинг эгаси бош келишикда келади.

2. *كَأَنَّ* гўё, гўёки, ...дек. Бу юклама ҳам *إِنَّ* каби морфологик хусусиятларга эга. Масалан: *كَأَنَّ زَيْنَبَ مَلَكَ* – Зайнаб фаришта кабидир.

3. *أَنَّ* – ...ки. Бу юклама шахси номаълум гарларда ёки тўлдирувчи эргаш гапли қўшма гапларда эргаш гапни бош гапга қўшувчи эргаштирувчи боғловчи вазифасини бажаради. Масалан: *من* *معلم* *أَنَّ* *محمدًا* *شاب* *عاقِلًا* – Маълумки, Муҳаммад ақлли йигитдир.

Агар бош гапнинг кесими *قال*–демок, феълидан иборат бўлса, *إِنَّ* юкламаси маъносида *أَنَّ* юкламаси ишлатилади.

4. لَكِنَّ – лекин, бироқ. Бу юклама зидловчи боғловчи вазифа-сида келади. Масалан: كُنَّا ذَهَبْنَا إِلَى حَدِيْقَةِ الْحَيِّ وَانَاتِ وَ لَكِنَّ مُحَمَّدًا لَمْ يَذْهَبْ –Барчамиз ҳайвонот боғига бордик, лекин Маҳмуд бормади.

5. لَعْل – эҳтимол, шояд. Бу юклама орзу, хоҳиш ва эҳтимоллик-ни англатади. Масалан: لَعْلَ أَخَاهُ يَفْهَمُ –Эҳтимол унинг(мз.) акаси ту-шунар.

6. لَيْت –кошки. Бу юклама армон (ушалмайдиган орзу)ни анг-латади. Масалан: لَيْتَ الشَّابُّ يَعُوْدُ –Кошки эди, ёшлик қайтса.

16-машқ. Қуйидаги гапларни ўқинг, таржима қилинг ва эгага таъсир қилувчи юкламаларни топинг:

(۱) إن أوزبكستان جمهورية مستقلة في آسيا المركزية. (۲) كتبت الجرائد أن الطقس سيكون اليوم حسنا و لكنه نزلت الأمطار و أصبح الطقس رديئا. (۳) إن لبنان من أصغر البلدان العربية مساحة و من أقلها سكانا و لكن أهميتها كبيرة في هذه المنطفة. (۴) ألا تعلم أن في المطالعة حياة للعلم؟ (۵) يعتقد الجميع أن محمود شاب مهذب. (۶) فكر فيما ينبغي أن يفعله: هل يدق باب النافذة دقا خفيفا لعلها تستيقظ فتفتح له؟ و لكنها لم تكن معه على موعد. (۷) تحدثوا، اضحكوا، إن الحديث يخفف الجو و يزيل الحواجز المصطنعة. (۸) أنت لا تعرف أرضنا يا بني، و لا تعرف الفلاحة. إن أرضنا ليست ككل الأراضي. (۹) طبعا كانت الفكرة جميلة و مسرة و لكن تحقيقها ليس هينا. (۱۰) لعلك يا بنتي حلمت أحلاما فأعجزتك أنا كذلك أصبح حزينة في بعض الأحيان عندما أحلم أحلاما سيئة. (۱۱) ملأت صاحبة البيت فنجانا فناولته للعجوز و ثانيا لنفيسة و لكن هذه امتنعت قائلة: "شكرا، لا أستطيع، إنني لا أحب القهوة كثيرا".

17-машқ. Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг:

Биз ишонамизки, фарзандларимизнинг келажаги порлоқ ва мунаввар бўлади. Кеча ҳаво илиқ эди, лекин бугун совуб кетди. Зайд шер кабидир. Шояд ойим ярим соатдан кейин қайтсалар. Акамни мамлакатимизда ҳамма танийди, чунки у машҳур артист. Кошки эди, мен ҳам у каби машҳур артист бўлсам. Чиндан ҳам Ўзбекистоннинг ери ҳосилдор ҳисобланади.

18-машқ. Қуйидаги текстни ҳаракатларини қўйиб ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص سادس في حديقة غير عادية

بهاء طاهر

كنت أمرّ أمام تلك الحديقة عندما ظهرت الشمس من بين سحابتين كبيرتين سوداوين. دخلت وجلست على أقرب مقعد معرضا وجهي للشمس. قلت لنفسى ربما لا تبقى الشمس سوى دقائق. فردت ذراعيّ على المقعد الخشبي ومددت ساقيّ ورحت انظر للسماء. أراقب السحابة الكبيرة وهي تتمزق إلى دوائر صغيرة داكنة تصطبغ حوافها الشفافة بحمرة الشمس. استغرقت في ذلك وأسعدني أن الشمس ستبقى، فلم أنتبه إلى الحديقة. ربما كانت الرائحة هي أول ما لفت نظري. وعندما نظرت أمامي رأيت أربعة كلاب في مربع مرصوف بالأحجار وسط الخضرة. كان احدها يمسك عظمة بين أسنانه، يلقيها ويتشممها لفترة ثم يلتقطها بين أسنانه من جديد. لكنني عندما قمت أبحث عن مكان آخر في الحديقة طاردتني رائحة الكلاب أسضا.. ووجدت وأنا أتجوّل لافتة مكتوبا عليها: " هذه الحديقة من أجل كلبك فحافظ عليها. هذه الحديقة تحت حماية شعب المدينة".

كانت هناك لافتات أخرى تحمل أسهما يشير أحدها إلى بيت راحة الكلاب وآخر إلى ملعب الكلاب. وارتطمت قدمي بشيء وعندما نظرت وجدتها عظمة أخرى كبيرة مكورة الطرفين كالتى كانت بين أسنان الكلب. فحصتها بقدمي ووجدت أنها من البلاستيك. ملأني الغيظ. جاءت إلى ذهني الأفكار التي تأتيني كلما رأيت كلابهم السمينة المدللة، هؤلاء القوم يطعمون كلابهم بما يكفي لإشباع الأطفال بلادنا.. هؤلاء الأوروبيون استنزفوا كل ثروتها لعشرات السنين حتى أفقرونا وبنوا بلادهم وها هم يطعمون بثروتها المسروقة كلابهم.. إلخ. وتمنيت أن أمر بتلك الحديقة أخنق كلابها واحدا واحدا حتى أستريح. ولكنني كنت أعلم أني لو خدشت أحدها فسيقتلني صاحبه.

اكتفيت بالتوجه بسرعة نحو باب الخروج، ولكنني قبل أن أصل نادتني تلك السيدة العجوز بصوت متهدج: "مسيو.. مسيو". كانت تستند إلى عصا وتشير إليّ بيدها الاخرى فتوقفت. بدا أنها لا تستطيع السير فتوجهت إليها.

لما وصلت قالت وهي تلهث: هل كلبك هو " اللولو " البني الصغير هناك؟

-لا.

تلقت حولها بيأس وقالت:

- لا أعرف أين صاحبه ولكن لا بد أن يأخذه من هنا. يبدو أنه مريض ويمكن أن يعدي بقية الكلاب.

- كيف عرفت؟

ابتسمت فازدادت التجاعيد في وجهها وقالت:

- مسيو. إذا نظرت إلى عيني كلب أستطيع ان أقول لك إنه مريض. أستطيع ايضا أن أحدد مرضه.

- وإذا نظرت إلى عيني إنسان أيضا؟

- الناس أكثر تعقيدا.

كنا نقف إلى جانب مقعد خشبي فاستندت إلى ظهره بيدها وظلت تتطلع إلىّ وهي تبتسم. عندما ابتسمت لها وعدت أتحرك سألتني:

- ولكن أين كلبك؟

قلت بجفاء: ليس عندي كلب.

زرّت عينيها وتطلّعت إلىّ بدهشة ثم قالت: أفهم. أظن أنك.. توقفت عن الكلام وبذلت مجهودا كبيرا لكي تجلس على المقعد الخشبي. ظلّت تركز على المسند بيد وتتشبّث بعصاها باليد الأخرى بينما تهبّط ببطء وجسمها كله يرتعش. وعندما لمست المقعد الخشبي تنهّدت وراحت تلهث وأشارت لي بيدها أن أجلس إلى جوارها. فكّرت ان ألّوح لها وأواصل السير ولكنني خجلت أن أخذها فجلست.

كانت عجوزا نحيلة. ومن ملبسها بدا أنها فقيرة. كانت ترتدي ثوبا أسود من القماش الصناعي فوقه جاكّة من الصوف الرمادي.

وكانت تعصب رأسها بإيشارب مشجّر بزهور بنفسجية تطل منه خصلات من شعرها الخفيف الأشيب، وعلى ظاهر يدها تتناثر في جلدتها الرخو المتغضن تلك الدوائر البنية الصغيرة التي تظهر في أيدي العجائز..

جلست على حافة المقعد لكي تفهم أني أريد أن أنصرف ولكنها واصلت من حيث توقفت.

قالت: أظن أني أفهمك. أنت تحب الكلاب ولهذا تأتي إلى هنا؟
شعرت أنها تطالبي بتبرير فقلت: نعم.
- ولماذا لا تقتني كلبا؟
- كان عندي كلب ومات.

انتفضت ومالت بجسمها بصعوبة لكي تواجهني وقالت: كيف؟ حين رأيت هلوعها فكرت ان أقول لها إني اكذب ولكني خشيت عليها من صدمة ذلك الاعتراف أيضا. تماسكت ورسمت على وجهي حزنا وقلت: أظن أنها كانت صدمة عصبية.
ازدادت عيناها اتساعا وهي تسألني مرة أخرى: كيف؟
- حادثة.

تراجعت إلى الخلف ببطء وقالت وهي تهمز رأسها: إن كان يجزئك أن تتكلم عنه فأنا آسفة. لا تتكلم.

هزرت رأسي وسكتت. كانت أعصاب الكلاب وحالتها النفسية هي أول ما طرأ على ذهني. فمن قريب حكى لي صديق مصري أن صاحب أحد (البنسيونات) رجاه ان يغادر (البنسيون) لأنه يُظهر انزعاجا من كلب الخواجة مما يؤثر على حالة الكلب النفسية. أخذ صديقي الأمر على أنه نكتة فاضطرّ صاحب (البنسيون) أن يقول له صراحة إنه لا يريد به بدءا من ذلك اليوم وعليه أن يدبر مكانا لنفسه قبل المساء.

ولكن السيدة تنبّهت فجأة وقالت: معذرة. سامحني أن عدت الموضوع، ولكن أظنّ أني لم أسمع جيدا. هل قلت صدمة عصبية ام قلت حادثة؟

أنت سمعت جيدا يا سيدتي وأنا قلت الاثنتين في الحقيقة . كانت البداية حادثة سيارة أصابت الكلب إصابة خفيفة. أخذته للطبيب.. أقصد للبيطاري فعالجه وقال إنها حادثة بسيطة. لكنه بعد قليل مات. أظن انها الصدمة العصبية.

راحت السيدة تهمز رأسها وتقول:

- أنا آسفة.. أنا آسفة. هؤلاء السائقون المتوحشون. ماذا تنتظر وقد امتلأت المدينة بهؤلاء الأجانِب وسياراتهم؟

- لا أنتظر الكثير، ولكني أنا أيضا أجنبي.

وضعت يدها على صدرها وقالت: معذرة. أرجوك أن تعذرني. انا لا أقصد بالطبع. هناك أجانِب وأجانِب. ولكن أنت بالطبع. لا يمكن.. قلت: نعم، نعم.

هممت أن أقوم. كانت الشمس الآن تغمر الحديقة بالدفء وتصاعدت الرائحة النتنة من الكلاب ومخلفاتها فأردت أن أنصرف. ولكن بينما كنت أنفض من المقعد قالت السيدة:

- من أي بلد أنت يا مسيو؟

- من مصر.

مدت يدها فأمسكتني من يدي بينما يدها الأخرى لا تزال على صدرها وقالت:

- اوو.. مصر! ز. مصر بالطبع.. ولكن فلننظر.. انت من مصر.. عندما أقول الأجانِب فانا أقصد..

قلت محاولا ان أخلص يدي من يدها برفق: لا تهتمي يا سيدتي.

أنا أعرف انك لا تقصدين شيئا سيئا، ولكن في الواقع أنا أريد الآن أن أذهب إلى ..

ولكن بدا أنها لا تسمع شيئا مما أقول وظلّت تواصل:

- مصر.. مصر الجميلة. هل تعرف أي ذهبت إلى مصر؟

عدت أجلس إلى جوارها وأنا أقول: حقا؟

- نعم..نعم. من عشرين سنة. ربما اكثر.. كان ذلك في حياة زوجي.. ذهبنا معا.. كم كانت جميلة مصر.. كم كانت جميلة..

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матнни ўқиб, таржима қилинг.
2. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
3. Матндан эгага таъсир қилувчи юкламаларни ажратиб олинг ва улар ҳақида маълумот беринг .
4. Жадвалда берилган жумлаларни матндаги кетма-кетлиги асосида рақамлаб, уларни керакли устунга ёзинг.

To'g'ri javob	Talaba javobi	Jumlalar	No
		قلت لنفسى ربما لا تبقى الشمس سوى دقائق. فردت ذراعيّ على المقعد الخشبي ومددت ساقيّ ورحت انظر للسماء.	1.
		ولكنني كنت أعلم أني لو خدشت أحدها فسيقتلني صاحبه. اكنفيت بالتوجه بسرعة نحو باب الخروج، ولكنني قبل أن أصل نادني تلك السيدة العجوز بصوت نتهدج: "مسيو.. مسيو".	2.
		وعندما نظرت أمامي رأيت أربعة كلاب في مربع مرصوف بالأحجار وسط الخضرة. كان احدها يمسك عظمة بين أسنانه، يلقيها ويتشممها لفترة ثم يلتقطها بين أسنانه من جديد.	3.
		وارتطمت قدمي بشيء وعندما نظرت وجدتها عظمة أخرى كبيرة مكورة الطرفين كالتي كانت بين أسنان الكلب. فحصتها بقدمي ووجدت أنها من البلاستيك.	4.
		جلست على حافة المقعد لكي تفهم أني أريد أن أنصرف ولكنها واصلت من حيث وقفت.	5.
		كانت عجوزا نحيلة. ومن ملبسها بدا أنها فقيرة. كانت ترتدي ثوبا أسود من القماش الصناعي فوقه جاكته من الصوف الرمادي.	6.
		هؤلاء الأوروبيون استنزفوا كل ثروتها لعشرات السنين حتى أفقرونا وبنوا بلادهم وها هم يطعمون بثروتها المسروقة كلابهم.. إلخ إلخ. وتمنيت أن أمر بتلك الحديقة أحنق كلابها واحدا واحدا حتى أستريح.	7.
		عندما ابتسمت لها وعدت أتحرك سألتني: - ولكن أين كلبك؟	8.

		قلت بجفاء: ليس عندي كلب. زرت عينيها وتطلعت إليّ بدهشة ثم قالت: أفهم. أظن أنك..	
		كنت أمرّ أمام تلك الحديقة عندما ظهرت الشمس من بين سحابتين كبيرتين سوداوين. دخلت وجلست على أقرب مقعد معرضا وجهي للشمس.	9.
		– كيف عرفت؟ ابتسمت فأودادت التجاعيد في وجهها وقالت: – مسيو. إذا نظرت عيني كلب أستطيع ان أقول لك إنه مريض.	10.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси. – Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
2. Талабов Э. Араб тили. –Т.: Ўқтувчи, 1994.
3. Баҳау Тоҳир “Фи ҳадиқатин гайри адиятин”. –Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. – М.: Русский язык, 1985.

7-МАВЗУ. АРАБ ТИЛИДА СИФАТДОШЛАР

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида сифатдошлар ва уларнинг гапдаги вазифаси тўғрисида талабанинг дарсда олган назарий билимларини мустаҳкамлаш ва уларни амалда қўллаш олиш кўникмасини ҳосил қилиш.

2. Талабани нотаниш матндаги сўз ва ибораларни ўзлаштириб, уни мустақил ўқиб, таржима қилишга ўргатиш. Матндан сифатдошларни топиб, уларни таҳлил қила олиш кўникмасини текшириш.

Таянч сўз ва иборалар: аниқ даража сифатдош, мажхул даража сифатдош, субъект, مفتوح, مجاور, داخل, صغيرة السن, طائفة ورقية, مدمن, مجموعة كبيرة.

Сифатдошлар араб тилида феълдан ҳосил бўлган ва ўзида ҳам феъллик, ҳам сифатлик хусусиятларини мужассамлаштирган сўзлардир.

Ўзбек тилидан фарқли ўлароқ, араб тилидаги сифатдошлар замон кўрсаткичига эга эмас. Сифатдошлар икки хил бўлади:

1. Иш ҳаракатни бажарувчи-субъектини англатадиган “аниқ даража сифатдоши”. Масалан: كَاتِبٌ -ёзувчи, مُعَلِّمٌ -ўқитувчи.

2. Иш ҳаракат таъсирида бўлган кимса ёки нарсани англатадиган “мажхул нисбат сифатдоши”. Масалан: مَكْتُوبٌ -ёзилган, مُتَرْجِمٌ - таржима қилинган.

Уч ундошли феълларнинг ҳосила (II-X) боблари ва тўрт ўзакли феълларнинг ҳаммасидан сифатдошлар ҳозирги-келаси замон феъллининг шахс-сон олд кўшимчаси ўрнига “му” олд кўшимчасини, охиридаги “дамма” ўрнига “танвин дамма” кўшиш орқали ясалади. Аниқ даража сифатдошларида охиридан олдинги ўзак ундоши касра билан, мажхул даража сифатдошларида эса фатҳа билан ҳаракатланади.

Аниқ ва мажхул даража сифатдошлари гапда турли вазифаларни бажариши мумкин. Масалан, улар масдар каби отлашиб, от бажарган вазифаларни бажариши, мослашган аниқловчи ёки гапнинг кесими бўлиб келиши мумкин. Сифатдошлар гапнинг

кесими васифасини бажариб келганида, ҳозир бўлаётган иш-ҳаракатни ифодалайди. Масалан: *أنا ذَهَبُ* - Мен кетаяпман.

19-машқ. *Қуйидаги ўзақлардан турли бобларнинг аниқ даража сифатдошларини ясанг ва лугатдан маъноларини аниқлаб ёзинг:*

حسن، قتل، قطع، حوقل

20-машқ. *Қуйидаги сифатдошларни қайси вазндан ҳосил бўлганини аниқланг ва таржима қилинг:*

مُسْلِمٌ، حَاكِمٌ، مُتَكَبِّرٌ، مُنْقَطِعٌ، مُكْتَسَبٌ، مُسْتَعْفِرٌ

21-машқ. *Қуйидаги текстни ҳаракатларини қўйиб ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:*

النص السابع

سبيل للصغار

إبراهيم أصلان

عندما عدت من عملي عصرا ودخلت الشارع شعرت بان شيئا ما قد حدث. كان الصمت واضحا. الأولاد الذين اعتادوا اللعب والضحك اختفوا تماما وخذت عتبات البيوت من النسوة اللاتي اعتدن الجلوس أمامها المر الذي جعل الشارع يبدو أكثر اتساعا. تقدمت وأنا ألاحظ حركة غير عادية أمام المنزل المجاور لمسكني، وعندما عبرته رأيته أن الباب مفتوح على الناحيتين وبعض الأغراب يقفون في الحوش من الداخل. صعدت السلالم في طريقي إلى الشقة وأنا أفكر بان السيدة العجوز التي اعتادت الجلوس في الشمس لا بد ان الله قد توقأهاها. ضغطت الجرس وما إن فتحت لي زوجتي حتى سألتها من باب التأكد وهي قالت:

- "الولد "أحمد"، ابن نورا".

كنت أعرف "نورا" لأن بلكونتها تجاوز بلكونتنا ولا يفصل بين بيتينا إلا المنور الصغير المشترك. ولأن صوتها العالي وهي تتشاجر مع زوجها أو تنادي: "يا أحمد" كان حاضرا معنا في الشقة سواء بالليل أو بالنهار، كما كنت اصادفها وهي تجلس على الباب أو تشتري شيئا من الباعة الذين يمزون بالشارع وأرى كيف أنها تبدو في جلبابها الأبيض بزهره الدقيقة الزرقاء دائما، بدينة مثل هضبة صغيرة السن فوقها وجه مدور وعينان باسمتان. أما الولد فإنني رغم معرفتي باسمه الذي كان يتردد سواء على لسان أمه أو الأولاد الذين ينادون عليه من الشارع،

وصوته وهو يردّ عليهم أو يسبّهم من البلكونة العالية أو يسير بينهم وهو يحمل طائرة ورقية ملونة في ضعف حجمه.. لم أتمكّن ابدا من تذكّره. يجب أن ينتبه الواحد لملامح الناس الذين يعيش بينهم حتى يجتّب نفسه مثل هذا الضيق. ولما سألتها عن عمره قالت إنه لا يزيد عن السنوات العشر. كنت قد خلعت ثيابي عندما سألتها مرة أخرى عن شكله. وهي توقّفت في الطرفة المؤدية إلى المطبخ وسألتني عما أقصد. قلت:

- "أقصد الولد".

- "ماله؟"

- "شكله ايه؟".

قالت في استنكار:

- "الله! الولد أحمد، ابن نورا".

قلت:

- "غريبة".

وأخبرتها أنني غير قادر على تذكر ملامحه. وهي علّقت بأنه عيّل مثل كل العيال.

- "كان عيَّان؟"

وهي ردّت في اقتضاب إنه وقع من السطح:

"كان يلعب بالطيارة".

وراحت تسبّ الطائرات ومن اخترعها وهي تضع أمامي طبق الملوخية والباذنجان المحلل والرغيف الذي سخّنته على البوتاجاز ووضعت في الكيس البلاستيك حتى يحتفظ بحرارته ويظلّ طريقا. وقلت:

- "لازم أعزي والده".

وهي قالت غن الرجال كانوا يحملونه لأنه لم يستطع الوقوف على قدميه وإن الشارع كله قدّر موقفه- مع أنه مدمن بانجو- عندما قال للضابط إن الولد وقع من بلكونة بيتهم حتى لا يتسبّب في مشكلة لأم محسن. لم افهم أبدا معنى هذا الكلام الذي كانت تقوله بطريقتها التي اعتادت أن تصيبي بضيق الخلق. ولكنني استطعت ان أمّ كلامها على بعضه وأفهم منه أن الولد كان يلعب بالطائرة على سطح الست أم محسن في أول الشارع عندما تراجع بظهره ووقع في حوش البيت. وما إن اتّضحت الصورة في ذهني حتى قلت لها:

- "طيب ما تقولى كده من الأول".

قالت إن الشارع كله جرى إلى بيت أم محسن وإن نورا قعدت على الأرض وهو في حجرها.

- "ليه؟"

- "أصلها عرفته من لون الجلاية".

- "وايه اللي قعدتها".

- "الله. مش بتسالنا تعمل إيه؟"

- "انا قايم أنا".

- "والأكل؟"

- "أما أقوم".

قالت:

- "على العموم العيش برد ونشف".

في المساء نظرت من البلكونة ولم أجد أحدا يجلس للغذاء أمام الباب. ارتديت ثيابي وأتجهت إلى المقهى لكي أعزي والد الولد وجدّه. كان المقهى صغيرا ولا يوجد إلا عدد قليل من الزبائن..

لم أجد جده ولكني وجدت والده يحمل الكراسي وأرجلها إلى أعلى يذهب بها مسرعا إلى هذه الناحية ثم يعود بكراسي أخرى ليضعها في الناحية الأخرى. كان شابا. عندما انتبه لوجودي بدا عليه أنه لا يعرف إن كنت أتيت لأعزيه أم أنني أتيت كزبون. تقدّمت منه وشددت على يديه وربت على كتفه وانصرفت.

بعد ذلك رأيت مجموعة كبيرة من الأولاد يجفرون حفرة عميقة في الناحية اليمنى من مدخل بيت الولد أحمد ويغرسون ماسورة قوية بها مجموعة من الأسياخ الغليظة التي امتدّت مثل الأغصان، ينتهي كل منها بحلقة وضع فيها كل ولد قلة من الفخار الأحمر يقطر منها الماء، وكانت الشجرة الحديدية مطلية كلها باللون البرتقالي المضاد للصدأ. وفي الليل كنت أنتبه فجأة على صوت نورا وهي تصيح بكل قوتها:

- أحمد.

لم تكن تنطقها في حزن أو في صيغة النداء، ولكنها كانت تصيح بها كأنها تُجيب على أحد يسألها عن اسمه. أما في النهار فإنني كنت أرى الأولاد يأتون من هنا أو هناك. يغادر الواحد منهم بيته ويتجه إلى الشجرة الحديدية يتناول قلة يشرب منها وهو يتطلع إلى البلكونة العالية ويعود إلى بيته.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, улар ёрдамида уни ўқинг ва таржима қилинг.

2. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.

3. Қуйидаги парчадан сифатдошларни ажратиб олинг ва уларни гапдаги вазифаларини аниқланг.

عندما عدت من عملي عصرا ودخلت الشارع شعرت بان شيئا ما قد حدث. كان الصمت واضحا. الأولاد الذين اعتادوا اللعب والضحك اختفوا تماما وقلت عتبات البيوت من النسوة اللاتي اعتدن الجلوس أمامها المر الذي جعل الشارع يبدو أكثر اتساعا. تقدّمت وأنا ألاحظ حركة غير عادية أمام المنزل المجاور لمسكني، وعندما عبرته رأيت أنه أن الباب مفتوح على الناحيتين وبعض الأغراب يقفون في الحوش من الداخل. صعدت السلالم في طريقي إلى الشقة وأنا أفكر بان السيدة العجوز التي اعتادت الجلوس في الشمس لا بد ان الله قد توقّاهها. ضغطت الجرس وما إن فتحت لي زوجتي حتى سألتها من باب التأكد وهي قالت:
" الولد "أحمد"، ابن نورا".

1. Ўзлаштирилган янги сўз ва ибораларни “Чархпалак” технологияси ёрдамида текширинг (ушбу технология ҳақида маълумот иккинчи иловада берилган).

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Абдужабборов А. Араб тили. –Т.: Тошкент ислом университети, 2007.
2. Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси.-Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
3. Мустафо ал-Ғалайиний. Жамиъу- д- дуруси- л-арабияти. – Қоҳира, 2007.
4. Иброҳим Аслан “Сабилун ли-с-сиғар”. –Қоҳира, 2003.
5. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь.— М.: Русский язык, 1985.

8-МАВЗУ. АРАБ ТИЛИДА ЗАИФ ФЕЪЛЛАР

Дарсинг мақсади:

1. Заиф феъллар ва уларнинг турлари ҳақида қисқача маълумот бериш, талабанинг дарсда олган назарий билимларини мустаҳкамлаш.

2. Талабани нотаниш матнни мустақил ўқиб, таржима қилишга ўргатиш. Матндан заиф феълларни топиб, уларни таҳлил қила олиш кўникмасини текшириш.

Таянч сўз ва иборалар: иллатли ҳарф, тўғрига ўхшаш, ажваф, ноқис феъл, дифтонг, *عمق البحر*, *كان مدركا كان مدركا*, *عاود النباح*, *وَجَرَى بِهَا*, *ما كاد يقترب*, *وَجَرَى بِهَا مَبْتَعِدًا*, *مَبْتَعِدًا*.

Агар феъл ўзакларидан бири “алиф, вов, йой” каби касал ёки иллатли ҳарфлардан иборат бўлса, бундай феъллар касал ёки заиф феъл деб аталади.

Бундай феълларга хос жиҳат шундан иборатки, касал ҳарфлар ўз атрофидаги унлилар таъсирида ўзгариб кетиши, ҳатто тушиб қолиши ҳам мумкин. Чунки вов ва йой сингари касал ҳарфлар тўлақонли ундош бўлмай, ундош ва унли ўртасидаги бир товушдирлар. Иллатли вов ва йой товушларига таъсир кўрсатувчи унлилар ичида энг кучлиси “а” унлиси ундан кейин “и” ва ниҳоят “у” туради. Бу қисқа унлилар билан келаётган заиф товуш бирикмаси кўпинча бирор чўзиқ унлига айланиб кетади. Қайси чўзиқ унлига айланиб кетиши заиф вов ва йой қайси унлилар қуршовида турганига боғлиқ. Бундан “ай, ав” дифтонглари мустаснодир.

Заиф ҳарфлар феълнинг қайси ўзагини ташкил қилишига қараб заиф феъллар уч туркумга бўлинади:

1. Тўғрига ўхшаш ёки солимсифат феъллар. Бундай феълларнинг биринчи ўзак ҳарфи вов ёки йойдан иборат бўлади.

2. Бўш ёки ажваф феъллар. Булар иккинчи ўзак ундоши вов ёки йойдан иборат бўлган феъллар.

3. Ноқис феъллар. Агар феълнинг учинчи ундош ҳарфи вов ёки йойдан иборат бўлса, бундай феъллар ноқис феъллар деб аталади.

22-ماشқ. Қуйидаги феълларнинг турини аниқланг:

قَلَّ – иккиланган феъл، سَارَ – ажваф феъл

- (۱) لَقِيَ. (۲) قَالَ. (۳) جَاءَ. (۴) سَوِيَ. (۵) أَوَى. (۶) وَطِئَ. (۷) رَمَى. (۸) قَرَأَ. (۹) أَمَرَ.
(۱۰) أَتَى. (۱۱) أَبَ. (۱۲) يَسَسَ. (۱۳) يَتَمَّ. (۱۴) جَزُوَ. (۱۵) مَسَّ. (۱۶) ثَأَّرَ. (۱۷) يَسِرَ.
(۱۸) دَنَا. (۱۹) خَافَ. (۲۰) بَكَى. (۲۱) فَأَدَّ. (۲۲) يَقِظُ. (۲۳) حَبَّ. (۲۴) وَصَلَ.

23-ماشқ. Қуйидаги гапларни ўзбек тилига таржима қилинг:

- (۱) كانت الغرفة و نسخة. (۲) كان زميلي مريضاً. (۳) كانت جامعتنا مليئة بالكلبوس. (۴)
كان الجوصافياً. (۵) كان الكيار ماهرًا. (۶) كانت السيارة قديمة. (۷) كانت أخت جارنا النجار
كويلة القامة و حسنة الوجه. أما الآن فهي عجوز. (۸) كانت بدلة أستاذنا القديمة زرقاء اللون.
(۹) – هل كان أخوك الأكبر في بحر؟ – نعم، هو كان في البحر الأبيض المتوسط. (۱۰) في
وقت الحرب العالية الثانية كان أحمد طالبًا في معهد الطب بطشقند. (۱۱) كنتُ مشغولاً في
المساء. (۱۲) كان هذا الدرس صعبًا جدًا. أما ذلك الدرس فكان سهلاً قليلاً. (۱۳) كانت عمّة
صديقي مدرسة الأدب الأوزبكي في كليتنا. (۱۴) كنتُ منذ عدة أيام في قبول رئيس جامعتنا.
(۱۵) كان أبي ذلك الوقت مهندسًا في مصنع من مصانع مدينتنا. (۱۶) هل كانت أمك موظفة
في الوزارة؟ (۱۷) كنا سعداء برؤياكم.

24-ماشқ. Қуйидаги текстни ҳаракатларини қўйиб ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الثامن

الوولف

صبري موسى

أخذ الكلب الكبير الوولف يهز ذيله ثم عاود النباح دون أن يعني بنباحه أحداً..
كان ينبح في الأرض الرملية الخالية، حيث لا إنس ولا جانّ يمكنه التواجد في تلك الساعة
المتأخرة من الصباح حيث يشتدّ القيظ.. لعله كان مدركاً طول الوقت أنه ينبح في لا أحد، وإنما
يستمرّ في النباح ليُزيل عن نفسه الشعور بالتوحد.. فقد كان الصيف في ذلك المكان موحشاً
فعلاً... كئيبان من الرمال وراء كئيبان.. وهناك على البعد البعيد يظهر السراب الذي يضم في
باطنه البحر..

وقد توقف الـوولف عن هزّ ذيله ثم انطلق يغرز قوائمه الأربعة الرفيعة في الكشبان ويجتاها في حماس، حتى وصل إلى شاطئ البحر وهو يلهث، ثم اندفع يخوض في الماء..

لطمته الأمواج البيضاء القادمة من قلب البحر، وغمرته مياهها وغطته، ولكنه كان يخلص رأسه المدببة ويرفع أنفه إلى السماء كأنه يلعب لعبة..

كان الشاطئ في ذلك المكان خاليا تقريبا، ليس ثمة إلا قارب مهجور على الشطّ، وحفنة من الصيادين مشغولون في صيد القواقع. وقد أخذ الـوولف يحوم حولهم محاذرا في البداية، وهو يهزّ جسده لينفض عنه الماء، ثم بدأ يحوم مقتربا وهو يراقب طريقتهم غي العمل.. وحين تدفقت على الشطّ حبات أمّ الخلول الرصاصية، دسّ الـوولف أنفه فيها ليتعرّف عليها.. فأزاحه بعيدا بقدمه واحد من الصيادين.. فلوى الـوولف وجهه المدبّب نزجرا.. ثم أدار لهم مؤخرته وراح يسرح بعينيه العميقتين في الشاطئ..

في عمق البحر البعيد كان سطح الماء الأخضر يشرب من السماء زرقتها فيبدو.. غلمقا.. وكلما اقترب من الصحراء يصفرّ لونه، ويعلو موجه فيرغي ويزيد.. حتى يصل رقارقا إلى الشاطئ الرملي فيوشيه بدانتيلًا من نديفه الأبيض...

ووقف الـوولف يراقب التحام الماء بالرمل ويداعبه بأقدامه. كلما انزاح الرمل تحت الماء وانغrust قوائم الـوولف فيه، خلّصها وهو متعب، وقفز بعيدا عن الشاطئ...

وقد جاءت كرة المطاط من الخلف وسقطت أمامه على الماء فاندلع ناحيتها وأخذ يتعرّف عليها بفمه. ثم قضمها فانفلتت منه. فمضى يتابعها.. لكنّ الرجل جاء وأخذ الكرة وضربها بمضربه للمرأة التي يلاعبها على البعد..

كان الرجل يرتدي مايوها أحمر- وجسده مغطّى بالشعر.. وعلى عينيه نظارة شمس سوداء كبيرة.. وكانت المرأة ترتدي شورتا من الكتّان الأبيض.. وبلوزة خضراء.

ولم تكن المرأة تجيد لعبة الراكات على الإطلاق لكنها كانت تحب ما تعطيه لها من الحرية لتحرك ساقها في وضح النهار في ذلك الشاطئ شبه الخالي، وفي تلك الأيام من أخريات الصيف.

ضربت الكرة بمضربها ضربة فانحرفت العادة وذهبت بعيدا..

واستدار الرجل ذو النظارة والشعر الكثيف، ومشى جادا ناحية الكرة وعاد بها ثم..
وهكذا.. وهكذا..

ظل الـوولف يراقب اللعبة غير المتكافئة ويتابع بعينيه وجهه الطويل المدبب كرة المطاط وهي تروح وتجيء بين المضربين.. لكن الكرة انحرفت ناحيته وانحدرت بين قوائمه، فأخذ يناوئها بفمه لكن ذلك الشاب الجادّ ذا الشعر والنظارة، صاح فيه غاضبا من بعيد ولوّح له مهدّدا بمضربه وهو يقترب، فابتعد الـوولف عن الكرة وهو يزوم ويزجر محنقا لمنعه من اللعب!
كان كل شيء على الشاطيء يبدو ضاحكا.. وقد مضى الـوولف هنا وهناك، فغثر على امرأة ترتدي بيكيني منقوشا بالزهور ممدّدة على الرمال وقد غطت وجهها.. فمضى يدور حولها وهو يهزّ رأسه وذيله، فرفعت المرأة الغطاء عن وجهها وابتسمت له مرحبة.. لكنه استدار مسرعا يرقب الكرة وهي تروح وتجيء بين الفتى والفتاة..

وعندما انحرفت الكرة ناحيته، عنّ له أن يلعب معهما، فأخذ الكرة بين أسنانه وجرى بها، ثم وقف بعيدا كأنه يدعوها أن يأتي احدهما ويأخذها.. فأبّج الشاب ناحيته.. وحين اقترب حملها الـوولف بين أسنانه وجرى بها مبتعدا عن الشاب كأنه يحاوره.. فضحكت الفتاة. واستبدّ الحماس بالشباب الجاد فمضى يطارد الـوولف والـوولف يراوغه، فيبطئ حتى يلحق به الشاب ثم يقفز وينقلب منه.. فتضحك الفتاة بمرح..

وسخن الدم في عروق الشاب المتحمّس من الغضب فاحتدّ في المطاردة..
وقد اعجبت الـوولف تلك اللعبة، وأعجبت الفتاة أيضا، لدرجة أن الكلب كان يمكنه الاختباء خلفها من الشاب الذي يجدد في مطاردته..!
وشاعت في الشاطيء روح المرح.. لكن الشاب الكثيف الشعر اندفع فجأة ثم صوّب مضربه إلى الكلب وأطلقه بحركة مفاجئة فأصابه في إحدى قوائمه.

وقد عوى الـوولف متألّما فانطلقت كرة المطاط من فمه.. فأخذها الشاب وعاد جادا غلى الفتاة ليواصل اللعب وعلى وجهه ابتسامة النصر..!
لكن الفتاة كانت ذاهلة والشاطيء أيضا كان ذاهلا..
والـوولف قبع على الرمال يتحسس قائمته المضروبة بفمه ويطلق أنينا خافتا..

وقالت الفتاة: إن الكلب يبكي..

كانت تسيل من عيني الوولف دموع حقيقية.

شعر الشاب الجاد بالحجل ففكر أن يعيد الكرة للكلب، لكنه ما كاد يقترب حتى نهض الوولف

من مكانه في خوف، ثم تراجع مبتعدا، واستدار عائدا تجاه الصحراء دون أن ينظر خلفه.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Матндан заиф феълларни топиб, уларнинг турларини аниқланг.
3. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
4. Матнни “Лойиҳа” технологияси ёрдамида мустаҳкаланг (биринчи иловага қаранг).
5. Қўйидаги парчанинг давомини сўзлаб беринг:

كان كل شيء على الشاطئ يبدو ضاحكا.. وقد مضى الوولف هنا وهناك، فغثر على

امرأة ترتدي بيكيني منقوشا بالزهور ممددة على الرمال وقد غطت وجهها.. فمضى يدور حولها

وهو يهز رأسه وذيله، فرفعت المرأة الغطاء عن وجهها وابتسمت له مرحبة.. لكنه استدار مسرعا

يرقب الكرة وهي تروح وتجيء بين الفتى والفتاة.. وعندما انخرقت الكرة ناحيته، عنّ له أن يلعب

معهما، فأخذ الكرة بين أسنانه وجرى بها، ثم وقف بعيدا كأنه يدعوها أن يأتي احدهما

ويأخذها.. فأتجه الشاب ناحيته.. وحين اقترب حملها الوولف بين أسنانه وجرى بها مبتعدا عن

الشاب كأنه يحاوره.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Иброҳимов Н.И, Юсунов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
2. Орифхўжаев Н.М. Араб тили дарсларида ўқув ўйинларини татбиқ этиш бўйича тавсия ва намуналар. –Т.: ТошДШИ, 2004
3. Сабри Муса “ал-Вулф”. –Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

9-МАВЗУ. ТЎҒРИГА ЎХШАШ ФЕЪЛЛАР

Дарсинг мақсади:

1. Тўғрига ўхшаш феъллар ҳақида қисқача маълумот бериш ва улар замонларда тусланганида, феъл таркибида учрайдиган ўзгаришлар борасида талабанинг дарсида олган назарий билимларини амалда қўллаш олиш кўникмасини ҳосил қилиш.

2. Талабани нотаниш матнни мустақил ўқиб, таржима қилишга ўргатиш. Матндан тўғрига ўхшаш феълларни топиб, уларни таҳлил қила олиш кўникмасини текшириш.

Таянч сўз ва иборалар: тўғрига ўхшаш феъл, ҳосила боблари, لا بد أنه , مصدر الصوت , وكونت دائرة , بسخونته , لم يزامه , لا ترى على المقعد , يجد , في وضع النهار , ناعم طريّ

Биринчи ўзак ҳарфи вов ёки йойдан иборат феъл тўғрига ўхшаш феъл деб аталади. Бундай феълнинг тўғрига ўхшаш деб аталишига сабаб қуйидагилардан иборат:

1. Тўғрига ўхшаш феъл ўтган замонда тусланганида худди тўғри феъл сингари тусланади. Масалан: يَسْتُ ، وَعَدْتُ، ва ҳ.к.

2. Тўғрига ўхшаш феълдан ҳосил қилинадиган сифатдошларнинг аниқ ва мажҳул даражаси ҳам, бошқа исмлар ҳам худди тўғри ўзакли феъллардан ҳосил қилинадиган сифатдош ва исмлар сингари бўлади.

Масалан: وَصَلَ – وَاصِلٌ – مَوْصِيْلٌ.

Айни чоғда тўғрига ўхшаш феъллар, айниқса биринчи ўзак ҳарфи вовдан иборат бўлган феъллар тўғри феъллардан бир қатор фарқ ҳам қилади. Масалан, бундай феълнинг ўрта ўзак ҳаракати касра бўлса, уни ҳозирги-келаси замонда тусласак, иллатли биринчи ўзак ҳарф вов тушиб қолади. Масалан: (и) – اَصِيْلٌ – تَصِيْلٌ وَصَلٌ ва ҳ.к.

Яна шуни ҳам унутмаслик керакки, юқоридаги каби феълларни мажҳул даражада тусласак, иллатли ўзак вов тушиб қолмайди, балки ёзувда сақланиб қолиб ўзидан олдинги дамма ҳаракати билан чўзиқ “у” унлисига айланади. Масалан: وَجَدَ – تُوجَدُ – يُوجَدُ .

Араб тилида бир қатор вов билан бошланадиган лекин ўрта ўзагининг ҳаракати касра бўлмаган феъллар ҳам борки, улар ҳозирги-келаси замонда тусланганида иллатли ўзақлари тушиб қолаверади.

Масалан: وَقَعَ (a) - تَقَعُ; - وَدَعَ (a) - يَدَعُ.

Заиф ўзақ вовнинг тушиб қолиш ҳодисаси фақат нотўғри феълнинг ҳозирги-келаси замон аниқ даражасидагина эмас, балки унинг шарт ва истак майлларида ҳам учрайди. Чунки, бу майллар ҳозирги-келаси замон аниқ даража асосида ҳосил қилинади. Масалан: لم يَلِدْ. Заиф ўзақ ҳарфлари иштирокидаги товуш бирик-маларининг ўзгариб кетиш ҳолати, феъл асосида ясалган отларда ҳам учраб туради.

Масалан: وَزَنَ - مَوْزَانٌ - مِيزَانٌ; وَرَثَ - وَارِثٌ - مِوَرَاثٌ - مِيرَاثٌ.

25-машқ. *Лугатдан тўғрига ўхшаш феълларни топинг, уларни ўтган ва ҳозирги-келаси замонда тусланг. Феъл ўзагида содир бўладиган ўзгаришларни тушунтириб беринг.*

26-машқ. *Қуйидаги сўзларнинг ўзагини аниқланг ва уларни лугатдан топинг:*

متصل، سمة، إيجاد، اتضح، ميلاد، استيعاب

27-машқ. *Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:*

النص التاسع

المقعد الساخن

حنان الشيخ

لا يفكر إلا في ان قدميه منهكتان وأن أحدا من الرجال لم يزاومه على الجلوس كما هي العادة. كان أسرعهم في الاستيلاء على هذا المقعد الذي شغل فجأة إذ لم تستعد المرأة كمعظم النساء لتهيئة أمر نزولها قبل وقت.

ما إن استوى على المقعد حتى شعر بسخونته: إنما سخونة لا دخل بها للشمس التي كانت تلسع الباص وتمتد في أرجائه مختزقة هيكله الميكانيكي ونوافذه وتصب حرارتها على كل ما فيه.

والسخونة تمتدّ إليه من المقعد. تمرّ بخياله صورة أمّه وشقيقاته وهنّ يحاولن تهوية المقاعد قبل ان يجلسن عليها، إما بتلويح أكفّهن فوقها حتى يطردن آثار من جلس عليها من قبل، وإما بقلب وسائد المقعد رأسا على عقب. وكانت شقيقته تعلّق بقرف كلما انتقدها على وسوستها هذه: من يدري ماذا يترك الجالس من آثار لا ترى على المقعد. دفء غريب تصحبه رطوبة تكاد تنفذ إلى بنطلونه، لا بدّ أن فخذني المرأة احتكّتا بالبلاستيك. وتركتاه دبقا هكذا.. وإذا به يسترجع دائرة العرق التي امتدّت تحت إبطي الراكبة وكوّنت دائرة كبركة ماء.. فيفكر بالمنبع، باللحم هناك الذي لا بد أنه ناعم طريّ.

يجد الرجل نفسه متملّما قليلا ويفرد كل نفسه على المقعد حتى يجعل تاسخونة تحترقه وتصل إلى أعضائه. ثم يديني راحة يده من أنفه التي لا بد أن عطر المرأة قد انتقل إليها من إمساكه عفوا بجديد المقعد قبّالته. وهكذا وجد الرجل نفسه عاجزا عن مفارقة المقعد رغم توقف الباص عند محطة نزوله. فبقي مسترسلا متمنّيا لو تسنح له الفرصة حتى يلتقي بامرأة كما يصورها خياله الآن في هذا البلد المترمّت.

كلما أسرع الباص أسرع بخياله لا يعكّره سوى أصوات الركاب من حين إلى آخر تختلط بأغنية تنبعث من المذياع.. إلى أن سمع بداية معركة كلامية قطعت عليه أفكاره ومشاعره: ألا تحجل أيها القواد.. أيها النذل.. أيها المعتوه.. أيها البربري.. أيها السوقي.. أيها الكافر ألا تحجل.. الصوت يقترب لا.. لا يمكن أن يكون هو المعنى بهذا الغضب الوحشي لا يمكن لأمهر المنجّمين أن يكشف عمّا يفكر ويشعر به الآن. لكنه التفت يحركه فضوله إلى مصدر الصوت الذي كاد يلصق بأذنه لتواجهه لكمة عنيفة تمزّ رأسه وتجعل أذنيه تصفران وأنفه ينزف وقلبه يشهق. يعود الصوت الخشن يصيح بشائق الباص يامرّه بالتوقف. ولا يدري الرجل كيف دفع. كيف ارتطم وجهه بصفيح الباص. كيف تدرج. كيف ارتطم على الأرض فوق التراب حيث تكوّم الرجال يزيدون من ضربه وركله كلما ارتفع الصوت الأبحش: "أليس لديك أخوات تخشى على عرضهن.. اين شرفك تتعدّى على امرأة شريفة. تدنّس عرضها في وضح النهار.

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матнни ҳаракатлаб ўқинг ва таржима қилинг.
2. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
3. Матндан тўзрига ўхшаш феълларни топинг ва уларни ўтган ва ҳозирги келаси замонда туслаганда қандай ўзгаришлар юз беришини тушунтириб беринг.
4. Матн юзасидан саволлар тузинг.
5. Жадвалда берилган жумлаларни матндаги кетма-кетлиги асосида рақамлаб, уларни керакли устунга ёзинг.

To'g'ri javob	Talaba javobi	Jumlalar	№
		وإذا به يسترجع دائرة العرق التي امتدّت تحت إبطي الراكبة وكوّنت دائرة كبركة ماء..	1.
		"أليس لديك أخوات تخشى علي عرضهن	2.
		.. اين شرفك تتعدّى علي امرأة شريفة.	3.
		والسخونة تمتدّ إليه من المقعد.	4.
		تمرّ بخياله صورة أمّه وشقيقاته وهنّ يحاولنا تهوية المقاعد فبل ان يجلسن عليها، إما بتلويح أكفّهن فوقها حتى يطردن آثار من جلس عليها من قبل، وإما بقلب وسائد المقعد رأساً علي عقب.	5.
		لا يمكن أن يكون هو المعنى بهذا الغضب الوحشي لا يمكن لأمهر المنجمين أن يكشف عمّا يفكّر ويشعر به الآن.	6.
		لا يفكّر إلا في ان قدميه منهكتان وأن أحدا من الرجال لم يزاحمه علي الجلوس كما هي العادة.	7.
		كان أسرعهم في الاستيلاء علي هذا المقعد الذي شغل فجأة إذ لم تستعدّ كمعظم النساء لتهيئة أمر نزولها قبل وقت.	8.
		كيف تدحرج. كيف ارتطم علي الأرض فوق التراب حيث	9.

		تكوّم الرجال يزيدون من ضربه وركله كلما ارتفع الصوت الأجش:	
		10. إلى أن سمع بداية معركة كلامية قطعت عليه أفكاره ومشاعره: الصوت يقترب لا..	
		11. تدنّس عرضها في وضح النهار.	
		12. ما إن استوى على المقعد حتى شعر بسخونته لا دخل بها للشمس التي كانت تلسع الباص وتمتد في أرجائه مختزقة هيكله الميكانيكي ونوافذه وتصب حرارتها على كل ما فيه.	

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. –Т.: Ўқитувчи, 1981.
2. Талабов Э. Араб тили. –Т.: Ўқитувчи, 1994.
3. Мустафо ал-Ғалайиний. Жамиъу-д-дурусил-арабияти. –Қоҳира, 2007.
4. Ҳаннан аш-Шайх “ал-Мақадус-саҳин”. –Қоҳира, 2003.
5. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

10-МАВЗУ. БЎШ ФЕЪЛЛАР

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида бўш феъллар ҳақида маълумот бериш ва талабанинг дарсда олган билимларини янада мустаҳкамлаш.

2. Нотаниш матнни ҳаракатлаб ўқиш ва уни тўғри таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш. Янги ўзлаштирган сўз ва ибораларини амалда қўллаш малакасини ошириш.

Таянч сўз ва иборалар: ажваф феъллар, ёпиқ бўғин, сукун ҳаракати, صوت المرأة , وكانت قد درست , تبدو عاشقة للحياة حتى راح صوتها , ما زالت الوحيدة

Агар феъл ўзагининг иккинчиси вов ёки йой заиф ҳарфларидан иборат бўлса, бундай феъллар бўш, араб тилида эса ажваф феъллар деб аталади. Бўш феъллар ўтган замонда тусланганида ҳам ҳозирги-келаси замонда тусланганида ҳам бир қатор фонетик ўзгаришлар содир бўлади. Агар иккинчи ўзак ундош бўлган вов ёки йой ҳарфи “-ава-”, “-ави-”, “-аву-”, “-айа”, “-айи-”, “-айу-” товуш бирикмалари таркибида келса ва учинчи ўзак ундош билан бўғин ёпилмаса, юқоридаги товуш бирикмалари чўзиқ “а”га айланади ва алиф билан ёзилади. Масалан: - قَالَ - айтмоқ, - سَارَ - бормоқ.

Агар учинчи ўзак ундош билан бўғин ёпилса, яъни у сукун ҳаракатини олса, иккинчи ўзак ундош ва ундан олдинги қисқа “а” тушиб қолади. Масалан: - خَوْفٌ - خِفْتُ, قَوْلٌ - قُلْتُ.

Ажваф феълларнинг мажхул нисбатидаги “-уйи-”, “-уви-” товуш бирикмалари чўзиқ “и”га ўзгаради. Масалан: - قَوْلٌ - قِيلَ - айтилмоқ, дейилмоқ.

Ажваф феълларнинг бири كان феълдир. كان феълнинг маъноси “бўлмоқ”дир. Бу феъл ўзбек тилидаги каби араб тилида ҳам икки вазифани бажаради. Булар:

1. Мустақил феъл вазифасини бажаради.

Масалан: - امس كُنْتُ فِي الْقَارِيَةِ - Мен кеча қишлоқда бўлдим.

2. От ёки сифат билан бирга келиб, ўтган ёки келаси замонда турган қўшма феълнинг ёрдамчи феъли вазифасини бажариб

келиши мумкин. Бунда бу феъл билан келган от ёки сифат ноаник ҳолатда, тушум келишигида келади.

Масалан:

كَانَ الطَّالِبُ مَرِيضًا - Талаба касал эди.

كَانَتْ فَاطِمَةُ طَالِبَةً - Фотима талаба бўлган эди.

كُنَّا تَالْمِيذَ - Биз ўқувчи бўлган эдик.

28-машқ. *Луғатдан 5-6 та бўш феълларни топинг, уларни ўтган ва ҳозирги-келаси замонда тусланг. Феъл ўзагида содир бўладиган ўзгаришларни тушунтириб беринг.*

29-машқ. *Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг.*

Ватан - сен туғилган ва оиланг билан яшаётган шаҳарингдир. Мен жуда кўп мамлакатларга бордим, аммо Ватанимиздек азиз ва чиройли жойни топмадим. Унинг отаси иккинчи жаҳон урушида илгари трактор заводида инженер бўлган. Майдон одамлар билан тўла эди. Опам тиббиёт институтида талаба бўлган. Мен билан кутубхонага боришни хоҳлайсанми? Ўша шифохонанинг врачлари жуда маҳоратли аёл эди. Дўстимнинг аммаси факультетимизда ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси бўлган.

30-машқ. *Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:*

النص العاشر

نساء الصمت

نعمات البحيري

آخر الشتاء بدت الريح مثل طلقات رصاص، رغم هذا ما زالت لا تضمر شرا للشتاء والبشر، فتعمل وتفرح وتترك شعرها للريح وتغني.

في الصباح تخرج إلى عملها وبين شفيتها بقايا إغنية " يا حلو صبح يا حلو طل" .. قبل ذلك تلقي حقيبتها جانبا وتسقي نباتات الشرفة والباسطة وهي تغني، ثم تنزل على الدرج، وتحطم أضلاع الكسل وهي تغني.

وحيث تسمعها بقية الجارات، عبر الجدران الصماء والأبواب الموصدة بإحكام وشخير الأزواج الذي يلتهم البدايات الطازجة للصباح، كمن يسمعها عبر رائحة الطبخ المغلي وزعيق الأزواج، ذلك الذي يلتهم هذأة ما بعد الظهر. ويسمعها مثل قطع مشمت كل مساء، وظلال العمارات مثل وحوش تتأهب للانقضاء.

وعبر نوافذ السيارات المفتوحة بقدر، يرونها وهي تيسر وحدها لمسافات طويلة، بحثا عن سيارة أتوبيس، غير انها تفعل وهي تبدو عاشقة للحياة.

ورغم رائحة البارفان المستورد، التي تظل بعد خروجهن لساعة وأكثر، تفوح بين جنبات السلم، إلا انهن كن يدركن في حسرة أنهن البائسات وهي وحدها التي تغني. فكّرت واحدة أن تزوّجها أحدها تحلّصا منها، وفكّرت ثانية أن تبذر السلام بقشر موز، بينما فكّرت أخرى أن تجرّب مثلها الغناء.

وذات يوم في غيبة الأزواج اجتمعن داخل شقة إحداهن، ورحن يدخن، في شراهة السجائر التي يقطعنها سرّا من علب الأزواج. بعدها تناولن الشاي والقهوة وسيرة المرأة الوحيدة التي تغني وكان الدخان قد عبّأ سماء الشقة بأشكال رمادية مثل تھويمات وهلاوس بصرية. حكّت إحداهن أنها كانت تغني كالتائر الطليق حتى ذلك اليوم الذي تزوّجت فيه. ثم راح صوتها يتساحب شيئا فشيئا لحساب إيقاع الصمت بين الجدران والأشياء والبشر.

وحكّت ثانية أن زوجها نفسه ظل يشاركها الغناء لوقت طويل بعد الزواج، حتى راح صوتها يتراجع أمام صوته، فقد صار زوجها يمارس كل الأنشطة الصوتية إلا الغناء. وحكّت ثالثة أن الشمس كانت تنعكس على الزجاج والمرايا عبر النوافذ والشرفات وهي تغني. كانت طيبة وكانت تشعر بالشحن وهي تتحدث مع المرضى وترتّب على جروحهم. وحين أصرّ زوجها ذات شتاء على أن تبقى في البيت حاولت أكثر من مرة أن تجرّب صوتها بالغناء أمام المدفأة الكهربائية ولا من جدوى.

قاطعتها أخرى وهي توصي الجميع بضرورة تناول شيء من البقدونس، لإزالة رائحة السجائر من الأفواه ثم رحن يرتشفن الشاي والقهوة ويستعرضن الآراء حول صوت المرأة الوحيدة التي تغني مؤكّدت أنه لا بدّ من البحث عن واحدة ترى الفنجان جيدا..

قالت واحدة وكانت تبدو بائسة رغم مظاهر الثراء المتبدية في ثياب وبارفان وذهب، أن صوتها جميل على نحو ما، وتتمنى كلما سمعته لو أطالت المرأة من وقت الأغنية. وقالت ثانية، وهي تبذل جهدا في إخفاء جانب من شخصيتها إن صوت المرأة عادي للغاية، ولا يطرب الآذان، غير أن المرأة تحسن اختيار اللحن والظرف والكلام ليشعر البعض أنه في ميسر الحاجة للغناء.

قالت ثالثة وكانت قد درست لفترة لا بأس بها في أحد المعاهد الفنية إن صوت المرأة الوحيدة لا يحمل أية جماليات وربما جانبه بعض النشاز ثم قالت وكأنها تكتب تقريرا صارم اللهجة: كما أنه يفتقد لهارموني الصوت في مخارج الألفاظ.

و...و... وفي لحظة ارتطام وجيب القلوب وتخبّط الصمت والكلام سمعن المرأة التي تغني وكانت الأغنية ذات شجن، والصوت يراوح بين اللون والصدى..".
أنا جلبي برج حمام... هجّ الحمام منه... أنا جلبي برج حمام...
ودون أن يدرين كانت حركة الشفاه في المرايا والزجاج، وهن يجزّبن الصوت في الغناء "أنا جلبي... برج حمام... هج الحمام..."

Матн юзасидан топшириқлар:

1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.
2. Матндан бўш феълларни топинг ва уларни ўтган ва ҳозирги келаси замонда тусланг.
3. Матннинг мазмунини сўзлаб беринг.
4. Матн юзасидан саволлар тузинг.
5. Ушбу парчада учраган феълий жумлаларда эга ва кесим қандай мослашганини тушунтириб беринг.

وذات يوم في غيبة الأزواج اجتمعن داخل شقة إحداهن، ورحن يدخن، في شراهة السجائر التي يقطعنها سرًا من علب الأزواج. بعدها تناولن الشاي والقهوة وسيرة المرأة الوحيدة التي تغني وكان الدخان قد عبأ سماء الشقة بأشكال رمادية مثل تھويمات وهلاوس بصرية. حكّت إحداهن أنها كانت تغني كالتائر الطليق حتى ذلك اليوم الذي تزوّجت فيه. ثم راح صوتها يتساحب شيئًا فشيئًا لحساب إيقاع الصمت بين الجدران والأشياء والبشر.

وحكت ثانية أن زوجها نفسه ظل يشاركها الغناء لوقت طويل بعد الزواج، حتى راح صوتها يتراجع أمام صوته، فقد صار زوجها يمارس كل الأنشطة الصوتية إلا الغناء. وحكت ثالثة أن الشمس كانت تنعكس على الزجاج والمرايا عبر النوافذ والشرفات وهي تغني. كانت طبيعية وكانت تشعر بالشجن وهي تتحدث مع المرضى وترتّب على جروحهم. وحين أصرّ زوجها ذات شتاء على أن تبقى في البيت حاولت أكثر من مرة أن تجرّب صوتها بالغناء أمام المدفأة الكهربائية ولا من جدوى..

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
2. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. –Т.: Ўқитувчи, 1981.
3. Неъмат ал-Биҳири “Нисаъу-с-сомт”. –Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

11-МАВЗУ. НОҚИС ФЕЪЛЛАР

Дарсинг мақсади:

1. Араб тилида ноқис феъллар ҳақида маълумот бериш ва талабанинг дарсда олган билимларини янада мустаҳкамлаш.

2. Нотаниш матнни ҳаракатини қўйиб ўқиш ва уни тўғри таржима қилиш кўникмасини ҳосил қилиш. Янги ўзлаштирган сўз ва ибораларини амалда қўллаш малакасини ошириш.

Таянч сўз ва иборалар: ноқис феъл, фонетик ўзгариш, ضفاف ما دام , وفي قلب المثلث كان الكمين , يبقى لا شيء , يختفي جاره , صوت رشاش الماء , البحيرة . ولا بد أن هذا قد حدث , الدليل هناك .

Агар феълнинг учинчи ўзаги вов ёки йой заиф ҳарфидан иборат бўлса, улар араб тилида “ноқис” феъллар деб аталади. Бундай феълларнинг ўтган замонда қуйидаги кўринишлари мавжуд:

لَقِيَ - لَقِيَ - لَقِيَ; دَنَا - دَنَا , بَكِيَ - بَكِيَ - بَكِيَ . Ноқис феъллар ичида فُعِلَ вазнига тушадигани деярли учрамайди.

Ноқис феълнинг учинчи ўзаги “й” ундошидан иборат бўлса, алиф мақсура билан, “в” ундошидан иборат бўлса алиф билан ёзилади. Бу феъллар ўтган замонда тусланганида унча кўп ўзгаришлар содир бўлмайди, бўлгани ҳам бўғиннинг очик ёки ёпиқлиги натижасида содир бўлади.

Ҳар уч типдаги ноқис феълларнинг мажхул нисбати бир хил вазнда тусланади:

بَكِيَ - بَكِيَ، دَنَا - دَنَا، لَقِيَ - لَقِيَ

Бу мажхул нисбатдаги феълларнинг охири қисми лақийа феълнинг аниқ нисбатидаги қисми билан бир хил бўлганлиги сабабли, шахс-сонда тусланиши ҳам унинг аниқ нисбати билан бир хил бўлади.

31-машқ. *Қуйидаги гапларни араб тилига таржима қилинг:*

Мен уни чақирдим, лекин у (қиз) мени эшитмади. Биз дам олиш кунини Гафур Гулом номидаги истироҳат боғида ўтказдик. Менимча сен ҳеч кимдан кўркмайсан ва шунинг учун доимо ҳақиқатни гапирасан. Шаҳримизда қурилиш суръати ўсиб бормоқда ва кўплаб янги мактаблар, сайлгоҳлар ва театрлар қурил-

моқда. Эртага ўқитувчимиз буюк шоиримиз Захириддин Муҳаммад Бобур тўғрисида лекция ўқийдилар.

32-машқ. Қуйидаги ноқис феълларни ўтган ва ҳозирги-келаси замонда тусланг:

نما (y)، كفى (И)، بقى (a)

33-машқ. Қуйидаги текстни ўқинг ва ўзбек тилига таржима қилинг:

النص الحادي العشر

الدليل

محمد المخزنجي

على ظهر قارب نحيف وسط أحراش الغاب عند حافة البحيرة وقفت أراقب ما يحدث. كنت أستعين بمنظار مقرب لأرصد هذه الطريقة من طرق صيد البري دون أن أصدّقها.. بدت لي تافهة التدبير وغير معقولة ومنفرة التسمية: "التغريق". ثم إن أنوف الصيادين الذين يقومون بها ذكّرني بالهكسوس. كنت أعرف أنهم تسلّلوا قديما إلى هذه البقعة واستوطنوا ضفاف البحيرة. وأوحت لي ذكرى "تانيس" الغارقة تحت الماء أمامي بأن شيئا كريها ربما يكرر نفسه. ضحكت ساخرا عندما رأيت الصياد الذي أتابعه يعدّ عدّته.. ربط مطواه من عروتها في خيط يتدلّى من معصمه. وليس طاقة من جلد وريش بطة مَحْنَطَة على رأسه وراح يوغل في الماء.. غطس حتى انفه وبدا وسط البحيرة وكأنّ بطة بريّة تعوم هناك. لكنها بطة ركيكة شديدة الركافة لمن يمعن فيها ولو لحظة.

لاح سرب البط في أفق البحيرة يقوده ذكر البط الدليل. وتقدم السرب كرأس سهم كبير داكن على صفحة السماء الصافية المضيئة، بدا لي كمعنى كوني جليل في انطلاقه، لكنني انقبضت عندما فوجئت به يجيد عن سبحة السماوي ويهبط نحو الماء، نحو الطائر المزيف العائم. وكنت خائف القلب أن انتظر اتلقت عيننا الطائر الدليل جلافة الخدعة. ولا بد أنّ هذا قد حدث ولو في اللحظة الأخيرة، لكن الدليل لم يتراجع، وأمعن السهم في هبوطه. وفي لحظة سمعت صوت رشاش الماء الذي لامسته أقدام الطيور وبطونها، حطّ السهم على مياه البحيرة متحوّلا إلا مثلث من طيور متزاحمة وفي قلب المثلث كان الكمين.

كانت الطيور بقرب البطة الخدعة تنبض شاملة صغيرة، وفي لمحة يختفي واحد منها مخلفاً بمكانه ثغرة سرعان ما يسدّها تراحم الطيورز وكان الهكسوسي في هذه اللمحة يمد يده خفيفة تحت الماء ويمسك بقدمي أقرب البطات إليه. يشدّها تحت الماء قبل أن تصرخ أو تنتفض ويعالجها بالذبح. ثم يربطها من قدميها مدلاة نازفة في عقدة بالزنار حول وسطه. راحت الطيور تتناقص بسرعة. وكنت أعجب كيف لا يريها تناقصها المتفاجم أو تلوّن المياه من حولها بالدم. ورجّحت أن الهكسوسي في قنصه كان يتعد عن الدليل.

وضح أن الصياد تعتمد إبقاء الدليل إلى النهاية. وكانت الطيور كلما تناقصت تتجه بشكل آلي إلى التراص من جديد، مبقبة على شكل المثلث والدليل على رأسه. ورجّح لي أنّها في رحلة طيرانها الطويلة ولحظات عومها لم تكن تتلفت حولها قط. كانت تكتفي بان يتابع كل منها وجود الدليل، ويتبعه. وما طيرانها في شكل رأس السهم أو تراصها في ذلك المثلث إلا ترتيب آلي يسمح لكل منها بفرجة للإطلال على الدليل.. يراه فيطمئن إلى وجوده. يختفي جاره أو يبقى لا شيء يهم ما دام الدليل هناك. طار، يطير وراءه. وحطّ، يحطّ. ولا بد أن الهكسوسي كان يعي ذلك فيبقى على الدليل. ألم ينتبه الدليل؟

وكيف كان ينتبه الدليل؟ وقد راقبته عبر منظاري طويلا. لم يكن ينظر حوله ولا خلفه. بدا لي أنه لا ينظر إلا إلى نفسه فقط ما دام يحس بأن هناك طائرا من بني جنسه يتبعه. ولم يكن الطائر الذي بقي يتبعه أخيرا غير طاوية الهكسوسي المختبئ تحت الماء، البطة الركيكة التي انتفضت بصيحة ظفر كامل. ولم يشدّ الصياد فريسته ليدبحها تحت الماء هذه المرة، لقد أمسك بها مبقيا عليها حية. وأي حياة للدليل في قبضة صياد خرج من الماء الدامي منتشيا، وحول وسطه تتأرجح مدلاة من أقدامها المربوطة أجساد بقية الطيور.. السرب الذبيح الذي كان؟!!

Матн юзасидан топшириқлар:

- 1. Матндаги янги сўзларни ўзлаштириб, уни таржима қилинг.*
- 2. Матндан бўш ва ноқис феълларни топиб, уларни шарт ва буйруқ майлларида тусланг.*
- 3. Матн юзасидан саволлар тузинг.*

4. Матнни “Лойиҳа” технологияси ёрдамида мустаҳкамланг (технология ҳақида биринчи иловада маълумот берилган).

5. Жадвалда берилган жумлаларни матндаги кетма-кетлиги асосида рақамлаб, уларни керакли устунга ёзинг.

To'g'ri javob	Talaba javobi	Jumlalar	№
		غطس حتى انفه وبدا وسط البحيرة وكأنّ بطة بريّة تعوم هناك.	1.
		على ظهر قارب نحيف وسط أحراش الغاب عند حافة البحيرة وقفت أراقب ما يحدث.	2.
		كانت تكتفي بان يتابع كل منها وجود الدليل، ويتبعه. وما طيراتها في شكل رأس السهم أو تراصها في ذلك المثلث غلا ترتيب آلي يسمح لكل منها بفرجة للإطلال على الدليل..	3.
		بدت لي تافهة التدبير وغير معقولة ومنفرة التسمية: "التغريق".	4.
		ولم يشدّ الصياد فريسته ليذبها تحت الماء هذه المرة، لقد أمسك بها مبقيا عليها حية.	5.
		وفي لحظة سمعت صوت رشاش الماء الذي لامسته أقدام الطيور وبطونها، حطّ السهم على مياه البحيرة متحوّلا إلا مثلث من طيور متزاحمة وفي قلب المثلث كان الكمين.	6.
		كنت أستعين بمنظار مقرّب لأرصد هذه الطريقة من طرق صيد البرّي دون أن أصدّقها..	7.
		وتقدم السرب كرأس سهم كبير داكن على صفحة السماء الصافية المضيئة، بدا لي كمعنى كوني جليل في انطلاقه،	8.
		ولم يشدّ الصياد فريسته ليذبها تحت الماء هذه المرة، لقد أمسك بها مبقيا عليها حية.	9.
		كانت الطيور بقرب البطة الخدعة تنبض شاملة صغيرة، وفي لمحّة يختفي واحد منها مخلّفا بمكانه ثغرة سرعان ما يسدّها تراحم الطيور	10.

		يشدها تحت الماء قبل أن تصرخ أو تنتفض ويعالجها بالذبح.
11.		لكنها بطة ركيكة شديدة الركافة لمن يعن فيها ولو لحظة.
12.		كنت أعرف أنهم تسللوا قديما إلى هذه البقعة واستوطنوا ضفاف البحيرة.
13.		وكان الهكسوسي في هذه اللحظة يمد يده خفيفة تحت الماء ويمسك بقدمي أقرب البطات إليه.
14.		لكنني انقبضت عندما فوجئت به يجيد عن سبحة السماوي ويهبط نحو الماء،
15.		ثم إن أنوف الصيادين الذين يقومون بها ذكرتني بالهكسوس.
16.		نحو الطائر المزيف العائم. وكنت خائف القلب انتظر اتلقط عينا الطائر الدليل جلافة الخدعة.
17.		لاح سرب البط في أفق البحيرة يقوده ذكر البط الدليل.
18.		ورجح لي أنها في رحلة طيرانها الطويلة ولحظات عومها لم تكن تتلفت حولها قط.
19.		ثم يربطها من قدميها مدلاة نازفة في عقدة بالزئار حول وسطه. راحت الطيور تتناقص بسرعة.
20.		لم يكن ينظر حوله ولا خلفه. بدا لي أنه لا ينظر إلا إلى نفسه فقط ما دام يحس بأن هناك طائرا من بني جنسه يتبعه.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Иброҳимов Н.И, Юсупов М. Араб тили грамматикаси. –Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 1997.
2. Халидов Б.З. Учебник арабского языка. –Т.: Ўқитувчи, 1981.
3. Муҳаммад ал-Махзанжи “ад-Далил”. –Қоҳира, 2003.
4. Баранов Х.К. Арабско-русский словарь. –М.: Русский язык, 1985.

БИРИНЧИ ИЛОВА

“Лойиха” технологияси

“Лойиха” технологияси ёрдамида талабалар битта мавзуга аниқ ва тўғри режа тузадилар. Бунинг учун гуруҳдаги талабалар учга бўлинади. Мавзу бўйича ҳар бир гуруҳ ўзаро келишган ҳолда режанинг биринчи пунктини ёзадилар. Сўнгра, уччала гуруҳ биринчи пункт ёзилган режаларини ўзаро алмашадилар ва яна ҳар бир гуруҳ келишган ҳолда режанинг иккинчи пунктини ёзадилар. Иккинчи пунктни ёзаётганда ҳар бир гуруҳ бошқа гуруҳ ёзган биринчи пунктни инобатга олиши керак. Шундай амални такрорлаган ҳолда, режанинг пунктларини учта ва тўртагача тузиш мумкин. Керакли пунктдан иборат режалар тузиб бўлингандан кейин ўқитувчи гуруҳларнинг сардорига қўлларидаги режани ўқишни тавсия этади ҳамда талабаларга энг аниқ режани танлаш имкониятини беради. Мавзунинг режасини шундай тарзда тузиш асносида талабалар бир-бирларининг фикрларини солиштириб, ўз мақсадларига аниқ етишишлари мумкин бўлади.

ИККИНЧИ ИЛОВА

“Чархпалак” технологияси

“Чархпалак” технологиясини индивидуал ҳамда талабаларнинг сонига ёки муаллимнинг ихтиёрига кўра уч-тўрт гуруҳга бўлиб амалга ошириш мумкин. Қуйидаги жадвални ҳар бир талабага ёки бўлинган гуруҳларга тарқатилади. Улар ушбу жадвалга ўзларининг ёки гуруҳларининг номларини ёзадилар. Сўнгра, ўзбек ва араб тилидаги сўзларни солиштириб бир-бирига тўғри келадиган вариантни танлаб кесишган катакларга, ҳар бир талаба ёки гуруҳ белгиланган вақт мобайнида ўз белгисини қўяди. Белгиланган вақтдан сўнг талабалар жадвални ўзаро алмашадилар ва фикрларини ўзаро солиштириб ҳар бир талаба ёки гуруҳ такроран ўзбек ва араб тилидаги сўзларни бир-бирига тўғри келадиган вариантни танлаб кесишган катакларга яна ўз белгисини қўяди. Жадвал талабаларнинг сони ёки гуруҳларнинг сони қанча бўлса шунча алмашилади ва натижада жадвал ўз эгасига қайтиб келади. Бундай жараён талабаларга фикрларини ўзаро солиштириш имкониятини беради. Муаллим тўғри жавобни эълон қилганда, талабалар ушбу мавзу бўйича билимларини ўзлари баҳолашлари мумкин бўлади.

القاموس العربى الروسى

ا			
Қўлтиқ	Подмышка	إِبْطُ (آبَاطُ)	إبط
Қўлтиқ остида	Под мышками	تَحْتَ الإِبْطَيْنِ	
Такаббурлик, кибр-ҳаво	Гордость, высокомерие	إِبَاءٌ	أبي
Ғурур билан, виқор билан	Горделиво	بِإِبَاءٍ	
Келмоқ, бормоқ, йўл олмоқ	Приходить, идти, следовать	أَتَى (و) ، إِتْيَانٌ	أتي
Таъсир кўрсатмоқ, таъсир этмоқ	Влиять (на что - فى)	أَثَرَ	أثر
Кўринмас излар	Невидимые следы	آثَارٌ لَا تُرَى	
Меҳнат ҳаққи, мукофот	Плата за труд, награда	أَجْرٌ (أُجُورٌ)	أجر
Учун, йўлида	Для, ради (чего-л)	مِنْ أَجْلِ ...	أجل
Кимдир бормиди?	Кто-то был? (ег.д.)	كَانَ فِيهِ حَدٌّ؟	أحد
Олмоқ, қабул қилмоқ,	Братъ, предпринимать, принимать	إِتَّخَذَ	أخذ
Телевизор қаршисида ўтирмоқ	Сидеть перед телевизором	إِتَّخَذَ مَجْلِسَةً أَمَامَ التِّلْفِزِيُونِ	
Ёзнинг охири	Конец лета	آخِرِيَّاتُ الصَّيْفِ	أخر
Орка қисми	Задняя часть	مُؤَخَّرَةٌ	
Кечки, кечиккан	Поздний	مُتَأَخَّرٌ	
Бажо келтирмоқ, бажармоқ, бошлаб бермоқ, олиб бормоқ	1. Исполнять, выполнить 2. Вести (куда, к чему - إلى)	أَدَّى	أدى

- га олиб борувчи	Ведущий к ...	مُؤَدِّ إِلَى	
Бирданига, тўсатдан	И вдруг...	وَ إِذَا بِ	إِذَا
Тебранмоқ, чайқалмоқ	Качаться, колебаться	تَأَرْجَحُ	أَرْجَحُ
Вишилламоқ, чирил- ламоқ, шовқин солмоқ	Шипеть, свистеть, шуметь	أَزَّ (а, и), أَزِيْزٌ	أَز
Вишиллаш, пишил- лаш, чийиллаш, шовқин	Шипение, свист, шум	أَزِيْزٌ	
Тинмай гувилламоқ, тинмай чалинмоқ	Непрерывно гудеть	أَطْلَقَ أَزِيْرًا مُتَّصِلًا	
Қайғули, аламли, ғамгин	Горестный	أَسِيْفٌ	أَسْفُ
Қайғу, дард-алам	Скорбь, горечь	أَسَى	أَسِي
Қайғу-ғам, дард алам	Горе, страдание, драма	مَأْسَاةٌ (مَآسٍ)	
Афсусланиб, алам билан, ўкинч билан	С сожалением, с горечью	بِأَسَى	
У уни кўйлагининг рангидан танир эди	Она узнавала его по цвету рубашки (ег.д.)	أَصْلَهَا عَرَفْتَهُ مِنْ لَوْنِ الْجَلَابِيَّةِ	أَصْلُ
Бу кофе яхши эмас	Это (т.е. здесь: ко- фе) нехорошо (ег.д.)	أَصْلَهَا مِشْ كُوَيْسَهُ	
Ишонч ҳосил қил- моқ, инонмоқ, ишон- моқ (узил-кесил)	Убеждаться (в чем- л - مِنْ), удостоверяться	تَأَكَّدُ	أَكْدُ
Албатта, шубҳасиз	Конечно, несомненно	بِالتَّأَكُّدِ	
Ишонч ҳосил қилиш учун	Чтобы убедиться	مِنْ بَابِ التَّأَكُّدِ	
Ишонтирувчи, тасдиқловчи	Уверяющий, подтверждающий	مُؤَكَّدٌ	
Кўникмоқ, дўст бўлмоқ, севмоқ	Привыкать, дружить, любить	أَلِفَ (а), اِلْفُ	الف

Хонаки, одатий	Домашний, привычный	أَلَيْفٌ	
Азоб бермоқ, ташвиш келтирмоқ	Причинять боль, страдания	آلمَ، يُؤْلِمُ (4)	ألم
Оғриққа чидамоқ, азобланмоқ	Переносить, терпеть боль, мучиться	تَأَلَّمَ	
Еса бўладиган чиғаноқ	Съедобная ракушка, мидия	أُمُّ الخُلُولِ	أم
Олдинга, олға	Вперед	إلى الأمام	
Саводсиз, ўқимаган	Неграмотный	أُمِّيٌّ	
Фитна уюштирмоқ	Устраивать заговор	تَأَمَّرَ	أمر
Иш, масала, вазият	Дело, вопрос, обстоятельство	أَمْرٌ (أُمُورٌ)	
У буни ... деб қабул қилди	Он воспринял это как ...	أَخَذَ الأَمْرَ على أَنَّ	
Буйруқ тарзидаги, амирона	Повелевающий, повелительный	أَمِيرٌ	
Умид қилмоқ	Надеяться	أَمَلَ (y)، أَمَلٌ	أمل
Умид, орзу, кутиш	Надежда, ожидание	أَمَلٌ (أَمَالٌ)	
Кўриб чиқмоқ, кўздан ўтказмоқ	Рассматривать	تَأَمَّلَ	
Ишонч, имон, ихлос,	Вера (напр. в бога)	إِيمَانٌ	أمن
Инграмоқ, зорланиш	Стонать	أَنَّ (и, a), أَنِينٌ	أنّ
Инграш, оҳ-воҳ, нола, ихраш	Стон	أَنِينٌ	
Аста инграш, нола қилиш	Тихо стонать	أَطْلَقَ أَنِينًا خَافِتًا	
Худбинлик	Эгоизм	أَنَانِيَّةٌ	انا
Назокат, нафосат	Женственность	أُنُوثَةٌ	انث
...га бурун сукмоқ	Совать свой нос в ...	دَسَّ أَنْفَهُ فِي ...	انف

Тикламоқ	Возобновлять	إِسْتَأْنَفَ	
Идиш, лаганча	Посуда, сосуд, блюдо	إِنَاءٌ (آنيَّةٌ، أَوَانٍ)	ани
..га тайёргарлик кўрмоқ	Готовиться (к чему –لِ)	تَأَهَّبَ	Аһб
Кислород	Кислород	أوكْسِجِينُ، أوكْسِجِين	Аук
Машина, асбоб-ускуна	Машина, механизм, инструмент	آلَةٌ (آلَاتٌ)	Аул
Автомат, беихтиёр, машинал	Автоматический, машинальный	آيٌ	
Беихтиёр, ғари ихтиёрий равишда	Автоматически, машинально	بِشَكْلِ آيٍ	
Етиб келмоқ, мавриди келмоқ	Наступать, приходиться (о времени)	آنَ (y)، أَوْنَ	Аун
Бир вақтда	Одновременно	فِي آنٍ وَآحِدٍ	
Шарф, рўмол	Шарф	إِيشَارَبُ (آتٌ)	Ииш
Ҳа	Да (ег.д.)	آيُوهُ	Аиу
ب			
Бақлажон	Баклажаны	بَازِجَانٌ	Баз
Атир	Духи	بَازِقَانٌ	Бар
Банго (разновидность наркотиков, распространенная на Ближнем Востоке)		بَآجُو	Бан
Бахтсиз, бечора	Несчастный, бедный	بَآئِسُ	Бас
Куч-кудрат, кувват, журьат	Могущество, сила, смелость	بَآسٌ	
Ёмон эмас	Неплохой, неплохо	لَا بَآسَ بِهِ	
Кўпгина вақт	Немалый период времени	فَتْرَةٌ لَا بَآسَ بِهَا	

Изламоқ, кидирмоқ	Искать, разыски- вать (кого-что- عن)	بَحَثَ (a), بَحَثُ	بحث
Пароход	Пароход	بَاخِرَةٌ (بَوَاخِرُ)	بخر
Бутунлай қамраб олмоқ	Охватить всецело (кого —)	اِسْتَبَدَّ	بَدَّ
Албатта, зарур, шарт	Обязательно, неиз- бежно, необходимо	لَا بُدَّ اَنْ، لَا بَدَّ مِنْ اَنْ	
Бошланмоқ, бошламоқ	Начинаться, начинать	اِبْتَدَا	بدأ
... дан бошлаб	Начиная с...	بَدَأَ مِنْ	
Боши, бошланиш, ибтидо	Начало	بِدَايَةٌ	
Шошилмоқ, ўзиб кетмоқ	Спешить, опржежать	بَادَرَ	بدر
Аллақачон	Давно (ег.д.)	مِنْ بَدْرِي	
Алмашинмоқ, алишмоқ	Меняться	بَادَلَ	بدل
Ўзгармоқ, ўзгариб қолмоқ	Изменяться, меняться	تَبَدَّلَ	
Ўзаро олишмоқ, алмашинмоқ	Обмениваться друг с другом	تَبَادَلَ	
Тўла, йўғон, семиз	Полный, тучный	بَدِينٌ	بدن
Туюлмоқ, кўринмоқ	Казаться	بَدَا (y), بُدُو	بدو
Кўрингач, намоён бўлгач	Обнаруживающий- ся, появляющийся	مُتَبَدِّ	
Сочмоқ, тўзғитмоқ	Рассеивать, разбрасывать	بَدَرَ (y), بَدْرُ	بدر
Сарфламоқ (куч)	Прилагать (напр. усилия)	بَدَّلَ (y, и), بَدَّلَ	بدل
Важ, далил, баҳона	Оправдание, реабилитация	تَبْرِيرٌ	برر

Чет элда, хорижда	За рубежом, за границей (ег.д.)	مِنْ بَرَّةٍ	
Сипо, камтарин	Невинно, скромно	فِي بَرَاءَةٍ، بَبْرَاءَةٍ، بَرَاءَةٍ	برأ
Ваҳший, варвар	Варвар	بَرَبْرِيَّ (بَرَابِرَةٌ)	بربر
Тўқ сарик	Апельсиновый (цвет)	بُرْتَقَالِيٌّ	برت
Менинг юрагим мисол кабутар уяси, уни барча кабутарлар тарк этган. (Мисрнинг жанубий лахжасида битилган машхур қўшиқнинг сўзидан)	«Мое - сердце – голубятня, из которой улетели все голуби» (слова из популярной египетской песни на южном диалекте Египта).	أَنَا قَلْبِي بُرْجِ حَمَامٍ... هَجَّ الْحَمَامِ مِنْهُ	برج
Совуқ ҳаво, салқин ҳаво	Холод, прохлада	بَرْدٌ	برد
Бироз совуқ, салқин	Немного холодно (ег.д.)	بَرْدٌ شَوِيهٍ	
Туртиб чикмоқ, дўшпаймоқ	Выступать, выдаваться	بَرَزَ (y)، بُرُوزٌ	برز
Шунингдек, ҳамда	Тоже, также (ег.д.)	بَرَضُهُ	برض
Бу ҳам яхши	Тоже хорошо (ег.д.)	أَحْسَنُ بَرَضُهُ	
Яркираш, чакнаш	Сверкание, блеск	بَرِيقٌ	برق
Кўлмак	Лужа, пруд	بِرْكَةٌ (بِرْكٌ)	برك
Зинапоя супачаси	Лестничная площадка	بَاسِطَةٌ	بسط
Осон, оддий	Простой, несложный	بَاسِطٌ (بُسطَاءٌ)	
Шунчаки, бемалол	Просто, запросто	فِي بَسَاطَةٍ	
Табассум қилмоқ, кулимсирамоқ	Улыбаться	إِنْتَسَمَ إِبْتَسَمَ	بسم

Табассум қилмоқ	Улыбка	إِتِسَامَةٌ	
Табассум қилаётган, кулаётган	Улыбающийся, смеющийся	بَاسِمٌ	
Одам, одамлар	Человек, люди	بَشَرٌ	بشر
Кўрадиган, оптик	Зрительный, оптический	بَصِيرَةٌ	بصر
Ўрдақлар	Утки (собир.)	بَطٌّ	بطّ
Гагаралар	Гагары	بَطٌّ بَرِّيٌّ	
Гагара	Гагара	بَطَّةٌ بَرِّيَّةٌ	
Ўрдақ тулуми	Чучело утки	بَطَّةٌ مُحَنَطَةٌ	
Кўрда пишган картошка	Печеный картофель	بَطَّاطِسُ بِالْفُرْنِ	
Эркак ўрдақ	Селезень	ذَكَرُ الْبَطِّ	
Имилламоқ, кечикмоқ	Медлить, запаздывать	أَبْطَأَ	
Кечикаётган, узоққа чўзиладиган	Замедляющийся, затяжной	مُتَبَاطِئٌ	
Куч-кувват	Мощь, сила	بَطْشٌ	بطش
Ботин, ўрта, ич	Внутренность, середина	بَاطِنٌ	بطن
Оёқнинг кафти	Подошва ступни	بَاطِنُ (بَوَاطِنُ) الْقَدَمِ	
Чиқмоқ, тарқалмоқ	Исходить, распространяться	إِنْبَعَثَ	بعث
...дан узоқ бўлмоқ,	Быть далеким	بُعْدَ (y)، بُعْدٌ	بعد
Бир-биридан узоқлашмоқ	Удаляться друг от друга	تَبَاعَدَ	
... дан узоқлашмоқ, йироқлашмоқ	Удаляться, уходить, отдаляться (от – عن)	إِنْتَعَدَ	

Йироқлик, олислик, масофа	Дальность, расстояние	بُعْدٌ (أَبْعَادٌ)	
Узоқлашаётган, йироқлашаётган	Удаляющийся	مُتَبَاعِدٌ	
Озгина, кўп эмас, бироз	Немного	بَعْضَ الشَّيْءِ	بعض
Истамоқ, талаб қилмоқ, хиралик қилиб сўрамоқ	Желать, домогаться	بَغَى (и), بَغِيَ، بَغِيَّةٌ	بغى
Петрушка	Петрушка (ег.д)	بَقْدُونِسٌ	بقد
Доғ, томчи	Пятно, крапинка	بُقْعَةٌ (بُقْع)	بقع
Жой, ер парчаси	Место, участок земли	بُقْعَةٌ (بِقَاعٌ)	
Қолдирмоқ, сақламоқ	Оставлять, сохранять	أَبَقَى (إِبْقَاءٌ) – (масдар)	
Қолдираётиб	Оставляя	مُتَبَقِيًّا (مُتَبَقِيَّةٌ) – (жен.р)	بقي
Қолган, қолаётган	Остающийся, остальной	بَاقٍ	
Эртанги, эрта, илк, чиллаки	Ранний	مُبَكَّرٌ	بكر
Ҳўл, нам	Мокрый	مَبْتُوْلٌ	بل
Пластмасса	Пластмасса, пластмассовый	بِلاَسْتِيكٌ	بلا
Ютмоқ, шиммоқ	Проглатывать, поглощать	إِبتَلَعَ	بلع
Балкон, болохона, айвони	Балкон	بَلْكُونَةٌ	بلك
Эътибор қаратмоқ	Обращать внимание	بَالَى	بلو
Блуза, яктаксимон устки кийим	Блуза	بِلُورَةٌ (بِلُورَاتٌ)	
Янчилмаган кофе	Кофейный зерна,	بُنٌّ	بن

(қахва)	кофе в зернах		
Соат капгири	Маятник (часов)	بَنْدُولٌ (بَنْادِيلٌ)	بندل
Пансион, кичик меҳмонхона	Пансион	بَنْسِيُونٌ	بنس
Бинафша ранг (даги)	Фиолетовый	بَنْفَسَجِيٌّ	بنف
Унинг навидан, зотидан	Из его рода, вида	مِنْ بَنِي جَنْسِهِ	بنس
Бўйи етган қиз бор	Есть взрослая дочь (ег.д.)	فِيهِ بِنْتُ كَبِيرَةٍ	
Ҳайратда қолмоқ	Быть пораженным, изумленным	بَهُتَ (y), بَهُتٌ	بهت
Ҳайратда қолган, лол қолган	Пораженный, изумленный	مَبْهُوتٌ	
Шодлик, қувонч, дабдаба, хашамат, чирой, малоҳат, латофат	Радость, веселье, великолепие, красота, прелесть	بَهَجَةٌ	بهج
Шод-хуррам, завққа тўлган	Радостный, ликующий	مُبْتَهَجٌ	
Швейцар, дарвозабон	Швейцар, дворник	بَوَّابٌ	بوب
Газ плитаси	Газовая плита	بُوتَاجَاژ (بَاتٌ)	бот
Тумшук (ҳайвон)	Морда (животного)	بُوز (أَبْوَاژ)	боз
Ветеринар	Ветеринар	بَيْطَرِيٌّ	بيطر
Чўмилиш кийими	Бикини (купальный костюм)	بِيكِيْنِي	بيك
Туунтирмоқ, кўрсатмоқ	Разъяснять, показывать	بَيَّنَّ	
...ган пайтда	В то время как, между тем как	بَيْنَمَا	
Кўрсата туриб	Показывая	مُبَيِّنًا	

ت

Танис (асотирларга кўра шу кўлда чўкиб кетган қахрамон қиз)	Танис (мифическая египетская героиня, затонувшая по преданию в этом озере)	تَانِيسُ	تان
Изидан бормоқ	Следовать, идти за кем-л	تَبَعَ (a), تَبَعُ	تبع
Эргашмоқ, кетидан бормоқ, давом эттирмақ	Следить за чем-л, продолжать, следовать	تَابَعَ	
Канал	Канал	تُرْعَةُ (تُرْعُ)	ترع
Чарчатмоқ, уринтирмақ	Утомлять, утруждать	أَتَعَبَ	تعб
Чарчаган, ҳориган	Утомленный	مُتَعَبٌ	
Бахтсизлик, мусибат	Несчастье, бедственное положение	تَعَاسَةٌ	تعес
Бебахт, бечора	Нечастный, жалкий	تَعِيسٌ (تُعَسَاءُ)	
Тафида (аёл исми)	Тафида (имя собст.жен.)	تَفِيدَةٌ	تفд
Арзимас, майдачуйда, бекорчи оддий	Незначительный, мелкий, пустяковый, обыденный	تَافِهٌ	тфх
Тугатмоқ, якунламоқ	Оканчивать, завершать	أَتَمَّ	тм
Тугатиш, якунлаш, интиҳо	Окончание, завершение	إِتْمَامٌ	
Тўлик, мукамал (қиёсий-орттирма даража)	Полный, совершенный	تَامٌ (أَتَمُّ) — (сравнительно-превосходная степень)	
Ѓўлдирамоқ, тушунарсиз гапирмоқ	Бормотать, говорить невнятно	تَمَّمَّ	тмтм
Ўша захоти, кечиктирмақ	Тотчас, немедленно	تَوَّأَ	тў

ث			
Бириктириш, ўрнатиш	Прикрепление, установка	تَثْبِيتٌ	ثبت
Пухта, доимий	Твердый, постоянный	ثَابِتٌ	
Жилмай, силжимай	Неподвижно	في ثَبَاتٍ	
Кўкрак	Грудь, сосок	ثَدْيٍ (أَثْدَاءٍ)	ثدي
Бойлик, мўл-кўллик	Богатство, изобилие	ثَرْوَةٌ، ثَرَاءٌ	ثرو
Илон, қора илон	Змея, гадюка	ثُعْبَانٌ (ثُعَابِيْنُ)	ثعبن
Тешик, туйнук	Дыра, брешь, проход	ثُغْرَةٌ (ثُغْرَاتٌ، ثُغْرٌ)	ثغر
Юк, оғирлик	Тяжесть, весь	ثِقْلٌ (أَثْقَالٌ)	ثقل
Аста-истамайгина, истар-истамай	Медленно, нехотя, неохотно	مُسْتَأْفِلًا	
Учбурчак	Треугольник	مُثَلَّثٌ	ثلث
Анави ерда, мавжуд, бор	Там, есть, имеется	ثَمَّ، ثَمَّةٌ	ثم
Қуйқум, куйка, чўкинди, лойқа	Осадок, отстой	ثُمَّالَةٌ	ثمل
Эгмоқ, букмоқ	Сгибать	ثَنَى (и)، ثَنَى	ثني
1. Эгаётган. 2. иккинчи	1. Сгибающий 2. Второй	ثَانٍ	
Сония, лаҳза	Секунда	ثَانِيَةٌ (ثَوَانٍ)	
Иккинчи бор, такроран	Вторично	ثَانِيَةٌ	
Икки-уч, ва Сиз	Два-три ... и Вы (ег.д.)	إِثْنَيْنِ .. ثَلَاثَةٍ .. وَحَضْرَتِكَ	
ج			

Жакет, камзул (аёл)	Жакет (женский), пиджак	جَاكِيْتَةٌ	جاك
Мажбур қилмоқ, бирор нарсага зўрламоқ	Вынуждать, принуждать (к чему - على)	أَجْبَرُ	جبر
Пешона, манглай	Лоб, чело	جَبِيْنٌ (أَجْبِيْنَةٌ)	جبن
Жабҳа	Фронт	جَبْهَةٌ (جِبَاهٌ, جَبْهَاتٌ)	جبه
Жддийлик, кўрсатмоқ, ишга жиддий киришмоқ	Проявлять серьезность, делать что-л. всерьез	جَدَّ (a/и), جَدُّ	جدّ
Жиддий, муҳим, зарур	Серьезный, важный	جَادٌ	
Вазмин, жиддий, сипо	Степенно, серьезно	جَادًا	
Девор	Стена	جَدْرٌ (جُدْرَانٌ) = جِدَارٌ (جُدُرٌ)	جدر
Фойда, наф, манфаат	Польза, выгода	جَدْوَى	جدو
Бефойда, нафи йўқ	Бесполезно	لَا مِنْ جَدْوَى	
Ўзак	Корень	جِدْرٌ (جُدُورٌ)	جدر
Синаб кўрмоқ, текшириб кўрмоқ	Пробовать, попробовать	جَرَّبَ	جرب
Яра, жароҳат	Рана	جُرْحٌ (جُرُوحٌ, جِرَاحٌ)	جرح
Ярадор, яраланган	Ранен (н)ый	جَرِيْحٌ = جَجْرُوْحٌ	
Чигиртка	Саранча	جَرَادَةٌ	جرد
Бор-йўғи, фақат	Всего лишь, только ...	مُجَرَّدٌ ...	
Хўплаб ичмоқ	Пить глотками	يَجْرَعُ	جرع

1. Рўй бермоқ, юз бермоқ 2. Қочмоқ	1. Происходить, случаться 2. Бежать	جَرَى (и), جَرِيٌّ، جَرِيَانٌ	جری
Оқизмоқ	Заставить течь	أَجْرَى	
Ривожи, жараён (воқеа)	Течение, ход (событий)	بَجْوَى (بَجَارِ)	
Икки йил мобайнида	В течение двух лет	فِي مَجْرَى عَامَيْنِ	
Бўғиқ, дағал, дўриллаган	Грубый, хриплый (о голосе)	أَجَشُّ (جَشَاءٌ – (жен.р	جشّ
Ажин	Морщина	بَجْعِيدٌ (بَجْعِيدُ)	جعد
1. Айлантирмоқ, ўзгартирмоқ; 2. Мажбурламоқ, зўрламоқ	1. Делать, превращать 2. Заставлять, принуждать	جَعَلَ (а), جَعَلٌ	جعل
Титраб кетмоқ, кўрқиб кетмоқ	Вздрагивать, пугаться	جَفَلَ (у), جَفْلٌ، جَفُولٌ	جفل
Ҳурқиш, чўчиш, кўрқиш, ваҳима	Испуг, тревога	جَفَلٌ (جَفَلَاتٌ)	
Қовоқлар (кўз қовоғи)	Веко	جَفْنٌ (جُفُونٌ، أَجْفَانٌ)	جفن
Рўйхуш бермай, курук, совуққина	Сухо, грубо	بِجْفَاءٍ	جفو
Буюк, муҳим, улуғвор	Огромный, важный, великий	جَلِيلٌ (أَجْلَاءٌ)	جلّ
Эркакларнинг узун кўйлаги ёки ёпинчиксимон аёллар кўйлаги	Джилъбаб (мужское одеяние в виде длинной рубахи или женская одежда в виде покрывала)	جَلْبَابٌ (جَلَابِيْبٌ)	جلبیب
Тери, пўст, пўчок	Кожа, шкура	جِلْدٌ (جُلُودٌ،	جلد

		أَجْلَادٌ	
Дағал, кўпол, тарбия кўрмаган	Быть грубым, неотесанным	جَلِفَ (a), جَلِيفَةٌ	جلف
Совуқ қотмоқ, қотиб қолмоқ	Замерзать, застывать	جَمَدَ (y), جُمُودٌ, جَمْدٌ	جمد
Жойида қотмоқ	Застыть на месте	جَمَدَ عَلَى مَكَانِهِ	
Қотмоқ, қотиб қолмоқ, қуюқлашмоқ	Застывать	تَجَمَّدَ	
Қўшмоқ, бирга олиб бормоқ, бирлаштирмоқ	Совмещать, объединять (что-л с чем л - بَيْنَ)	جَمَعَ (a), جَمْعٌ	جمع
Нафосат, гўзал хислатлар	Эстетичность, прекрасные качества	جَمَالِيَّاتٌ	
Руҳлар, жинлар	Духи, джины	جَانٌ	جنّ
Қаҳр, ғазаб	Ярость, гнев	جُنُونٌ	
Четга сурмоқ, бартараф қилмоқ	Откладывать в сторону, устранять	جَنَّبَ	جنب
...дан бўйин товламоқ	Избегать, сторониться	جَانَبَ	
Биқин, тараф	Бок, сторона	جَانِبٌ (جَوَانِبُ)	
Четга, чеккага (олиб қўймоқ)	В сторону (напр. отложить, поставить)	جَانِبًا	
... билан бирга, ёнма-ён	Рядом с..., наряду с ...	إلى جَانِبِ ...	
Ён, ён тараф, чет, чекка қисм	Бок, сторона, край	جَنْبَةٌ	
Чигиртка	Кузнечик	جُنْدُبٌ (جَنَادِبُ)	جمد ب
Насл, зот, нав, тур	Род, порода, сорт	جِنْسٌ (أَجْنَاسٌ)	جنس

Фунт (Миср пул бирлиги)	Фунт (египетская денежная единица)	جُنَيْهٌ (أَت)	جنيه
Зўр бермоқ, бор кучни бермоқ	Напрягать усилия	جَاهَدَ	جهد
Тайёрламоқ	Готовить (зд. Приданое для невесты)	جَهَّزَ	جهز
Хўмрайган, кўнгли тунд	Хмурый, мрачный	مُتَّجَهِّمٌ	جهم
Сахийлик билан улашмоқ	Щедро наделять (чем-л – ب)	جَادَ (y), جُوْدٌ	جود
Яхши, аьло бажармоқ	Хорошо, отлично что-л. делать	أَجَادَ	
Яхши, аьло	Хорошо, отлично	جَيِّدًا	
Кўшни бўлмоқ, туташмоқ	Находиться по соседству, примыкать	جَاوَرَ	جور
Кўшни	Соседний	مُجَاوِرٌ	
Кўшни бўлган билан ёнма-ён	По соседству, рядом с...	بِجَوَارٍ = الى جَوَارٍ	
Оширмоқ, хаддан ошмоқ	Превышать, переступить	جَاوَرَ	جوز
Ўтмоқ, енгмоқ	Проходить, преодолевать	إِحْتَارًا، إِحْتِيَاظًا	
У турмушга чикди	Она вышла замуж (ег.д)	إِتْجَوَزَتْ	
Очкамоқ, оч бўлмоқ	Голодать, быть голодным	جَاعَ (y), جَوْعٌ	جوع
Очлик, тўймаслик	Голод, недоедание	جُوعٌ	
Тентирамоқ, айланиб юрмоқ	Бродить, прогуливаться	تَجَوَّلَ	جول
Олиб келмоқ, келтирмоқ	Приносить (ег.д.)	جَابَ (и), جَيْبٌ	جيب
Чўнтак	Карман	جَيْبٌ (جُيُوبٌ)	
Мен уни черковдан	Я принесла ее от	جَبْتَهَا مِنْ قُدَّامِ	

олиб келдим	церкви (ег.д)	الْكَنِيسَة	
ح			
Севмоқ, суймоқ	Любить	أَحَبَّ	حَبَّ
Дона, арзимаган нарса	Небольшая часть, штука, малость	جَبَّةٌ (تَاتُ)	
Кўз қорачиғи	Зрачок	جَبَّةُ الْعَيْنِ	
Истасанг	Если хочешь (ег.д)	لَوْ تُحِبُّ	
Зиёратчи, ҳожи	Паломник, хадж (форма обращения к мусульманину, совершившему хадж или пожилому человеку)	حَاجٌّ (حُجَّاجٌ)	حَجَّ
Сенга ҳожи айтмадими?	Разве тебе хадж не сказал? (ег.д)	مِشَّ الْحَاجِّ قَالَ لَكَ	
Ёпмоқ, яширмоқ	Закрывать, скрывать, прятать	حَجَبَ (y), حَجَبٌ, حِجَابٌ	حجب
Тиззалар, этак	Колени, подол	حِجْرٌ (حُجُورٌ)	
Аниқламоқ, белгиламоқ	Определять	حَدَّدَ	
Ғазабланмоқ, аччиғи чикмоқ, қони қайнамоқ	Гневаться, обостряться (о чувствах), горячиться	اِحْتَدَّ	حد
Рўй бермоқ, юз бермоқ	Случаться, происходить	حَدَثَ (y), حُدُوثٌ	
Сухбатлашмоқ, гаплашмоқ	Разговаривать, беседовать	تَحَدَّثَ	حدث
Ҳодиса, бахтсиз ходиса	Инцидент, несчастный случай	حَادِثَةٌ (حَوَادِثٌ)	
Яқинда, шу кунларда	Недавно, на днях	حَدِيثًا	

Тушмоқ, думалаб тушмоқ	Спускаться, скатываться	تَحَدَّرَ	حدر
Думалаб, сирпаниб тушмоқ	Скатываться	انْحَدَرَ	
Тикилиб қарамоқ	Пристально смотреть (куда-л - فى، الى، فى -)	حَدَّقَ	حدق
Қарши чиқмоқ	Бросать вызов, вести себя вызывающе	تَحَدَّى	حدي
Чақирик, таклиф	Вызов	تَحَدَّى	
Эҳтиёткор, кетини ўйлайдиган	Осмотрительный, осторожный	حَدِرٌ، حَدِيرٌ	حدر
Эҳтиёткорлик, ҳавсираш,	Осторожность, опаска	حَدِرٌ	
Ҳавсираб, узокрок юриб	Остерегаясь, опасаясь	مُحَاذِرًا	
Қутилиш, озод бўлиш	Освобождение	تَحْرُرٌ	حرر
Иссиқ, иссиқлик	Тепло	حَرَارَةٌ	
Қийинлик, танглик	Стесненность, затруднительность	حَرَجٌ	حرج
Ўрмон	Лес	حُرُشٌ (أَحْرَاشٌ)	حорш
Жуда истамоқ, хира- лик билан сўрамоқ	Сильно желать, домогаться, беречь	حَرَصَ (и)، حِرْصٌ	حرص
Тисарилмоқ, ўгирилмоқ, узоқлашмоқ	Отклоняться, поворачиваться, отходить	انْحَرَفَ	حرف
Қимирлатмоқ, ҳаракатлантирмоқ	Двигать, шевелить	حَرَكٌ	حرك
Ҳаракатланмоқ	Двигаться	تَحَرَّكَ	
Манъ этмоқ, ажратмоқ	Запрещать, отлу- чать (от чего-л - مِنْ)	حَرَمَ (и)، حَرَمَانٌ	حرم
Журъатли	Решительный	حَازِمٌ	حزم

Журъат, эхтиёткорлик	Решительность, осмотрительность	حَزْمٌ	
Боғлам, боғ, тугун, даста	Связка, тюк, пучок	حُزْمَةٌ (حُزْمٌ)	
Ғамга ботмоқ, мотам тутмоқ	Печалиться, скорбеть	حَزِنَ (a), حَزْنٌ	حزن
Ғамга ботмоқ, қайғурмоқ	Опечаливать	أَحْزَنَ	
Қайғу, ғам-алам, мотам	Скорбь, печаль, горе, траур	حَزْنٌ (أَحْزَانٌ)	
Ғамлар оғир келиб, узоқ қолади, шодлик эса тезда ўтади- кетади	Печали приходят тяжело и надолго, а радость быстро уходит	تَأْتِي الْأَحْزَانُ ثَقِيلَةً و تَذْهَبُ الْأَفْرَاحُ بِسُرْعَةٍ	
Пайпасламоқ, ушлаб кўрмоқ	Щупать, ощупывать	تَحَسَّسَ	
...нинг фойдасига	В пользу кого- чего-л.	لِحِسَابِ ...	حسب
Очилмоқ, ечинмоқ Йироқлашмоқ, узоқлашмоқ	1. Открываться, обнажаться 2. Быть удаленным (от чего - عن)	إِنْحَسَرَ	حسر
Аъло даражада бажармоқ	Делать что-л отлич- но, превосходно	أَحْسَنَ	حسن
Яхшиланмоқ	Улучшаться	تَحَسَّنَ	
Тасанно! Офарин!	Браво!	أَحْسَنْتَ	
Ўт, хашак	Трава, сено	حَشِيشٌ (حَشَائِشٌ)	حشّ
Бир ерга тўпланмоқ, бир нарсага жалб этилмоқ	Быть сосредото- ченным, сводиться (к чему - في)	إِنْحَصَرَ	حصر
Санаб ўтмоқ, санамоқ	Считать, перечислять	أَحْصَى	حصى
Тайёрламоқ,	Приготовлять,	أَحْضَرَ	حضر

етказмоқ	доставлять		
Ҳозир бўлган, мавжуд бўлган	Присутствующий	حَاضِرٌ	
У биз билан бирга эди	Он был с нами	كَانَ حَاضِرًا مَعَنَا	
Ва Сиз	И Вы (форма почтительного обращения)	وَ حَضْرَتُكَ	
Боғча болалар	Ясли	حِضَانَةٌ	حِضْنٌ
Ўтирмоқ, тушмоқ (пастга), тўхтамоқ	Садиться, опускаться, останавливаться	حَطَّ (a/y), حَطُّ	حَطٌّ
Бузмоқ, чил-чил қилмоқ	Разрушать, разби- вать вдребезги	حَطَّمَ	حَطْمٌ
Тақдир, пешона, омад	Доля, судьба, удача	حَظٌّ (حَظُوظٌ)	حِظٌّ
Замбил	Носилки	حِجْفَةٌ	حِفٌّ
Невара	Внук	حَفِيدٌ (أَحْفَادٌ)	حَفْدٌ
Сақламоқ, ушламоқ	Хранить, удержи- вать (что- б)	إِحْتَفَظَ	حِفْظٌ
Ҳовуч, сиқим	Горсть, пригоршня, горстка	حُفْنَةٌ, حُفْنَةٌ (حُفْنَاتٌ, حُفْنَاتٌ), حُفْنٌ	حِفْنٌ
Изидан бормоқ	Следовать, надлежать	حَقَّ (a/y), حَقٌّ	
У бунга ҳақли	Он имеет право	يُحِقُّ لَهُ أَنْ	
Амалга ошмоқ, бажарилмоқ	Осуществляться, исполняться	تَحَقَّقَ	حَقٌّ
Арзимоқ, лойиқ бўлмоқ	Заслуживать чего- л, следовать (чему- л).	إِسْتَحَقَّ	
Адоват, нафрат	Злоба, ненависть	حِقْدٌ (أَحْقَادٌ)	حِقْدٌ

		حُقُودٌ	
Инъекция	Инъекция, укол	حُقْنَةٌ (حُقْنٌ)	حقن
Инъекция қилмоқ	Сделать укол (инъекцию)	أَعْطَى حُقْنَةً	
Қичимоқ, ишқамоқ	Чесать, тереть	حَكَ (أ/ي) ، حَكٌّ	حكّ
Ишқаланмоқ	Тереться, чесаться (обо что – ب)	إِحْتَكَّ	
Мустахам, махам, зич ёпилган	Прочно, герметически	بِإِحْكَامٍ	حكم
Содир бўлмоқ, юз бермоқ	Пришла, стряслась (о беде)	حَلَّ (أ/ي) ، حُلُولٌ	حلّ
Теваракни ҳалқа қилиб қуршаб олмоқ	Окружать кольцом	تَحَلَّقَ	حلق
Тушида кўрмоқ, орзу қилмоқ	Видеть во сне, мечтать	حَلَمَ (ي) ، حُلْمٌ	حلم
Туш, орзу	Сон, мечта	حُلْمٌ (أَحْلَامٌ)	
Яхши тасвир, суврат	Хорошая картина (ег.д)	صُرِّهَ جِلْوَهُ	حلو
Кўркам йигит, “хайрли тонг” дегину, деразадан бир боқ (Миср лаҳжасида битилган машхур кўшиқдан)	Скажи, красавец, «Доброе утро» и выгляни из окна (Слова из популярной египетской песни на ег.диалекте)	يَا جِلْوِ صَبَّحْ يَا جِلْوِ طُنْ	
Қизиллик, қизарганлик	Краснота, румянец	حُمْرَةٌ	حمر
Илҳом, завқ-шавқ, иштиёқ	Воодушевление, восторг, энтузиазм	حَمَاسٌ	حمس
Эхтиросли	Возбужденный	مُتَحَمِّسٌ	
Оғирлик, юк	Тяжесть, ноша	حِمْلٌ (أَحْمَالٌ)	حمل
Тулум ясамоқ	Делать чучело (из птицы)	حَنَطَ	حنط
Қонини қайнатмоқ	Приводить в	أَحْنَقَ	حنق

	ярость, проявлять злобу		
Адоват кўрсатаётган	Проявляющий злобу	مُحْنِقٌ	
Эгилмоқ, букилмоқ	Наклоняться, нагибаться	انْحَى	
Нимжон	Жалостливый, нежный	حَنِ (حَنِیَّةٌ - (жен.р	حنو
1.Эҳтиёт, зарурат, 2. Нимадир, бирон нарса	1. Нужда, потребность. 2. Что-нибудь, кое-что	حَاجَةٌ	
Бирор нарсага зориқмоқ, муҳтож бўлмоқ	Нуждаться в ч-л.	في حَاجَةٍ إِلَى	حوج
Ва бошқа нарсалар	И другое, т.е. другие вещи (ег.д.)	و حَاجَاتٍ تَانِيَةً	
Алдашга, лақиллатишга ҳаракат қилмоқ	Стараться обмануть, обвести, обойти	حَاوَرَ	
Тор кўча	Переулок	حَارَةٌ (حَارَاتٌ)	حور
Ўқ, вал	Ось, вал	مِحْوَرٌ (مِحَاوِرٌ)	
Ҳовли, саҳн	Двор	حَوْشٌ (أَحْوَاشٌ, حَيْشَانٌ)	حوش
Учмоқ, қанот қоқмоқ	Летать, порхать	حَاصَ (y), حَوْصٌ	حوص
Тунука това	Противень	- حَوْضٌ (أَحْوَاضٌ) - حَوْضٌ وَاسِعٌ مِنْ الصَّبَاجِ	حوض
Чет, чегара, ҳад, кирра	Край, грань, кромка, конец	حَافَةٌ (حَافَاتٌ, حَوَافٌ)	حوف

Биланок, ...ган захоти	Как только	حَاَمَ	حول
Суриб кўймоқ, ағдармоқ	Отодвигать, поворачивать, отводить	حَوَّلَ	
Ҳаракат қилмоқ	Пытаться	حَاوَلَ	
Кўзини олиб қочмоқ	Отвести взгляд (глаза) от	حَوَّلَ عَيْنِيهِ عَنَ	
...га айланмоқ	Превращаться	تَحَوَّلَ	
Руҳий аҳвол	Психическое состояние	حَالَةٌ نَفْسِيَّةٌ	
Тахминан	Около, приблизительно	حَوَالِي	
Буғлам, оқ, айланиб юрмоқ	Парить, витать, бродить, ходить	حَامَ (y), حَوْمٌ, حَوْمَانٌ	حوم
Мавзу, тирик	1. Квартал 2. Живой	حَيٌّ (أَحْيَاءُ)	حيّ
Оғмоқ, энгашмоқ, қийшаймоқ	Отклоняться, отходить (от чего-عَنْ-مِنْ)	حَادَ (и), حَيْدٌ, حَيْدَانٌ	حيد
Лол қолган, ҳайратдан донг қотган	Изумленный, растерянный	حَيْرَانٌ (حَيْرَى - жен.р)	حير
Етиб келмоқ, бошланмоқ	Наступать, настаивать (о времени)	حَانَ (и), حَيْنٌ, حَيْنُونَةٌ	حين
Баъзи-баъзида, гоҳ-гоҳ	Время от времени	مِنْ حَيْنٍ إِلَى آخَرَ كُلَّ حَيْنٍ =	
...ган пайтда	В то время как, когда	حَيْنَمَا	
خ			
Яширинмоқ,	Прятаться,	إِحْتَبَأَ، إِحْتَبَاءً	خبأ

беркинмоқ	скрывать		
Яширинаётган, беркинаётган	Прячущийся, скрывающийся	مُخْتَبِئٌ	
Хабар қилмоқ, хабардор қилмоқ	Сообщать, информировать	أَخْبَرَ	خبير
Хабар, хушхабар	Известие, весть, сообщение	خَبَرٌ (أَخْبَارٌ)	
Нон	Хлеб	خُبْزٌ	خبز
Пиширилган	Испеченный, выпеченный	مُخْبِوزٌ	
Пайпаслаб юрмоқ, қоришиб кетмоқ	Идти ошупью, биться, смешиваться	تَخَبَّطَ	خبط
Хотима, хулоса	Конец, заключение	خِتَامٌ	ختم
Ёноқ	Щека	خُدُّ (خُدُودٌ)	خد
Тирнамоқ	Оцарапать	خَدَشَ (и) خَدَشٌ	خدش
Ёлғон, хийла, найранг	Обман, трюк, уловка	خُدْعَةٌ (خُدْعٌ, خُدَعَاتٌ)	خدع
Хизмат қилмоқ, ишламоқ	Служить, работать	خَدَمَ (и) خِدْمَةٌ	خدم
Ёрдамсиз қолдирмоқ, мухтожликда қолмоқ	Оставлять без помощи	خَذَلَ (y), خَذَلٌ, خِذْلَانٌ	خذل
Чиқармоқ	Вытаскивать, извлекать	أَخْرَجَ	خرج
Ташқи	Внешний, наружный	خَارِجٌ	
Чиқиш, товуш пайдо бўлиш ўрни	Выход, место артикуляции	مَخْرَجٌ (مَخْرَجٌ)	
Кашф қилмоқ, ўйлаб чиқармоқ	Изобретать, выдумывать	اِخْتَرَعَ	خرع
Ақлдан озган, вайсақи	Выживший из ума, болтун	مُخْرِفٌ	خرف

Кесиб ўтмоқ, ўтмоқ, кирмоқ	Пересекать, прохо- дить, проникать	اِخْتَرَقَ	حرق
Ичига кираётган, кириб кетаётган	Проникающий	مُخْتَرِقٌ	
Бой бермоқ, ютқизмоқ	Проигрывать	خَسِرَ (a), خُسِرَ, خَسِرَ	خسر
Қўпол, қаттиқ	Грубый, жесткий	خَشِنٌ	خشِن
Қўркмоқ, хавфсирамоқ	Бояться, опасаться (за кого - على)	خَشِيَ (a), خَشِيَّةٌ	خشي
Бир тутам соч, кокил	Прядь (волос), локон	خُصْلَةٌ (خُصَلٌ), خُصَلَاتٌ	خصل
Баҳс, жанжал, тортишув	Спор, ссора	خِصَامٌ	خصم
Душман, рақиб, ғаним	Враг, противник, соперник	خِصْمٌ (خِصُومٌ)	
Кўкат, савзавот	Зелень, овощи	خَضَارٌ, خُضَارٌ	خضر
Кўкат, ўсимлик	Зелень, растительность	خُضْرَةٌ	
Гапирмоқ, мурожаат қилмоқ	Говорить, обращаться к кому-л.	خَاطَبَ	خطب
Нутқ	Речь	خُطْبَةٌ (خُطَبٌ)	
Унаштириш	Помолвка	خُطُوبَةٌ	
Нутқ сўзламоқ	Выступать с речью	أَلْفَى خُطْبَةً	
...га мурожаат қилиб	Обращаясь к ...	مُخَاطَبًا	
Қиска, тез	Краткий, быстрый	خَطِيفٌ	خطف
Қадам ташламоқ, юрмоқ, олдинга одимламоқ	Шагать, ступать, идти вперед	خَطَا (y), خَطُوْ	خطو
Секин, майда қадам	Медленно,	بِحُطَى مُتَبَاطِئَةٍ	

билан	медленными шагами		
Сийрак сочлар	Редкие волосы	شَعْرٌ خَفِيفٌ	خَفَّ
Чаққонлик, эпчиллик	Легкость, проворство	خِفَّةٌ	
1. Бўғиқ, паст 2. Текис, равон, бир маромдаги	1. Тихий, приглушенный (о звуке) 2. Ровный, мягкий (о свете)	خَافَتْ	خَفَت
Аста, аста-секин	Тихо	بِخْفُوتٍ	
Пасаймоқ, пастламоқ	Понижаться, опускаться	انْخَفَضَ	خَفَضَ
Муваффақиятсизлик ка учрамоқ	Терпеть неудачу, проваливаться	أَخْفَقَ	خَفِقَ
Ураётган, дук-дук қилаётган (юрак),	Бьющийся, трепещущий (о сердце)	خَافِقٌ	
Беркинмоқ, ғойиб бўлмоқ, яширинмоқ	Скрываться, исчезать, пропа- дать, прятаться	اخْتَفَى	خَفِيَ
Яширмоқ, беркитмоқ	Скрывать, прятать	أَخْفَى (إِخْفَاءً - (масдар	
Тузланган, маринадланган	Засоленный, маринованный	مُخَّلَّلٌ	خَلَّ
Еб бўладиган чиғанок (мидия)	Съедобная ракушка, мидия	أُمَّ الخُلُولِ	
Тирноқ, чангал, чанг	Коготь	مِخْلَبٌ (مِخْلَابٌ)	خَلَبَ
Ўғирламоқ, ҳийла- найранг билан ўзлаштирмоқ	Похищать, присваивать обманным путем	اخْتَلَسَ	خَلَسَ
Кўз қири билан қарамоқ	Украдкой посмотреть на ...	اخْتَلَسَ النَّظَرَ إِلَى	
Озод қилмоқ	Избавлять, освобождать	خَلَّصَ	خَلَّصَ

...дан қутулмоқ	Избавиться (от чего - مِنْ)	تَخَلَّصَ	
Самимият, холислик	Искренность, откровенность	إِخْلَاصٌ	
Аралашмоқ, кўшилмоқ	Смешиваться, перемешиваться	إِخْتَلَطَ	خلط
Ечмоқ	Снимать (одежду)	خَلَعَ (a), خَلَعُ	خلع
Ўзидан кейин қолдирмоқ	Оставлять что-л. после себя	خَلَّفَ	خلف
Оркага, кетга	Назад	إِلَى الْخَلْفِ	
Орқадан	Сзади	مِنَ الْخَلْفِ	
Чиқинди	Отбросы, отходы	مُخَلَّفَاتٌ	
Бўш бўлмоқ	Быть пустым	خَلَا (y), خُلُوْ	خلو
Бўш, банд қилинмаган	Пустой, незанятый	خَلٍ (خَالِيَةٌ - (жен.р	
Тахмин қилмоқ	Предполагать	خَمَّنَ	خمن
Бўғмоқ, эзмоқ	Душить, давить	خَنَقَ (y), خَنْقُ	خنق
Жаноб (оврупаликларга муурожаат пайтида)	Господин (в обращении к европейцам)	خَوَاجَةٌ	خوج
Кирмоқ, аъзо бўлмоқ	Входить, вступать во что-л	خَاضَ (y), خَوْضٌ	خوض
Қўрқаяпсанми?	Ты боишься? (ег.д.)	بِتَخَافِي؟	خوف
Назоратчи	Надсмотрщик	خُوْلِيٌّ (خَوْلٌ)	خول
Танламоқ	Выбирать	إِخْتَارَ (إِخْتِيَارٌ - (масдар	خير
...дан яхшироқ	Лучше чем ...	خَيْرٌ مِنْ	
Ҳасса, таёқ	Трость, палка	خَيْرَانَةٌ (تاتٌ)	خيرر

Ип	Нить	خَيْطٌ (خَيْوُطٌ)	خيٲ
Унга туюлди	Ему показалось	خَيَّلَ إِلَيْهِ	خيٲ
Унга туюлади	Ему представляется, ему кажется	يُخَيَّلُ إِلَيْهِ	
د			
Жимжима, тўр	Кружева	دَانِيَالًا، دَنْتَالًا	دان
Учи ўткир, ўткир, учли	Заостренный, острый	مُدَبَّبٌ	دب
Олдиндан тайёрлаб кўймоқ, кўнгилга тугмоқ, режа қилмоқ	Заранее подготавливать, замышлять, устраивать	دَبَّرَ	дбер
Ёпишқоқ, елимли	Липкий, клейкий	دَبِيقٌ	дбик
Ғойиб бўлмоқ, йўқ бўлмоқ	Исчезать, прекращать существовать	إِنْدَثَرَ	дшр
Думалаб (сирпаниб) тушмоқ	Скатываться, катиться	تَدَخَّرَجَ	дхрг
Ғамлаб кўймоқ, йиғмоқ	Запасать, откладывать про запас, накапливать	إِدَّخَرَ	дхр
Аралашмоқ	Вмешиваться	تَدَخَّلَ	دхл
Кириш	Вход	مَدَخَلَ (مَدَاخِلٌ)	
Муносабат, дахлдорлик, алоқадорлик	Отношение, касательство, причастность к чему-л.	دَخَلَ	
Ўрганмоқ, машқ қилмоқ	Обучаться, тренироваться	تَدَرَّبَ	дерб
Аста-секин, биринкетин	Постепенно	بِالتَّدرِيجِ	држ
Зинапоя	Лестница	دَرَجٌ (أَدْرَاجٌ)	
Тушунган	Понимающий	مُدْرِكٌ	дрк

Билмоқ, хабардор бўлмоқ	Знать, ведать	دَرَى (и), دِرَايَةٌ	دری
Сездирмай кўймоқ	Класть незаметно что-то	دَسَّ (a/y), دَسَّ	دسّ
Ҳазиллашмоқ, тегишмоқ	Шутить, заигрывать	دَاعَبَ	دعب
Тегишмоқ, ўйнаш- моқ, ноз-карашма	Заигрывание	مَدَاعَبَةٌ	
Сабаб, важ	Причина, повод	دَاعٍ (دَوَاعٍ)	دعو
...га сабаб йўқ	Нет причин, повода для...	لَا دَاعِيَّ لِ...	
	Ты взываешь к Аллаху против меня!?	تَدْعِينِ عَلِيَّ (تَدْعِينِ اللَّهَ عَلِيَّ - полная форма)	
Иссиқ	Теплый	دَافِيٌّ	دفا
Иссиқлик	Теплота, тепло	دِفَاءٌ	
Ўчоқ, камин	Печь, камин	مِذْفَاءَةٌ	
Ундамоқ, чақирмоқ	Толкать, побуж- дать, понуждать	دَفَعَ (a), دَفَعٌ	دفع
Бошламоқ, ҳаракат қилмоқ, интилмоқ	Начинать, устрем- ляться, бросаться	اِنْدَفَعَ	
Ҳимоя, муҳофаза	Защита, оборона	دِفَاعٌ	
Оқмоқ, оқиб кетмоқ	Течь, разливаться	تَدَفَّقَ	دفق
Аниқ, пухта	Точный, тщатель- ный, мелкий	دَقِيقٌ (دَقَاقٌ)	دقّ
Тўқ жигарранг	Бурый, темный, темно-коричневый	دَاكِنٌ	دكن
Йўл бошловчи	Проводник, лоцман, вожак	دَلِيلٌ (أَدِلَاءٌ)	دلّ
Эрка, тантиқ талтайиб кетган	Избалованный	مُدَلَّلٌ	

Осилмоқ, тортилмоқ	Висеть, свешиваться	تَدَلَّى	دلو
Осилиб турган	Свешивающийся, висячий	مُدَلَّى (مُدَلَاةٌ - (жен.р	
.. га ружуъ қўйган, берилган	Имеющий пристрастие к чему-л.	مُدْمِنٌ	دمن
Гиёҳванд моддани қабул қилувчи, (Яқин Шарқдаги гиёҳванд модда турир)	Принимающий наркотики (-بَانْجُو разновидность нар- котиков на Ближ- нем Востоке –ег.д.)	مُدْمِنٌ بَانْجُو	
Қонли, қонга беланган	Кровавый	دَامٍ (دَامِيَةٌ -)	دمي
Бадном қилмоқ, шаънига доғ туширмоқ	Марать, осквернять	دَنَسَ	دنس
Номусига тегмоқ, шарманда қилмоқ	Бесчестить, позорить	دَنَسَ الْعِرْضَ	
Яқинлшмоқ, ноқулай аҳволга қолдирмоқ	Приближать, подводить	أَدْنَى	دنو
Ҳайрат билан	Удивленно	بِدَهْشَةٍ	دهش
Бориб урилмоқ	Наехать (о машине)	دَهَمَ (a), دَهَمٌ	دهم
Кўп гапирмоқ, вайсамоқ	Много разговаривать	دَارَ بِالْكَلَامِ	دور
Ўгирмоқ, ағдармоқ	Поворачивать	أَدَارَ	
Ўгирилмоқ, қайрилиб қарамоқ	Поворачиваться (к кому-)	اسْتَدَارَ	
Айланаётган, ишлаётган	Вращающийся, работающий	دَائِرٌ	
Думалоқ	Круглый	مُدَوَّرٌ	

Давом этмоқ	Длиться, продолжаться	دَامَ (y), دَوَامٌ, دَيْمُومَةٌ	دوم
ذ			
Ўлдирмоқ, найза санчмоқ	Убивать, закалывать	ذَبَحَ (a), ذَبْحٌ = عَالَجَ بِالذَّبْحِ	ذبح
Ўлдирилган, қурбон	Убитый, жертва	ذَبِيحٌ	
Қўл, тирсак	Рука (от кисти до плеча), локоть	ذِرَاعٌ (أَذْرَعُ)	ذرع
Маккажўхори	Кукуруза, маис	ذُرَّةٌ	ذро
Бўйсунмоқ	Повиноваться, подчиняться	أَذَعَنَ	ذعن
Эсламоқ	Вспоминать	تَذَكَّرَ	ذкер
Хотирлаш, хотира	Воспоминание, память	ذِكْرِي (ذِكْرِيَاتٌ)	
Гуноҳ, айб, қусур	Грех, вина	ذَنْبٌ (ذُنُوبٌ)	ذнб
Саросимага тушган, ҳовлиққан	Растерявшийся, находящийся в замешательстве	ذَاهِلٌ	Зهل
Хаёлига келмоқ	Приходить в голову	جَاءَ إِلَى ذَهْنِهِ	Зهن
Суюқлик (эриш натижасида)	Жидкость (в результате таяния)	ذَوْبٌ	Зоб
	Мегафон	مِذْيَاعٌ (مَذَائِعُ)	ذие
Дум, чекка, этак, чет	Хвост; край, пола, подол, конец	ذَيْلٌ (ذُيُولٌ، أَدْيَالٌ)	Зил
ر			
Оёғи осмонда	Вверх ногами, вверх дном	رَأْسًا عَلَى عَقْبٍ	Рأس

Мен қидириб, унинг бошини топа олмадим.	Я искал и не находил ее голову	مَا كُنْتُ أَرَى لَهَا رَأْسًا	رأي
Ҳойнаҳой	Возможно	رَبَّمَا	ربّ
Шапатиламоқ, силаб-сийпаламоқ	Похлопывать, поглаживать	رَبَّتَ (и), رَبَّتْ = رَبَّتْ	ربت
Елкасига қоқмоқ	Похлопывать по плечу	رَبَّتَ عَلَى كَتِفِهِ	
Боғламоқ, бириктирмоқ	Связывать, привязывать	رَبَطَ (и/у), رَبَطُ	ربط
Сиртмоқ, илмоқ	Петля	رِبْقَةٌ (رِبْقٌ، رِبَاقٌ)	ربق
Хижолат, саросима	Смушение, замешательство	إِرْتِبَاكٌ	ربك
Тарбияланмоқ	Воспитываться	تَرَبَّى	ربو
Қолоқ, зерикарли, бир хил	Рутинный, монотонный, однообразный	رَبِيبٌ	رتب
Маош, иш ҳақи	Жалованье, зарплата	مُرْتَبٌ	
Тахмин қилмоқ	Предполагать	رَجَّحَ	رجح
(ортга) тисарилмоқ	Отступать, отходить назад	تَرَجَّعَ	رجع
Эсга олмоқ	Вспоминать	اسْتَرْجَعَ	
Илтимос қилмоқ, сўрамоқ	Просить	رَجَا (y), رَجَاءٌ	رجو
Чет, чекка	Край, конец	رَجَا (أَرْجَاءٌ)	
Очиқ чехра, хушмуомала	Приветливый	مُرْحَبٌ	رحب
Йўлга тушмоқ, кетмоқ	Отправляться в путь, уезжать	رَحَلَ (a), رَحِيلٌ	رحل
Аллоҳнинг раҳми келсин	Да смилуется над ним Аллах	اللَّهُ يَرْحَمُهُ	رحم

Арзон	Дешевый	رَخِيصٌ	رخص
Пўк, тўла, салқин	Рыхлый, обвислый	رَخْوٌ	рху
Қайтарилмоқ	Повторяться	تَرَدَّدَ	ردّ
Тебраниш	Колебание	تَرَدَّدُ	
Иккиланиб	Нерешительно	بِتَرَدُّدٍ	
Кийдирмоқ, киймоқ	Надевать, носить (одежду), одеваться	إِرْتَدَى	рди
Ўз-ўзига эрк бермоқ	Давать себе волю	إِسْتَرْسَلَ	рсл
Ўзига эрк берган	Дающий себе волю	مُسْتَرْسِلٌ	
Сачраган катралар, томчи	Брызги	رَشَاشٌ	рш
Хўплаб-хўплаб ичмоқ	Пить маленькими глотками	إِرْتَشَفَ	рشف
Бир-бирига жипслашмоқ	Тесно сплачиваться, смыкаться	تَرَاصَّ (تَرَاصُّ - (масдар	рсс
Қўрғошин, ўк	Свинец, пули	رِصَاصٌ	
Қорамтир (ранг)	Свинцовый, серый (цвет)	رِصَاصِيٌّ	
Кузатмоқ	Наблюдать, следить	رَصَدَ (y), رَصَدٌ	рصد
Йўлак	Тротуар	رَصِيْفٌ (أَرْصِفَةٌ)	рصف
	Вымощенный (чем - بِـ)	مَرْصُوفٌ	
Кўкрак билан боқмоқ, эмизмоқ	Кормить грудью	أَرْضَعَ	рضع
Эмизиш	Кормление грудью	رِضَاعَةٌ	
Эмизикли бола, эмадиган бола	Грудной ребенок	رَضِيْعٌ (رِضَاعٌ)	
Намлик	Влажность	رُطُوبَةٌ	рطب

...га тўқнаш келмоқ, кийин аҳволга тушмоқ, адашмоқ, чалғимоқ	Сталкиваться (с чем-л – ۛ), попасть (на что-л – ۛ), завязать в грязи, попадать в трудное положение, запутываться	اِرْتَطَمَ	رطم
Кўрқинчли, вахимали	Страшный	مُرْعَبٌ	رعب
Титрамоқ, қалтирамоқ	Дрожать, трястись	اِرْتَعَشَ	رعش
Титраётган, қалтираётган	Дрожащий, трясущийся	مُرْتَعِشٌ	
Мажбурламоқ	Вынуждать, заставлять	أَرْغَمَ	رغم
...га қарамай	Несмотря на ...	رَغَمَ	
Беихтиёр, мажбуран	Невольно, вынуждено	على رَغْمِهَا	
Мажбур	Вынужденный	مُرْغَمٌ	
Кўпирмоқ, авжига олмоқ	Пениться, бушевать, бурлить	أَرْغَى	رغو
Оёғи билан итармоқ, тепмоқ	Толкать ногой, пинать	رَفَسَ (и/у), رَفَسٌ	رفس
Инкор (рад) қилмоқ, четга сурмоқ	Отклонять, отказывать	رَفَضَ (и/у), رَفُضٌ	رفض
Кўтарилмоқ, юксалмоқ	Подниматься, возвышаться	اِرْتَفَعَ	رفع
Ингичка, нозик, жарангдор	Тонкий, изящный, звонкий (о голосе)	رَفِيعٌ	
Кўтарилган	Поднятый	مَرْفُوعٌ	
Юмшоқлик билан	Мягко	بِرَفِقٍ	رفق
Майинлашмоқ (овоз)	Быть тонким, нежным (о голосе)	رَقَّ (а/и), رِقَّةٌ	رقّ

Назокатли, мулойим, одобли, хушмуомала	Деликатный, тонкий, нежный, любезный	رَفِيقٌ	
Кузатмоқ	Следить, наблюдать	رَقَبَ (y), رُقُوبٌ، رَقَابَةٌ = رَاقَبَ	رَقَب
Бўйин, гардан	Шея	رَقَبَةٌ (رَقَبَاتٌ، رِقَابٌ)	
Ялтироқ	Блестящий	رَقْرَاقٌ	رَقْرَق
Бўянмоқ	Разукрашиваться	تَرَقَّشَ	رَقَش
Хол-хол	С крапинками	مُرَقَّطٌ	رَقَط
Заифлик, озлик, камлик, танқислик	Слабость, скудость	رَكَائَةٌ	رَكَ
Заиф, ночор, бечора-хол	Слабый, жалкий	رَكِيكٌ	
Йўловчи	Пассажир	رَاكِبٌ (رَكَّابٌ)	رَكَب
Тизза	Колено	رُكْبَةٌ (رُكْبٌ)	
Кема	Судно, корабль	مَرَكِبٌ (مَرَائِبٌ)	
Пляждаги теннис	Пляжный теннис	رَاكِيْتُ	رَكِت
Суянмоқ, таянмоқ	Опира́ться (на что – على)	اِزْتَكَّرَ	رَكَز
Оёғи билан урмоқ, тепмоқ	Ударять ногой, пинать	رَكَلَ (y), رَكْلٌ	رَكَل
Қарамоқ, боқмоқ	Смотреть, взирать	رَمَقَ (y), رَمَقٌ	رَمَق
Қум, қумли	Песочный	رَمْلِيٌّ	رَمَل
Қуламоқ, ағанамоқ	Валиться, падать	اِزْتَمَى	
Азоб бермоқ, уринтирмоқ, қийнамоқ	Обременять, отягчать, угнетать	أَرْهَقَ	رَهَق

Бошламоқ, кетмоқ, жўнамоқ	Начинать (глагол начинания), уходить, отправляться	رَاحَ (y), رَوَّاحٌ	روح
Алмашиб турмоқ	Чередовать (что -)	رَاوَحَ	
Тинчланмоқ, хурсанд бўлмоқ	Успокаиваться, быть довольным	إِرْتَاخَ	
Қониқиш, хурсандчилик	Удовлетворение, радость	إِرْتِيَاخٌ	
Норизолик билан, истамай	Недовольно, неодобрительно	دُونَ إِرْتِيَاخٍ	
Ҳид, бўй, ис	Запах	رَائِحَةٌ (رَوَائِحُ)	
Кафт	Ладонь	رَاحَةُ الْيَدِ	
У сочларини ёйди	Она распустила свободно волосы	تَرَكَتْ شَعْرَهَا لِلرِّيحِ	
Сен тез-тез у ерга бориб турасанми?	Ты часто туда ходишь? (ег.д.)	بِتَرُوحِي هِنَاكَ كَثِيرٍ	
Ҳайвонларни ўргатиш	Дрессировка	تَرْوِيضٌ	روض
Ҳайвонларни ўргатувчи	Дрессировщик	مُرَوِّضٌ	
Аъло, ажойиб, зўр	Замечательный, блестящий	رَائِعٌ	روع
Айёрлик, муғомбирлик қилмоқ, бир маромда	Хитрить, плутовать	رَاوَعٌ	роғ
Тоза, ёруғ	Чистый, светлый	رَائِقٌ (رُوقٌ, رُوقَةٌ)	روق
Яхшилаб, рисоладагидек	Как следует, хорошо, нормально	على مَا يُرَامُ	ром
Шубҳа уйғотмоқ	Вызывать сомнение, недоверие	أَرَابَ	риб
Қишлоқ	Деревня	رَيْفٌ (أَرْيَافٌ)	роф
ز			

Кўпиклашмоқ, кўпирмоқ, авжига олмоқ	Пениться, бушевать, бурлить	أَزْبَدَ	زيد
Мижоз	Клиент	رَبُونٌ (رَبَائِنُ، رَبَّائِنُ (ег.д —	زين
Мижозлар кўпми? Айтмоқчиманки, анчами?, етарлими?	Клиентов много? Я имею в виду достаточно? (ег.д)	رَبَائِنِكَ كَثِيرٌ ... أَفْصِدُ يَتَكْفِي!?	
Судралмоқ	Ползти, ползать	رَحَفَ (a), رَحَفُ	زحف
Сикмоқ, эзмоқ, рақиб бўлмоқ	Теснить, вытес- нять, соперничать	رَاحَمَ	زحم
Бир-бирини сикмоқ	Теснить друг друга	تَرَاحَمَ	
Оломон, тўда, кўпчилик	Толпа, масса, множество	تَرَاحُمٌ	
Лик тўла, тўлиб- тошган	Переполненный, битком набитый чем-л	مُرْدَحَمٌ	
Қисмоқ (кўз)	Смыкать, приищу- ривать (глаза)	زَّرَّ (a/y), زَّرُّ	زرّ
Ўрнатмоқ, санчмоқ	Вставить, вонзить	زَرَغَ (a), زَرَغٌ, زِرَاعَةٌ	زرع
Кўкармоқ, кўк тусга кирмоқ	Синеть	إِزْرَقَ	زرق
Ҳаворанг, кўк, кўк тус	Голубой цвет, синева	زُرْقَةٌ	
Кўк ранг бўлиб қол- моқ, кўк тус олмоқ	Становящийся синим, синеющий	مُزْرَقٌ	
Нафрат, ҳақорат, мазах	Презрение, издевательство, насмешка	إِزْدِرَاءٌ	زري
Хавотир, бетоқатлик	Беспокойство, тревога	إِنزِعَاجٌ	زعج
Чинқирик, вой-дод	Крики, вопли	زَعِيقٌ	زعق

Уҳ тортмоқ, хўрсинмоқ	Тяжело вздыхать, охать, стонать	زَفَرَ (И)، زَفِيرٌ	Зфер
Лўкидон, зулфин	Задвижка, щеколда, засов	مِزْلَاجٌ (مِزَالِيحٌ)	Злж
Думалаб тушмоқ, сирпанмоқ	Скатываться, соскальзывать	انزَلَقَ	Злқ
Бераҳм, қаттиқ қўл, тепса-тебранмас, пи- нагини бузмайдиган	Невозмутимый, суровый	مُتَزَمَّتٌ	Змт
Ирилламоқ, ўкирмоқ	Рычать, реветь	زَمَجَرَ	Змжр
Бўкириш, ўкириш, ириллаш	Рев, ворчание, рычание	زَمَجْرَةٌ	
Бўкираётган	Ревущий	مُزَمِّجٌ	
Белбоғ, камар	Пояс	زُنَّارٌ (زَنَانِيرٌ)	Знр
Никоҳ	Брак, бракосочетание	زَوَاجٌ	Зож
Жуфт-жуфт бўлиб	Парами, по два человека	أَزْوَاجًا	
Икки карра	Двойной	مُزْدَوِجٌ	
Силжитмоқ, тақамоқ	Сдвигать, смещать	أَزَّاحَ	Зох
Кетмоқ, сурилмоқ, аралаш бўлмоқ	Уходить, сдвигаться, быть смещенным	انزَّاحَ	
Қатновчи, келувчи меҳмон	Посетитель, гость	رَافِعٌ (رُؤَّافٌ)	Зор
Бартараф қилмоқ, йўқ қилмоқ	Устранять, уничтожать	أَزَّالَ، (إِزَالَةٌ) – (масдар)	Зол
Инқилламоқ, бўкирмоқ, жаврамоқ, вайсамоқ,	Стонать, рычать, ворчать	زَامَ (Y)، زَوْمٌ	Зом
Бурчак	Угол	زَاوِيَةٌ (زَوَايَا)	Зои
Нуктаи назаридан	Под этим углом зрения	مِنْ هَذِهِ الزَّوَايَةِ	

Кўпаймоқ, ортмоқ	Увеличиваться	إِزْدَادٌ	زيد
...га қўшимча равиш-да, ...дан ташқари	Вдобавок к ..., сверх того ...	زِيَادَةٌ فِي (عَلَى)	
Ясама, сохта, қалбаки	Поддельный, фальшивый	مُزَيَّفٌ	زيّف
Бас қилмоқ, тугатмоқ, барҳам бермоқ	Переставать, прек- ращать (с отрица- нием – «продол- жать, все еще...»)	زَالَ (a), زَيْلٌ	زيل
У ҳалиям ўқияпти	Он все еще читает. Он продолжает читать	مَا يَزَالُ يَفْرَأُ	
Кийим, кўйлак	Одежда, костюм, платье	زِيٌّ (أَزْيَاءٌ)	زي
س			
Сўраб суриштирмоқ, сўрамоқ	Расспрашивать, спрашивать	تَسَاءَلَ	سأل
Сўраётиб	Спрашивая	مُتَسَائِلًا	
У нима қияпти, деб сўрадинг-ку?	Разве ты не спрашивал нас что она делает? (ег.д.)	مِشْ يَتَسَأَلُنَا تَعْمَلُ إِيه؟	
Уришмоқ, ҳақорат қилмоқ	Ругать, оскорблять	سَبَّ (a/y), سَبُّ	سبّ
..га сабаб бўлмоқ	Вызвать что-л, стать причиной чего-л	تَسَبَّبَ	
Сузиш	Плавание	سَبَحَ	سبح
Илгари ўтмоқ, олдин ўтмоқ	Предшествовать, опережать	سَبَقَ (и), سَبَقُ	سبق
Биз сизга тушунтирган эдик	Раньше мы уже объясняли	سَبَقَ لَنَا أَنْ أَوْضَحْنَا	
Жамоат кудуғи, чашма	Общественный колодец, источник	سَبِيلٌ (أَسْبِيلَةٌ)	سبل

Хоним, уй бекаси, буви	Госпожа, дама хозяйка, бабушка	سِتُّ (سِتَاتٌ)	ستّ
Уй бекаси	Домохозяйка	سِتُّ بَيْتٍ	
Яширинмоқ, беркинмоқ	Скрываться, прятаться	تَسْتَرُّ	ستر
Ҳибсга олинган	Заключенный	سَجِينٌ (سُجَنَاءُ)	سجن
Тортмоқ, сурмоқ	Тянуть, задвигать (напр. дверь)	سَحَبَ (a), سَحَبٌ	سحب
Кетмоқ, узоклашмоқ, тисарилмоқ	Уходить, отходить, отступать	تَسَاحَبَ	
Булут	Облако, туча	سَحَابَةٌ (سُحُبٌ)	
Истеҳзоли, масхара, захарханда	Насмехающийся, язвительный	سَاخِرٌ	سخر
Мажбурий, текин меҳнат, меҳнат мажбурияти	Принудительный, бесплатный труд, трудовая повинность	سُخْرَةٌ	
Иссиқ бўлмоқ	Быть горячим, теплым	سَخُنَ (y), سُخُونَةٌ	سخن
Иситмоқ, киздирмоқ	Подогревать, нагревать	سَخَّنَ	
Қайноқ, иссиқ	Горячий, теплый	سَاخِنٌ	
Иссиқлик, ҳарорат	Горячее состояние, теплота	سُخُونَةٌ	
Ёпмоқ, тўлдирмоқ (тешикни)	Закрывать, заполнять (брешь)	سَدَّ (a/y), سَدٌّ	سد
Суюнтирмоқ, хурсанд қилмоқ	Радовать(ся), веселить	سَرَّ (a/y), سُرُورٌ	سرّ
Сизиб кирмоқ, билдирмасдан кириб бормоқ	Просачиваться, незаметно проникать	تَسَرَّبَ	سرب
Тўда, уя, кўч	Стая, рой	سِرْبٌ (أَسْرَابٌ)	

Қарамоқ, тикилмоқ	Смотреть, уставиться	سَرَخَ (a), سُرُوخٌ، سَرَخَ	سرح
Шошилмоқ, шошмоқ	Спешить, торопиться	سَارَعَ	سرع
Шошмоқ, ошиқмоқ	Спешить	أَسْرَعَ	
Яқин орада	Вскоре, скоро	سُرْعَانَ مَا	
Тез	Быстрый	سَرِيعٌ	
Тез, илдам	Быстро	سَرِيعًا	
Шошилич, ўйламай	Поспешный, торопливый	مُسْرِعٌ	
Шошилич, тез	Быстрый, поспешный	مُسْرِعٌ	
Шошилиб, шошганча	Торопливо, поспешно	مُسْرِعًا	
Ўғирланган	Украденный	مَسْرُوقٌ	
Оқмоқ, ёйилмоқ	Течь, распространяться	سَرَى (и), سَرِيَانٌ، سُرَى	سري
Порламоқ, ярқирамоқ	Ярко светить, сиять	سَطَعَ (a), سَطُوعٌ	سطع
Куч, таъсир, хукмронлик	Сила, влияние- ность, властность	سَطْوَةٌ	سطو
Ёрдам бермоқ	Помогать	سَاعَدَ	سعد
Бахтли қилмоқ	Осчастливливать	أَسْعَدَ	
Мен суюндим ...	Я обрадовался, что ...	أَسْعَدَنِي أَنَّ	
Қўл, билак	Рука, предплечье	سَاعِدٌ (سَوَاعِدٌ)	سعف
Биринчи ёрдам кўрсатмоқ	Оказывать первую помощь	أَسْعَفَ	
Йўталмоқ	Кашлять	سَعَلَ (y), سَعَالٌ	سعل

Йўтал	Кашель	سُعْلَةٌ	
Пастдан	Снизу	مِنْ أَسْفَلَ	سفل
Суғормоқ, ичирмоқ	Поливать, поить	سَقَى (и) سَقَى	سقي
ночор, бахтсиз	Бедный, несчастный	مِسْكِينٌ (مَسَاكِينُ)	سكن
Ёриб ўтмоқ, кирмоқ, сизиб кирмоқ, сизиб ўтмоқ	Пробираться, проникать, просачиваться	تَسَلَّلَ	سل
Сават, саватча	Корзина, корзинка	سَلَّةٌ (سَلَاتٌ, سِلَالٌ)	
Таслим бўлмоқ, бўйсунмоқ	Сдаваться, подчи- няться (чему – ل)	اسْتَسَلَمَ	سلم
Итоат, бўйсуниш	Покорность	اسْتِسْلَامٌ	
Итоаткорона, бўйсуниб	Покорно	= بِاسْتِسْلَامٍ مُسْتَسْلِمًا	
Зинапоя	Лестница	سُلَّمٌ (سَلَامٌ)	
Тинчланмоқ, кўнгил очмоқ	Успокаиваться, развлекаться	تَسَلَّى	سلو
Рухсат бермоқ, изн бермоқ	Разрешать, позво- лять (что – ل)	سَمَّحَ (а) سَمَّحَ	سمح
Кечирмоқ	Прощать, извинять	سَمَّحَ	
Ўғит солмоқ	Удобрять	سَمَّدَ	سمد
Ўғит	Удобрение	سَمَادٌ (أَسْمِدَةٌ)	
Қорамағиз, қорачадан келган	Темный, смуглый	أَسْمَرٌ (سَمْرَاءٌ) – – سَمْرٌ жен.р (МН.Ч.)	سمر
Мих	Гвоздь	مِسْمَارٌ (مَسَامِيرُ)	

Эшитмоқ, қулоқ тутмоқ	Слышать, слушать	سَمِعَ (a), سَمِعَ، سَمِعَ	سمع
Қулоқ солмоқ	Прислушиваться	تَسَمَّعَ	
...дан эшитилади	Место, откуда слышно	مَسْمَعٌ	
У эшитадиган қилиб гапирмоқ	Говорить так, чтобы она слышала	خَاطَبَ عَلَيَّ مَسْمَعٍ مِنْهَا	
Ёғли	Жирный	سَمِينٌ (سَمَانٌ)	سمن
Атамоқ, номламоқ	Называть, давать название	سَمَّى (تَسْمِيَةٌ - (масдар	سمو
Осмон, кўк	Небо	سَمَاءٌ (سَمَاوَاتٌ)	
Осмон, осмоний, кўкдага, самовий	Небесный	سَمَاوِيٌّ	
Тиш	Зуб	سِنٌّ (أَسْنَانٌ، أَسِنَّةٌ)	سنّ
Ёш	Возраст	سِنٌّ (سِنُونَ، أَسْنَانٌ)	
Рўй бермоқ, содир бўлмоқ	Представляться (о случае)	سَنَحَ (a), سُنُوخٌ	سنح
Таянмоқ	Опираься (на что- л -)	اسْتَنَدَ	سند
Таянч, суянчик	Опора, подлокотник	مَسْنَدٌ (مَسَانِدٌ)	
Йил	Год	سَنَةٌ (سِنُونَ، سِنَوَاتٌ)	سنه
Оқариб кетмоқ, хира бўлмоқ	Быть бледным, сумрачным	سَهُمٌ (y), سُهُومٌ	سهم
Ўқ, найза, кўрсаткич	Стрела, стрелка (указатель)	سَهْمٌ (أَسْهُمٌ، سِهَامٌ)	

Ўйга толмоқ, маъюслик, тундлик	Задумчивость, мрачность	سُهُومٌ	
Ёмонлашмоқ	Ухудшаться	سَاءَ (y), سَوَّءٌ	سوء
Ғазабланиш, аччиғланиш	Возмущение, недовольство	إِسْتِيَاءٌ	
Қоралик	Чернота	سَوَادٌ	سود
Кечки соат	Поздний час	سَاعَةٌ مُتَأَخِّرَةٌ	
Осон ҳазм қилмоқ, маъкул деб билмоқ	Легко усваивать, переваривать, счи- тать приемлемым	إِسْتِسَاعٌ	سوغ
Сотиб олмоқ	Делать закупки	تَسَوَّقَ	سوق
1. Новда, поя 2. болдир	1. Стебель, ствол. 2. Голень, нога	سَاقٌ (سَيْقَانٌ, سُوْقٌ)	
Тарбиясиз, маданиятсиз	Невоспитанный, бескультурный	سُوقِيٌّ	
Текисламоқ	Выравнивать	سَوَّى	سوي
Жойлашмоқ, ўтирмоқ	Располагаться, размещаться, усаживаться	إِسْتَوَى	
Тенг, бир хил	Равный, одинаковый	سَوَاءٌ	
...ҳам, - ҳам	Как... так и ...	سَوَاءٌ ... أَوْ ...	
Ёғмоқ, қуймоқ (ёмғир)	Течь, литься (о дожде)	إِنْسَابَ	سيب
Темир хивчин	Железный прут	سَيْحٌ (أَسْيَاخٌ)	سيخ
Юриш, ҳаракат	Ходьба, движение	سَيَّرَ	سير
Ҳаёт тарзи	Биография, образ жизни	سَيْرَةٌ (سَيَّرَ)	
Оқмоқ	Течь	سَالَ (ي), سَيْلٌ, سَيْلَانٌ	سيل

ش			
Шол рўмол	Шаль, большой платок	شَالُ (شِيْلَانُ)	شال
...га ёпишиб олмоқ	Вцепляться (во что – ې)	تَشَبَّتْ	شبت
...ни қаттиқ ушламоқ	Крепко держаться (за что- ې)		
Шарпа, қораси	Силуэт, очертание	شَبَّحَ (أَشْبَاحُ)	شبح
Тўқ бўлмоқ	Быть сытым	شَبَّعَ (a), شَبَّعُ	شع
Тўйгунча едирмоқ	Насыщать, кормить досыта	أَشْبَعُ	
Чигаллашиб (чалкашиб) кетмоқ, уланмоқ	Перепутываться, переплетаться, сцепляться	إِشْتَبَكَ	شبك
...га ўхшамоқ	Быть похожим	أَشْبَهَ	شبه
Ёйиб кўйилган, сочиб ташланган	Разбросанный, рассеянный (по разным местам)	مُشَّتَتْ	شتت
Синдирмоқ, чошиб ташламоқ	Разбивать, рассекать	شَجَّ (a/y), شَجَّ	شج
Тортишмоқ, баҳслашмоқ	Спорить, ссориться	تَشَاجَرَ	شجر
Расм билан қопланган	Покрытый рисунками	مُشَجَّرٌ	
Ғам, қайғу, мотам	Горе, скорбь, грусть	شَجْنٌ (شُجُونٌ), أَشْجَانٌ	شجن
Хуррак отмоқ	Храпеть	شَخَرَ (и), شَجِيرٌ	شخر
Оқарган, дармони қуриган	Бледный, изможденный	شَاحِبٌ	شحب
Тортмоқ, чўзмоқ, тортқиламоқ	Тянуть, натягивать, тащить	شَدَّ (a/y), شَدُّ	شد

Мен унинг кўлини қисдим	Я пожал ему руку	شَدَدْتُ عَلَى يَدَيْهِ	
Кучаймоқ, кучга кирмоқ	Усиливаться, крепнуть	اِسْتَدَدَّ	
Таранг, тортилган	Натянутый	مَشْدُودٌ	
Қаҳрли, ғазабли	Очень злой, злостный	شَرِيْرٌ (أَشْرَارٌ)	شر
...га нисбатан, кўнглида адоват сақламоқ	Затаить зло против ...	أَصْمَرَ شَرًّا لـ	
Ёриш, тилиш	Раскалывать, расщеплять	شَرَخَ (a), شَرَخُ	شرح
Санки, дарбадар, пароканда, тарқоқ	Блуждающий, рассеянный, беглый	شَارِدٌ	شرد
Қаҳрли, ғазабли	Злой, злобный	شَرِسٌ	شرس
Тор кўча	Переулок	شَارِعٌ جَانِبِيٌّ	شرع
Кузатиш, назорат	Наблюдение, контроль	إِشْرَافٌ	شرف
Шараф, ҳурмат, эътибор, обрў	Честь, почет, достоинство	شَرِيفٌ	
Кенг айвон	Балкон	شُرْفَةٌ (شُرْفٌ), شُرْفَاتٌ	
Олижаноб, виждонли	Благородный, честный	شَرِيفٌ (شُرَفَاءٌ)	
...билан бирга, ..да иштироқ этмоқ	Участвовать с кем-л в чем-л	شَارَكَ	شرك
Бўлмоқ, бўлишмоқ, умумий, бирга	Делить, разделить (что-л с кем-л) общий, севместный	مُشْتَرِكٌ	
Хасислик, очкўзлик, ҳирс	Жадность, алчность	شَرَاهَةٌ	شره
Сотиб олмоқ, сотмоқ	1. Покупать. 2.	شَرَى (и), شَرَى،	شري

	Продавать	شَرَاءٌ	
Сен уни шу ерда сотиб олдинг	Ты купила ее здесь (ег.д.)	شَارِيَاهُ مِنْ هِنَا	
Парча, бўлак, синиқ	Осколок, щепка	شَطِيئَةٌ (شَطَايَا)	شَطِي
Нур таратмоқ, ёйилмоқ	Излучаться, распространяться	شَعَّ (a/и), شَعَاعٌ, شَعَّ	شَعَّ
Ҳис-туйғу	Чувство, ощущение	مَشْعُرٌ (مَشَاعِرُ), شُعُورٌ	شعر
Ёндирмоқ, ўт олдирмоқ	Зажигать, разжигать	أَشْعَلَ	شعل
Бўш бўлмоқ, банд бўлмаслик	Быть свободным, незанятым	شَعَرَ (y), شُعُورٌ	شعر
Ишламоқ	Работать	إِسْتَعَلَ	
Раҳм-шафқат, ачиниш	Жалость, сострадание	إِسْتَفَاقٌ	شفق
Лаб	Губа	شَفَاةٌ (شِفَاهُ)	شفه
Бахтсизлик, ташвиш	Несчастье, страдание	شَقَاءٌ	شقي
Ўз-ўзидан	Автоматически	بِشَكْلِ آيٍ	شكل
Унинг кўриниши канақа?	Как он выглядит? (ег.д.)	شَكْلُهُ إِيه	
Ҳид сезмоқ	Чувствовать запах	شَمَّ (a/y), شَمَّ	شم
Ҳидламоқ	Нюхать	تَشَمَّمَ	
Нафрат ила	С отвращением	مُشَمَّرًا	شماز
Кенг қамровли, умумий	Всеобъемлющий, общий	شَامِلٌ	شمل
Чапга, сўлга	Влево	شِمَالًا	
...га шоҳид бўлмоқ	Быть свидетелем чего-л	شَهِدَ (a), شُهِدَ	شهد

Кузатмоқ, қарамоқ	Наблюдать, смотреть	شَاهَدَ	
Нола (фиғон) қилмоқ, йиғи-сиғи қилмоқ	Рыдать, стонать	شَهَقَ (a), شَهَقُوا	شَهَقَ
Кўрсатмоқ, ишора қилмоқ	Указывать (на что- л- إلى)	أَشَارَ	شور
Калта шим	Шорты	شُورَتٌ	
Кўрмоқ, қарамоқ	Видеть, смотреть	شَافَ (y), شَوَّفَ	شوف
Истамоқ, хоҳламоқ	Желать, хотеть	شَاءَ (a), مَشِيئَةً	شيأ
Аста-секин, оз-оздан	Постепенно, мало- помалу	شَيْئًا فَشَيْئًا	
Оқ оралаган	Седой	أَشْيَبُ (شِيَاءٌ – (жен.р.	شيب
Кўзини олиб қочмоқ	Отворачивать (нап- ример, взор – بـ)	أَشَّاحَ	شيح
Тарқалмоқ, ёйилмоқ	Распространяться	شَاعَ (и), شُيُوعٌ	شيع
ص			
Тунука това	Листовое железо: (зд: противень)	صَاحٌ	صاح
Қуймоқ	Лить, выливать	صَبَّ (a/y), صَبَّ	صبّ
Бармоқ	Палец	أَصْبَعٌ، إصْبَعٌ، أَصْبَعٌ (أَصَابِعُ)	صبع
Бўялмоқ, бўямоқ	Окрашиваться, окрашивать	إِصْطَبَعَ	صبغ
Кузатиб бормоқ, кузатиб қўймоқ	Сопровождать, сопутствовать	صَحَبَ (a), صُحْبَةً	صحب
Бирга, ҳамкорликда	В сопровождении	بِصْحَبَةٍ ...	

Қоялар	Скалы	صَخْرٌ	صخر
Занг	Ржавчина	صَدَأٌ	صدأ
Зангга қарши	Против ржавчины, от ржавчины	مُضَادٌّ لِلصَّدَأِ	
Чиқармоқ, қўйиб юбормоқ	Издавать, выпускать	أَصْدَرَ	صدر
Чакка	Висок	صُدِغٌ (أَصْدَاغٌ)	صدغ
Қўққисдан учратмоқ, ...га тўқнаш келмоқ	Случайно встречать, наталкиваться	صَادَفَ	صدف
Ишонмоқ, тўғри деб ҳисобламоқ	Верить, считать правдивым	صَدَّقَ	
Дўстлашмоқ	Дружить	صَادَقَ	صدق
Ростгўйлик, тўғрилиқ	Правдивость, честность	صِدْقٌ	
Уриш, шикастлаш	Поражать, ударять	صَدَمَ (и), صَدَّمَ	صدم
Ҳаяжон, изтироб, ларза	Потрясение, шок	صَدْمَةٌ	
Акс-садо, жавоб	Эхо, отклик	صَدَى (أَصْدَاءٌ)	صدي
Ғижирламоқ, товуш чиқармоқ	Скрипеть, издавать звук	صَرَ (а/и), صَرِيْرٌ, صِرَارٌ	صرّ
Тишини ғичирлатмоқ	Скрипеть зубами	صَرَ عَلَى أَسْنَانِهِ	
Туриб олмоқ, талаб қилмоқ	Настаивать (на чем (على -)	أَصَرَ	
Очик, ойдин, рўй- рост	Ясный, открытый, честный	صَرِيْحٌ	صرح
Очик, рўйрост	Откровенно, открыто	فِي صَرَاحَةٍ, بِصَرَاحَةٍ, صَرَاحَةً	
Очик-ойдин	Со всей откровенностью	بِكُلِّ صَرَاحَةٍ	

Бақирмоқ, додламоқ	Кричать, вопить	صَرَخَ (y), صَرَخٌ، صَرِيحٌ	صرخ
Кетмоқ, кўздан йўқолмоқ	Уходить, удаляться	انصرفتَ	صرف
Қаттиққўл, шафқатсиз	Строгий, суровый	صارمٌ	صرم
Талабчанлик, шафқатсизлик	Строгость, жесткость	صرامةٌ	
Кўтарилмоқ	Подниматься	صعدَ (a), صُعُودٌ	صعد
Аста кўтарилмоқ	Постепенно подниматься	تصاعدَ	
Кўтарилаётган	Поднимающийся	صاعدٌ	
Юккўтаргич, лифт	Подъемник, лифт	مصعدٌ (مصاعدٌ)	
Осмон рангида	На фоне неба	على صَفْحَةِ السَّمَاءِ	صفح
Тунука	Жесть, плита	صَفِيحٌ	
Ҳуштак чалмоқ	Свистеть	صَفَّرَ	صفر
Сарғаймоқ	Желтеть	اصْفَرَّ	
Чапак чалмоқ, қарсақ чалмоқ	Рукоплескать, аплодировать	صَفَّقَ	صفق
Ярашмоқ бир-бири билан	Мириться с друг другом	تصالحَ	صلح
Кар	Глухой	أَصَمُّ (صَمَاءٌ - (жен.р.	صم
Ҳақиқий, олий даража	Настоящий, высшая степень	صَمِيمٌ	
Чин қалбдан, самимий	От всего сердца	مِنَ صَمِيمِ الْقَلْبِ	
У шу оиладан. У – шу оила аъзоси.	Она из этой самой семьи. Она –член этой семьи	إِنَّهَا مِنْ صَمِيمِ الْأُسْرَةِ	

Жим турмоқ, индамасик	Молчать	صَمَتَ (y), صَمْتُ	صمت
Камгап, индамас	Молчаливый	صَامِتٌ	
Жимлик, сукут	Молчание	صَمْتٌ	
Эшитмоқ, эшитиб турмоқ	Слушать, подслушивать	تَصَنَّتْ	صنت
Сохта, қалбаки, сунъий	Фальшивый, искусственный	مُصْطَنَعٌ	صنع
Кишнаш	Ржание	صَهِيلٌ	صهل
Мўлжалга олмоқ, йўналтирмоқ	Нацеливать, направлять	صَوَّبَ	صوب
Шикастламоқ, нишонга тегмоқ, яраламоқ	Поражать, попадать (в цель), ранить	أَصَابَ	
Паст овозда	Тихим голосом	بِصَوْتٍ هَادِيٍّ	صوت
Тасаввур қилмоқ,	Представлять, изображать	صَوَّرَ	صور
Тасаввур қилиб кўрмоқ, кўз олдига келтирмоқ	Представлять себе, воображать	تَصَوَّرَ	
Шакл, кўриниш	Форма, вид	صِبْغَةً (صَبِغٌ)	صوغ
Бақирик, дод-вой	Крик	صَيْحَةً	صيح
Тақдир, қисмат	Судьба, участь	مَصِيرٌ (مَصَائِرُ)	صير
Тақдир билан боғлиқ	Судьбоносный, связанный с судьбой	مَصِيرِيٌّ	
Патнис	Поднос	صَبِيئَةً (صَوَائِيٌّ)	صين
ض			
Ушлаб қолмоқ, тузатмоқ, ўрнатмоқ	Удерживать, поправлять,	ضَبَطَ (u/i),	ضبط

	устанавливать	ضَبَطُ	
Бошқалар билан бирга кулмоқ, бирга кулишмоқ, ўзаро кулишмоқ	Смеяться вместе с другими, пересмеиваться	تَضَاحَكُ	ضحك
Бир кулиб қўйиш, қақир-қиқир кулги	Смешок	ضِحْكَةٌ	
Кулиб юбормоқ, кула бошламоқ	Засмеяться	أَطْلَقَ ضِحْكَةً	
Кулгили	Смешной	مُضْحِكٌ	
Қурбон қилмоқ, фидо қилмоқ, садака қилмоқ	Приносить в жертву, жертвовать (чем – بِ)	ضَحَّى	ضحو
Қурбон қилаётган	Приносящий в жертву	مُضِحٌّ، (مُضْحِيَّةٌ – (жен.р.	
...га қарши, ғайри	Против (чего-л), анти..., противо...	مُضَادٌّ	ضدّ
Мажбур қилмоқ	Вынуждать	إِضْطَرَّ	ضرّ
Мажбур қилинган, ноилож	Вынужденный	مُضْطَرَّرٌ	
Ракетка	Ракетка	مِضْرَبٌ (مِضْرَابٌ)	ضرب
Ўтинч, илтимос	Мольба, просьба	ضِرَاعَةٌ	ضرع
Икки карра	Двойной	ضِعْفٌ	ضعف
Заифлик, дармонсизлик, бемажоллик	Слабость, немощь	ضَعْفٌ	
Заиф, бедорлик, ожиз, нимжон	Слабый	ضِعِيفٌ (ضِعْفَاءٌ، ضِعَافٌ)	
Эзмоқ, босмоқ, сиқмоқ	Давить, сжимать	ضَعَطَ (a)، ضَعَطُ	ضغط
Қўшмоқ, қўшиб қўймоқ	Добавлять, придавать (чему - على)	أَضْفَى	ضفو

Қовурға	Ребро	ضَلَعٌ (أضلاعٌ)	ضلع
Қўшмоқ, уламоқ, сикмоқ, қисмоқ, қучмоқ, йиғмоқ, ўзида тўпламоқ, сикмоқ, қисмоқ, босмоқ, тақамоқ	Соединять, сжимать, обнять, собирать, содержать в себе, прижимать	ضَمَّ (a/y), ضَمَّ	ضمّ
Озғин, нозик	Худой, тонкий	ضَامِرٌ	ضمير
Ёруғ, равшан	Светлый, яркий	مُضِيءٌ	ضوء
Йўқолмоқ, йўқ бўлиб қолмоқ	Теряться, пропадать	ضَاعَ (и), ضَيَّعَ	ضيع
Тор-танқис бўлмоқ	Быть узким, тесным	ضَاقَ (и), ضَيْقٌ	ضيق
Унинг юраги сиқилди	У него сжалось сердце	ضَاقَ ضَدْرُهُ	
Жонига тегмоқ, зериктирмоқ	Докучать, приставать	ضَايَقَ	
Диққатвозлик, тажанглик	Нервозность	ضَيْقُ الخُلُقِ	
Қонимни қайнатадиган (ғашимни келтирадиган) қилиғи билан	В такой своей манере, которая, обычно, меня раздражала	بِطَرِيقَتِهَا الَّتِي اعْتَادَتْ أَنْ تُصَيِّبَنِي بِضَيْقِ الخُلُقِ	
ط			
Пишган овқат, таом	Вареная пища, еда	طَبِيخٌ	
Феъл-атвор, хулқ, табиат	Характер, нрав	طَبَاعٌ (,) природа, -характер (мн. ч. от طَبَعٌ)	طبع
Майдаламоқ, янчмоқ	Молоть, размалывать	طَحَنَ (a), طَحَنٌ	طحن

Кўққисдан рўй бермоқ, содир бўлмоқ	Неожиданно происходить, стрястись (с кем ل-على)	طَرَأَ (a), طَرَأَ، طُرُوْءٌ	طراً
Хурсанд қилмоқ, руҳлантирмоқ (куй, қўшиқ)	Радовать, восхищать (о музыке, пения)	أَطْرَبَ	طرب
Жонли, қувноқ, шод	Живой, веселый, радостный	طُرُوبٌ	
Ҳайдамоқ, қувонмоқ, узоқлаштирмоқ	Изгонять, прогонять, удалять	طَرَدَ (y), طَرَدَ	طرد
Қувмоқ, кетидан тушмоқ	Преследовать, гнаться	طَارَدَ	
Давом эттирмоқ	Продолжать	إِسْتَطْرَدَ	
Таъқиб қилаётган	Преследующий	مُطَارِدٌ	
Жимиб қомлоқ	Замолкать	أَطْرَقَ	طرق
Йўлак, йўл, ўтиш жойи	Коридор, проход	طُرُقُضَةٌ (طُرُقَاتٌ)	
Йўл, усул, восита, тарика	Путь, способ, метод, средство	طَرِيقَةٌ (طَرَائِقُ), طُرُقٌ	
Хомуш, индамас	Молчаливый	مُطْرَقٌ	
Юмшоқ, янги, майин, нам	Мягкий, свежий, нежный, влажный	طَرِيٌّ	طرو
Янги	Свежий, новый	طَارِحٌ	طنج
Боқмоқ	Кормить	أَطْعَمَ	طعم
Таъм	Вкус	طَعْمٌ	
Сочилмоқ (кўз ёши)	Брызнуть (о слезах)	طَفَّرَ (и), طَفَّرَ	طفر
Илк болалик	Раннее детство	طُفُولَةٌ أُولَى	طفل
Текинхўр, ҳаромтомоқ	Паразитический	طَفِيلِيٌّ	

Ёввойи ўт	Сорняк	نَبَاتٌ طُفَيْلِيٌّ	
Чикмок, туриб чикмок, мўраламок, қарамок	Выходить, выступать, выглядывать, смотреть (на что-л - على)	أَطَلََّ (إِطْلَآلٌ - (масдар	طلّ
Кўтарилмок	Восходить, подниматься	طَلَعَ (a), طُلُوْعٌ	طلع
Қарамок	Смотреть, взирать, заглядывать	تَطَلَّعَ	
Кириш, бош, бошланиш, ибтидо, муқаддима	Введение, начало	مَطَّلَعٌ	
Эркинлик бермок, қўйиб юбормок, чиқармок	Давать свободу, отпускать, выпускать	أَطَقَ	طلق
Озод бўлмок, учиб кетмок, кетмок, йўл олмок, кутилмок	Становиться свободным, вылетать, уходить, отправляться, освобождаться	انْطَلَقَ	
Учиш, бошланиш пайти	Вылет, старт	انْطِلَاقٌ	
Мутлак, эмас	Совсем не, абсолютно не	على الإطلاق	
Ўқ узиш,отиш	Выстрел	طَلَقَةٌ	
Эркин, озод, хур, шод	Свободный, вольный, веселый	طَلِيْقٌ (طَلْقَاءٌ)	
Бўялган, қопланган	Покрашенный, покрытый чем-л.	مَطْلِيٌّ	طلي
Тинчланмок	Успокаиваться	إِطْمَأَنَّ	طمأن
Ишонч, дадиллик, хотиржамлик	Уверенность, спокойствие	إِطْمِئْنَانٌ	
Бўйсунмок, қулоқ солмок	Повиноваться, слушаться	أَطَاعَ	طوع

Бажара олмоқ	Повиновение, подчинение	إِطَاعَةٌ	
Мумкин, жоиз	Возможный	مُسْتَطَاعٌ	
Итоатлик	Послушный	مُطِيعٌ	
Шапка, бош кийим	Шапочка, головной убор	طَاقِيَّةٌ (طَوَاقِيٌّ)	طوق
1. Ёқа 2. Бўйинбоғ	1. Ворот, воротник 2. Ошейник	طَوُقٌ (أَطَوَاقٌ)	
Узоқ давом этмоқ, чўзилмоқ	Быть долгим, длительным, длиться	طَالَ (y), طُولٌ	طول
Чўзмоқ, узайтирмоқ	Продливать, удлинять	أَطَالَ	
...га узоқ тикилмоқ	Долго смотреть на...	أَطَالَ النَّظَرَ إِلَى	
Узунлик	Длина	طُولٌ	
Қаламтарош, пакки	Перочинный нож	مِطْوَى (مِطَاوٍ)	طوي
Нега шуни дарров айта қолмадинг?	Почему ты сразу так не сказала (ег.д)	طَيَّبَ مَا تَقُولِي كَدَه مِنَ الْأَوَّلِ	طيب
У самолёт ўйнарди	Он играл с самолетом (ег.д)	كَانَ يَلْعَبُ بِالطَّيَّارَةِ	طير
ظ			
Омоқ, қўлга киритмоқ	Получать, доби- ваться (чего – بِ)	ظَفَرَ (a), ظَفْرٌ	ظفر
Давом этмоқ, бирон ҳолатда қолмоқ	Продолжать, оставаться, пребывать	ظَلَّ (и/a), ظَلُّوا	ظلّ
Соя	Тень	ظِلٌّ (ظِلَالٌ)	
Кўрсатмоқ, намоиш қилмоқ	Проявлять, показывать	أَظْهَرَ	ظهر

Кафтнинг ташқи (орқа) томони	Тыльная сторона ладони	ظَاهِرُ الْيَدِ، ظَهْرُ الْيَدِ	
Қайиқда	На лодке	عَلَى ظَهْرِ قَارِبٍ	
Орка, суянчиқ	Спина, спинка (например, сиденья)	ظَهْرٌ (ظُهُورٌ)	
Туш, чошгоҳ	Полдень	ظَهِيرَةٌ	
Намоён бўлиш, ташқи кўриниш	Проявление, внешность, вид	مَظْهَرٌ (مَظَاهِرٌ)	
ع			
Тўлдирмоқ	Заполнять, наполнять	عَبَّأَ	عبأ
Юк, оғирлик	Бремя, тяжесть	عِبَاءٌ (أَعْبَاءٌ)	
Эҳром	Храм	مَعْبَدٌ (مَعَابِدٌ)	عبد
Абу Симбал эҳроми	Храм Абу-Симбел	مَعْبَدُ أَبُو سَمْبَلٍ	
Кесиб ўт	Пересекать, проходить, миновать	عَبَرَ (عَبْرٌ)، عَبُورٌ	
Санамоқ, - деб ҳисобламоқ	Считать	إِعْتَبَرَ	
Ўткинчи, бир лаҳзали, вақтинчалик	Мимолетный, преходящий, временный	عَابِرٌ	عبر
Орқали	Через	عَبْرَ	
Хўмраймоқ, ғазаб билан қарамоқ	Хмуриться, смотреть сердито	عَبَسَ (و)، عُبُوسٌ	عبس
Остона, бўсаға	Ступень, порог	عَتَبَةٌ	عتب
Зимистон, қоронғилик	Темнота, мрак	عَتَمَةٌ	عتم
Ақли (зеҳни) паст	Слабоумный, идиот	مَعْتُوهُ (مَعَاتِيَهُ)	عته

Тасодифан топиб олмоқ	Случайно находить что-л, наткаться (на что – على)	عَثَرَ (у/и), عَثُورٌ	عثر
Ажабланмоқ, завқланмоқ	Удивляться (чем – л- ل) восхищаться, восторгаться	عَجِبَ (а), عَجَبٌ	عجب
Завқни келтирмоқ, ҳайратга солмоқ	Удивлять, восхищать	أَعَجَبَ	
Завқ-шавқ	Восхищение, восторг	إِعْجَابٌ	
Ҳайрат билан	Изумленно, удивленно	فِي عَجَبٍ	
Ажойиб, ҳайратда қолдирган	Удивительный, пораженный	مُتَعَجِّبٌ	
Манман, кибрли	Высокомерный, надменный	مُتَعَجِّفٌ	عجرف
Заиф, нимжон, дармонсиз, бамажол	Слабый, немощный, неспособный	عَاجِزٌ (عَجْزَةٌ)	عجز
Қария	Старый, старая	عَجُوزٌ (عَجَائِزٌ)	
Мўъжиза	Чудо	مُعْجِزَةٌ	
Ҳисобламоқ, санамоқ	Считать	عَدَّ (а/у), عَدٌّ	عدّ
Тайёрламоқ, тайёр қилмоқ	Готовить, приготавливать	أَعَدَّ	
Тайёрланмоқ, тахт бўлмоқ	Подготавливаться, приготавливаться	اسْتَعَدَّ	
Мослама, асбоб	Приспособление, орудие	عُدَّةٌ (عُدَدٌ)	
...га жиддий тайёрланмоқ	Основательно готовиться к ...	أَعَدَّ عُدَّتَهُ	
Кўп сонли	Многочисленный	عَدِيدٌ	
Текисламоқ, тўғриламоқ	Выравнивать, поправлять	عَدَّلَ	عدل
Бир маромда бўлиш, баб-бараварлик	Равномерность, симметрия	إِعْتِدَالٌ	

Чопмоқ, югурмоқ	Бежать	عَدَا (y)، عَدُوٌّ	عدو
Ўтмоқ, кесиб ўтмоқ	Переходить, пересекать	عَدَّى	
Юқтирмоқ (касалликни)	Заражать (болезнью)	أَعَدَّى	
Душман, ғаним, рақиб	Враг, противник	عَدُوٌّ (عَدُوَّةٌ – (жен.р.	
Адолатсизлик кўрсатмоқ, зулм қилмоқ	Чинить несправедливость, чинить насилие (над кем – على)	تَعَدَّى	
душман	Враждебный, вражеский	مُعَادٍ (مُعَادِيَةٌ – (жен.р.	
Бир марта борган	Один раз ходила (ег.д.)	مَرَّ كَدَّه عَدَّيْتُ	
Малоҳат, кўркамлиқ, ғўзаллик	Прелесть, приятность	عُدُوبَةٌ	عذب
Бокира қиз	Девственница, девушка	عَدْرَاءُ (عَدَارَى – (мн.ч.	عذر
Биби Марям	Дева Мария	مَرْيَمُ الْعَدْرَاءُ	
... ҳолга солмоқ, йўлиқтирмоқ	Подвергать что-то (чему-то – لـ)	عَرَّضَ	عرض
Кўриб чиқмоқ, тахлил қилмоқ	Рассматривать, делать обзор	اسْتَعْرَضَ	
Шараф, обрў- эйтибор	Честь, репутация	عَرِضٌ (أَعْرَاضٌ)	
Қуёш нурига қўймоқ	Подставляя под солнце	مُعَرِّضًا لِلشَّمْسِ	
Танишмоқ	Ознакомиться, знакомиться (с кем-чем - على)	تَعَرَّفَ	

Тан олмоқ	Признавать (что – بِرّ)	إِعْتَرَفَ	
Хайрли иш, мурувват, ҳиммат	Добро, благодеяние	مَعْرُوفٌ (مَعَارِيفُ)	
Тер	Пот, испарина	عَرَقٌ	عرق
Томир, пай, чандир	Жила	عِرْقٌ (عُرُوقٌ)	
Кураш, жанг, уруш	Бой, битва	مَعْرَكَةٌ (مَعَارِكُ)	عرك
Баҳс, мунозара	Полемика, спор	مَعْرَكَةٌ كَلَامِيَّةٌ	
Сиртмоқ, илмоқ, тешиқ	Петля, ушко	عُرْوَةٌ (عُرَى)	عرو
Яланғоч бўлмоқ, ечинмоқ	Обнажаться, раздеваться	تَعَرَّى	عري
Яланғоч, очилиб қолган	Голый, обнаженный	عَرٍ (عُرَاةٌ)	
Таъзия билдирмоқ, тасалли бермоқ	Выражать соболезнование, утешать	عَزَّى	عزي
Мен унинг отасига таъзия билдиришим керак	Я должен выразить соболезнование его отцу (ег.д.)	لَأَزِمُ أُعْزِي وَالِدَهُ	
Юпатиш, тасалли, юпанч	Утешение, соболезнование	عَزَاءٌ	
Дўстлик, мулоқот	Дружба, общение	عِشْرَةٌ	عشر
Кечки овқат	Ужин	عِشَاءٌ	عشو
Ўрамоқ, боғламоқ	Обвязывать, повязывать	عَصَبَ (и), عَصَبٌ	عصب
Шомда, шом пайти	Вечером	عَصْرًا	عصر
Билақ	Запястье	مِعَصِمٌ (مِعَاصِمُ)	عصم
Тишламоқ	Кусать, хватать зубами	عَضَّ (и/а), عَضٌّ	عضّ

Аъзо, қисм	Орган, член	عَضُو (أَعْضَاءُ)	عضو
Атир	Духи	عِطْر (عُطُور)	عطر
Хайрихоҳлик, ачиниш	Сочувствие	تَعَاظُف	عطف
Ҳис, ёқтириш, хайрихоҳлик	Чувство, симпатия, сочувствие	عَظْف	
Хайрихоҳ	Сочувственный	مُتَعَاظِف	
Ушлаб турмоқ	Задерживать	عَطَّلَ	عطل
Суяклар	Кости	عَظْم (عِظَام)	عظم
Суяк, сўнғак	Кость, косточка	عَظْمَةٌ	عقب
Катта қисми, аксарият, кўпчилик	Большая часть, большинство	مُعَظَّم	
Беихтиёр, тасоди- фан, билмасдан	Невольно, случай- но, нечаянно	عَفْوًا	
Жазо	Наказание	عِقَاب	عقب
... шундан сўнг	После того ...	عَقَبَ	
Жазо	Наказание	عُقُوبَةٌ	
Жазо тайинламоқ, жазоламоқ	Наложить наказа- ние, наказывать	مَارَسَ عُقُوبَةً	
Товон	Пятка	عَقَبٌ, عَقَبٌ (أَعْقَاب)	
Ишонч ҳосил қилмоқ	Быть убежденным	إِعْتَقَدَ	عقد
Мураккаблик, чигаллик	Сложность, неясность	تَعْقِيدٌ	
Тугун	Узел	عُقْدَةٌ (عُقْد)	
Мураккаб, қийин, жиддий	Сложный, трудный	مَعْقَدٌ	
Хижолатга солмоқ, хафа қилмоқ	Смущать, омрачать	عَكَرَ	عكر

Акс этмоқ, касб этмоқ	Отражаться, преломляться	إِنْعَكَسَ	عكس
Қути, қутича (тамаки)	Коробка, пачка (напр. сигарет)	عُلبَةٌ (عَلَبٌ)	علب
Даволамоқ, муолажа қилмоқ	Лечить	عَالَجَ	علاج
Шарҳламоқ	Комментировать	عَلَّقَ	علق
Боғлаб қўйилган, осиб қўйилган	Прикрепленный, подвешенный	مُعَلَّقٌ	
Кўтарилмоқ, баландлашмоқ	Подниматься, быть громким (о голо- се), возвышаться	عَلَا (y), عُلُوٌ	علو
Юқорига, тепага	Вверх	إِلَى أَعْلَى	
Умуман	Вообще	عَلَى الْعُمُومِ	عمّ
Атайин, қасддан қилмоқ	Делать умышлен- но, нарочно	تَعَمَّدَ	عمد
Ишонмоқ, суянмоқ	Полагаться (на кого – على)	إِعْتَمَدَ	
Чуқур, жиддий	Глубоко	بِعُمُقٍ	عمق
... билан муносабатда бўлмоқ, ... деб қарамоқ	Обращатьсяс кем- л, относиться к кому-л	عَامِلَ	عمل
Юзага келмоқ, пайдо бўлмоқ	Представляться, являться	عَنَّ (a/и, y), عَنَّ	عن
...лиги унинг хаёлига келди.	Ему пришло в голову, что ...	عَنَّ لَهُ أَنَّ	
Қайсар, ўжар	Упорный, упрямый	عَنِيدٌ	عند
Қаттиқ қўллик, талабчанлик	Строгость, суро- вость, резкость	عَنْفٌ، عُنْفٌ	عنف
Кескин, қатъий, кескинлик	Резко, строго	بِعُنْفٍ	
Шафқатсиз, қаттиқ қўл	Жестокий, суровый	عَنِيفٌ	

Бўйин, гардан	Шея	عُنُقٌ (أَنَاقٌ)	عنق
Назарда тутмоқ, англатмоқ	Иметь в виду, значить	عَنْ (И)، عَنِّي	عني
Аҳамият, маъно, моҳият	Значение, смысл, сущность	مَعْنَى (مَعَانٍ)	
Назарда тутилган	Подразумеваемый, занятый (чем- б)	مَعْنِي	
Бу ғазаб унга қаратилган	На него направлен этот гнев	هُوَ مَعْنِي بِهَذَا الغَضَبِ	
Кейин, яна олди	Затем снова взяла	ثُمَّ عَادَتْ وَ أَحَدَتْ	عود
Қайтармоқ, тикламоқ	Повторять, возобновлять	عَاوَدَ	
Қайтармоқ, қайтариб бермоқ	Возвращать	أَعَادَ	
...ган одати бор, одатланмоқ, ўрганмоқ	Иметь обыкнове- ние что-л делать, привыкать, приучаться	إِعْتَادَ	
Одатда	Как обычно	كَأَنَّ مَا هِيَ الْعَادَةُ	
Одатий, доимий	Обычный	عَادِي	
Новда, поя	Ствол, стебель	عُودٌ (أَعْوَادٌ)، عِيدَانٌ	
У бундан ошиғини қила олмайди	Он уже больше не мог	لَمْ يَعُْدْ مِنَ المِسْتَطَاعِ أَنْ ...	
Дод-вой солмоқ, бакирмоқ, хўнграб йиғламоқ	Вопить, кричать, рыдать	عَوَّلَ	عول
Сузмоқ, сувда турмоқ	Плывать, держаться на воде	عَامَ (Y)، عَوْمٌ	عوم
Сузаётган	Плавающий	عَائِمٌ	

Ишлатмоқ, фойдаланмоқ, истеъмолда бўлмоқ	Использовать (что- ۋ)	اِسْتَعَانَ	عون
Ёрдам, кўмак	Помощь, содействие	مُعَاوَنَةٌ	
Увилламоқ, акилламоқ	Выть, лаять	عَوَى (и), عَوَاءٌ	عوي
У тирик	Он жив (ег.д.)	عَاشَ	عيش
Нон	Хлеб (ег.д.)	عَيْشٌ	
Нон совуб қотиб қолди	Хлеб остыл и засох (ег.д.)	العَيْشُ بَرِدٌ وَنَشِيفٌ	
Фарзанд, бола	Дитя, ребенок	عَيْلٌ (عِيَالٌ)	عيل
Бемор, касал	Больной (ег.д.)	عَيَّانٌ	عين
Сенга ҳамдардман	Я сочувствую тебе (ег.д.)	عَيْنِي عَلَيْكَ	
Кўзларини юмиб	С закрытыми глазами	مُعَمَّمٌ الْعُضَيْنَيْنِ	
Сен туфайли, сен учун	Из-за тебя, ради тебя (ег.д.)	مِنْ أَجْلِ عُيُونِكَ	
Кўз қорачиғи	Зрачок	حَبَّةُ الْعَيْنِ	
غ			
Чанг босган	Покрытый пылью, запыленный	مُعَبَّرٌ	عبر
Ҳавас, қувонч	Зависть, радость	غِبْطَةٌ	عبط
Тушлик	Обед	غَدَاءٌ	غدو
Санчмоқ, суқмоқ	Колоть, вонзять (во что - في)	عَرَزَ (и), عَرَزٌ	عرز
Экмоқ, ўтказмоқ (дарахт)	Сажать (деревья)	عَرَسَ (и), عَرَسٌ	عرس
Экилмоқ, суқилмоқ, ботмоқ, чўкмоқ	Быть посаженным, вонзаться, погру-	اِنْغَرَسَ	

	жатыя, утопаты		
Давом этмоқ, .. га фарқ бұлмоқ	Длиться, погру- жаться (во что-л -)	إِسْتَعْرَقَ	غرق
Ғарқ бұлмоқ	Потопление, затопление	تَعْرِيقٌ	
...га ботган; чўкаётган	Погруженный, утопающий	عَارِقٌ	
Ўзига қаратмоқ	Побуждать, подстрекать, соблазнять	أَغْرَى	غرو
Жалб қилиш, ўзига қаратиш	Соблазн	إِغْرَاءٌ	
Мўл-кўл	Обильно	بِعِزَارَةٍ	غزر
1. ювиш, 2 кийим (ювилган ёки ювишга тайёр)	1. Мытье 2. Белье (выстиранное или приготовленное к стирке)	غَسِيلٌ	غسل
Муттахам, фирибгар	Мошенник	عَشَّاشٌ	غش
Ёпинчик, усти ёпилган, ёпиш учун мослама	Покрывало, оболочка, крышка	غِشَاءٌ (أَغْشِيَةٌ)	غشو
Мажбурланган, мажбурлаш	Принуждение, насилие	عَصَبٌ	غصب
Шоҳча, шох	Ветка, ветвь	عُصْبٌ (أَغْصَانٌ)	غصن
Серажин, ажин босган	Морщинистый	مُتَعَصِّبٌ	غصن
Ботмоқ, чўкмоқ	Погружаться (куда -في)	غَطَسَ (и), غَطَسَ	غطس
Солмоқ, ёпмоқ, кўймоқ	Покрывать, окутывать	غَطَّى	غطو
Ўралган, ёпилган	Покрытый	مُعْطَى	
Ғилоф	Покрывало	غِطَاءٌ (أَغْطِيَةٌ)	
Эътиборсизлик	Невнимательность, беспечность	غَفْلَةٌ	غفل

Мудрамоқ, кўз юммоқ	Дремать, закрывать глаза	أَغْفَى	غفو
Фойдаланмоқ, ишлатмоқ	Использовать, эксплуатировать	إِسْتَعَالَ	غل
Ғалаба қилмоқ	Побеждать, преобладать	عَلَبَ (и), عَلَبْتُ، عَلَبَةٌ	غلب
Бўшашган, ланч	Лишенный самостоятельности, слабый	مَعْلُوبٌ عَلَى أَمْرِهِ	
Йўғон, катта, қаттиқ	Толстый, большой, жесткий	غَلِيظٌ	غلظ
Ёпмоқ	Закрывать	أَعْلَقَ	غلق
Ўспирин, йигит	Юноша, парень	عُلَامٌ (عِلْمَانٌ)	غلم
Қайнаган, қайнаётган	Кипяченый, кипящий	مَعْلِيٌّ	غلي
Ёзмоқ, ёпмоқ, солмоқ	Покрывать, заливать	عَمَرَ (y), عَمَّرُ	غمر
(кўзларни) юммоқ	Закрывать (глаза)	عَمَّضَ	غمض
Ғўлдирамоқ, минғир-минғир қилмоқ	Бормотать, неясно говорить	عَمَّعَ	غمغم
Зим-зиё, қоронғу	Темный	غَامِقٌ	غمق
Куйламоқ (қўшиқ)	Петь	عَنَى	غني
Қўшиқ, ашула	Песня	أُعْنِيَةٌ (أَعَانِ، أُعْنِيَّاتٌ)	
Қўшиқ айтиш	Пение	غِنَاءٌ	
Фавқулодда, хаддан ташқари	Чрезвычайно	لِلْغَايَةِ	غوي
Йўқ бўлиш, ғойиб бўлмоқ	Отсутствовать (где -), исчезать	غَابَ (и), غِيَابٌ	غيب
Шакар қамиш	Тростник	غَابٌ	

Йўқлик, мавжуд бўлмаслик	Отсутствие	غَيْبَةٌ	
Бошқаси йўқми?	Другого нет? (ег.д.)	مَفِيشَ غَيْرُهُ؟	غیر
Қаҳр-ғазаб, аччиқланиш	Гнев, ярость, раздражение	غَيْظٌ	غیظ
Аччиқланган, ғазабга тўлган	Рассерженный, гневный	مَغِيظٌ	
ف			
Тешик, ёриқ, туйнук	Отверстие, дырка	فَتْحَةٌ	
Тинтимок, қидирмок	Обыскивать, искать	فَتَّشَ	فتش
Дилраболик, жозиба, ҳавасни келтириш	Очарование, соблазн	فِتْنَةٌ	فتن
Бехосдан бостириб келмок	Застигать врасплох	فَاجَأَ	فجأ
Бирдан, кўкқисдан, кутилмаганда	Вдруг, внезапно, неожиданно	فَجَاءَ	
Кутилмаган, ногоҳоний	Внезапный, неожиданный	مُفَاجِئٌ	
Вишиллаш	Шипение	فَجِيحٌ	فجّ
Тадқиқ қилмок, кўздан кечирмок	Исследовать, осматривать	فَحَصَ (a), فَحَصُ	فحص
Қопқон, тузоқ, пистирма	Ловушка, западня	فَخٌّ (فِخَاخٌ), أَفْحَاخٌ	فخ
Сон	Бедро	فَخْدٌ, فِخْدٌ (أَفْحَادٌ)	فخذ
Аъло, ҳашаматли	Превосходный, роскошный	فَاخِرٌ	فخر
Сопол буюмлар, чинни	Гончарные изделия, фарфор	فَخَّارٌ	
Фахр, ғурур	Гордость,	فَخْرٌ	

	самовосхваление		
Қочмоқ, қочиб кетмоқ	Бежать, убежать	فَرَّ (а/и), فِرَارٌ، فَرَّ	فرّ
Халос бўлиш, қутулиш	Избавление, избежание	مَفَرٌّ	
Бу – муқаррар, бу – турган гап	Это неизбежно	هَذَا لَا مَفَرَّ مِنْهُ	
Енгиллатмоқ, кўрсатмоқ	Облегчать, показывать	أَفْرَجَ	فرج
Кўриб чиқмоқ, томоша қилмоқ	Осматривать, любоваться чем-л	تَفَرَّجَ	
Туйнук, тешик, ёриқ, оралик	Отверстие, проход, промежуток	فُرْجَةٌ	
Ёзмоқ, очмоқ, чўзмоқ	Развертывать, распускать, растягивать	فَرَدَ (и), فَرْدًا	فرد
Қўлларини ёзмоқ	Разжать кисть руки	فَرَدَ يَدَهُ	
Бир одам, айрим шахс	Один, человек, отдельное лицо	فَرْدٌ (أَفْرَادٌ)	
Биттадан, биттама-битта	По одному, поодиночке	أَفْرَادًا	
Қурбон, ўлжа	Жертва, добыча	فَرِيْسَةٌ (فَرَائِسُ)	فرس
Ўрин-кўрпа	Постель	فِرَاشٌ (فُرُشٌ)	فرش
Тўшалган, ёйиб кўйилган, жиҳозланган	Усталанный, мебелированный, обставленный	مَفْرُوشٌ	
Тасодиф	Случай	فُرْصَةٌ (فُرُصٌ)	فرص
Кўзланган, мўлжалланган	Предполагаемый, так называемый	مُفْتَرَضٌ	فرض
Ҳаддан ортиқ, меъёрдан ортиқ	Чрезмерный, неумеренный	مُفْرَطٌ	فرط
Тугаш, якун, хотима	Окончание, завершение (чего-л- مِنْ)	فَرَاغٌ	فرغ

Айрилмоқ, ажралмоқ, тарк этмоқ	Рассткаться, разлучаться, покидать	فَارَقَ، مُفَارَقَةٌ	فرق
Ўчоқ, печка, нонвойхона	Печь, пекарня	فُورُنْ (أَفْرَانْ)	فرن
Кенг бўлмоқ, кенгаймоқ	Быть широким, просторным, расширяться	إِنْفَسَحَ	فسح
Омадсиз	Неудачный, провалившийся	فَاشِلْ	فشل
Ажратмоқ	Отделять, разъединять	فَصَلَ (И), فَصَّلْ	فصل
Айрилмоқ, ажрашмоқ	Расставаться	إِنْفَصَلَ	
Синчковлик, қизиқувчанлик	Любопытство	فُضُولٌ	فضل
Ширинлик, пирожное	Пирожок, пирожное	فَطِيرَةٌ (فَطَائِرٌ)	فطر
Ҳақиқатан, аслида	Действительно, на деле, фактически	فِعْلًا	فعل
Етишмаслик	Не хватать, не доставать (чего-)	إِفْتَقَدَ	فقد
Қашшоқ қилмоқ	Делать бедным, доводить до бедности	أَفْقَرَ	فقر
Кучаяётган, зўраяётган	Обостряющийся, осложняющийся	مُتَفَاعِمٌ	فقم
Жағ	Челюсть	فَكٌّ (فُكُوكٌ)	فكّ
Пастки жағ	Нижняя челюсть	الْفَكُّ الْأَسْفَلُ	
Ғоя, фикр	Мысль, идея	فِكْرَةٌ	فكر
Қутилмоқ	Избавляться, вырываться	إِنْفَلَتَ	فلت
Қаҳва қуйқасида ром очмоқ	Гадать на кофейное гуше	رَأَى الْفُنْجَانَ	فنجن
Фол очиб қўяйми?	Я погадаю тебе?	أَشُوفُكَ فِنْجَانِكَ؟	

(қахванинг куйқасида)	(на кофейной гуще)	أَشُوفُ لَكَ = فِنْجَانِكَ؟	
Тарқалмоқ (хид)	Распространяться (о запахе)	فَاحَ (y), فَوُحٌ، فَوَحَانٌ	فوح
Ўша заҳоти	Сразу же	فَوْرًا	فور
Гапирмоқ	Говорить, произносить (что-)	تَمَوَّهَ	فوه
Оғиз	Рот, уста	فُوَّةٌ (أَفْوَاهٌ)	
ق			
Тутиб олмоқ, ушламоқ, сикмоқ, қисмоқ	Схватить (кого-что-л-), держать, сжимать	قَبِضَ (и), قَبِضٌ	قبض
Қўлини мушт қилмоқ	Сжать руку в кулак	قَبِضَ يَدَهُ	
Титрамоқ, зўрға нафас олмоқ	Замирать, тяжело дышать	انْقَبَضَ	
Тушқунлик, мазлумлик	Подавленность, угнетенность	انْقِبَاضٌ	
Ушлаб турган, сиқаётган	Держащий, сжимающий	قَابِضٌ	
1. сиқиш (қўл билан), ушлаб туриш 2. мушт, қўл	1. Сжатие (руками), удержание 2. Кулак, рука	قَبِضَةٌ	
Унинг қўлида, унинг муштида	В его руках, в его кулаке	فِي قَبْضَتِهِ	
Соп, даста	Рукоятка, ручка	مِقْبِضٌ (مَقْبِضٌ)	
Қимир этмай ўтирмоқ	Сидеть неподвижно	قَبَعَ (a), قَبَعٌ	قبع
Ўпмоқ, бўса олмоқ	Целовать	قَبَّلَ	قبل
Яқин келмоқ, келмоқ	Подходить, приходить	أَقْبَلَ	

Олдинда, каршида	Перед, напротив	قُبَالَةً	
Баҳоламоқ	Оценивать	قَدَّرَ	قدر
Аҳволини тушунмоқ	Войти в его положение, с пониманием отнестись к его состоянию	قَدَّرَ مَوْقِفَهُ	
...га қодир	Способный (к чему – على)	قَادِرٌ	
Бироз, биргина	Немного, чуть-чуть	بِقَدْرٍ	
Келтирмоқ, олға босмоқ, кўрсатмоқ	Предподносить, показывать	قَدَّمَ	قدم
Сурилмоқ, чиқмоқ, яқин келмоқ, мурожаат қилмоқ	Выдвигаться, двигаться, подходить, выступать, обращаться	تَقَدَّمَ	
Авваллари, қадимда	Раньше, в старину	قَدِيمًا	
Етиб келиш, пайдо бўлиш	Прибытие, приезд, появление	مَقْدَمٌ	
Кир-чир, ахлат	Грязь	قَدَارَةٌ	قدر
Бир-бирига ташламоқ	Бросать друг в друга	تَقَادَفَ	قذف
Ўрнатилмоқ, қимир этмаслик	Устанавливаться, быть неподвижным, недвижимым	اِسْتَقَرَّ	قر
Ҳисобот, маъруза, хулоса	Отчет, доклад, заключение	تَقْرِيرٌ (تَقَارِيرُ)	
Яқинлаштирмоқ	Приближать (к чему-л- مِنْ)	قَرَّبَ	
Яқинлашмоқ	Приближаться (к кому-чему-л- مِنْ)	اِقْتَرَبَ	قرب
Ёнида, яқинида	Вблизи	بِقُرْبٍ ...	
Яқин орада	Скоро, вскоре	عَمَّا قَرِيبَ	

Яқинлашаётган	Приближающий	مُقَرَّبٌ	
Яқинлашаётиб	Приближаясь	مُقْتَرِبًا	
Яра қиладиган	Вызывающий раны, язвы	مُقَرَّحٌ	قرح
Азобли, азоб берувчи, чақадиган, ачитадиган	Жалящий, мучительный	قَارِصٌ	قرص
Аччиқ-тизиқ гаплар	Резкие слова	قَوَارِصُ الْكَلَامِ	
Нафрат, норозилик	Отвращение, недовольство	قَرَفٌ	قرف
Ўтирмақ, чўккаламоқ	Садитсья, сидеть на корточках	قَرَفَصَ	قرفص
Қисм, улуш	Доля, часть	قِسْطٌ (أَقْسَاطٌ)	قسط
Қаттиқ қўл, талабчан	Строгий, суровый	قَاسٍ (قَاسِيَةٌ – – قُسَاةٌ, жен.р. (мн.ч.	қсо
Пўст, пўстлоқ	Кожура, кожица	قِشْرٌ (قُشُورٌ)	қшр
Назарда тутмоқ	Иметь в виду	قَصَدَ (и), قَصَدٌ	қсд
Ҳамла, шўнғиб учмоқ	Нападение, пикирование	إِنْقِضَاضٌ	қзв
Қисқа, мухтасар	Кратко, лаконично	فِي إِفْتِضَابٍ	қзб
Ғажимоқ, кемироқ	Грызть, обкусывать	قَضَمَ (и), قَضَمٌ	қзм
Идора қилмоқ, бошқармоқ	Повелевать (кем - على)	قَضَى (и), قَضَاءٌ	қзй
Тўлатмоқ, ундирмоқ	Взыскивать, требовать уплаты	تَقَاضَى	
Умуман... эмас, ҳеч қачон ... эмас	Совсем не..., никогда не ...	لَمْ ... قَطْ	қт
Чимиоқ, ковоқ солмоқ	Нахмуривать	قَطَبَ (и), قَطْبٌ	қтб

Хўмрайган, ўшшайган	Хмурый, угрюмый	مُقَطَّبٌ	
Томмоқ	Капать	قَطَرَ (y), قَطْرٌ	قطر
Томчи, қатра	Капля	قَطْرَةٌ (قَطْرَاتٌ), قَطْرٌ	
Гапни бўлмоқ, тўхтатиб қўймоқ	Перебивать, прерывать	قَاتَعَ	
Тўхтамоқ, тугамоқ	Прерываться, прекращаться	انْقَطَعَ	
Ўзи учун олмоқ, узмоқ	Брать для себя, отрывать	اِقْتَطَعَ	قطع
Уюр, тўда, гала	Стадо, орада	قَطِيعٌ (قُطْعَانٌ)	
Узилаётган, тугаётган	Прерывающийся	مُقَطَّعٌ	
Ўриндик, ўрин	Сиденье, скамья, место (для сиденья)	مَقْعَدٌ (مَقَاعِدُ)	قعد
Нега у ўтирди?	Почему она села? (ег.д.)	إِيهَ اللَّيِّ قَعَدَهَا	
Ўтирмоқ	Садиться	أَفْعَى	قعي
Сакрамоқ, ирғишламоқ	Прыгать, скакать	قَفَزَ (и), قَفْزٌ, قَفْرَانٌ	قفز
Энса, бўйин	Затылок	قَفَا (أَفْءَاءٌ)	قفو
Кўза	Кувшин	قُلَّةٌ (قُلَلٌ)	قل
Камида	Как минимум	على الأقل	
Ағдармоқ, тўнкармоқ	Переворачивать, опрокидывать	قَلَبَ (и), قَلْبٌ	
Титмоқ, тўзитмоқ, айлантирмоқ, ағдармоқ	Вертеть, ворочать, ворошить	قَلَّبَ	قلب
Чикмоқ (карши)	Выступать (против кого- (على)	انْقَلَبَ	

Ағдармоқ, тўнтармоқ	Перевоорачивание	قَلْبٌ	
Юрак уриши	Биение сердца	وَجِيبُ الْقَلْبِ	
Баҳс авжига чикиб, юраклар тез-тез ура бошлаганда	И когда дискуссия достигла своего апогея и учащено бились сердца	و فِي لِحْظَةِ اِرْتِطَامِ وَجِيبِ الْقُلُوبِ	
Таклид қилмоқ, нусха кўчирмоқ	Подражать, копировать	قَلَّدَ	قلد
Ташвишланмоқ	Беспокоиться, волноваться	فَلَقَّ (а), فَلَقُ	قلق
Безовта, безовта бўлмоқ	Взволнованный, тревожающийся	فَلِقٌ	
Юқори қисм, тепа, уч, чўкки	Верхняя часть, вершина	قِمَّةٌ (قِمَمٌ)	قمم
Овламоқ, пойламоқ	Ловить, охотиться	فَنَصَّ (и), فَنَصٌ	قنص
Ниқоб	Маска	قِنَاعٌ (أَقْنَعَةٌ)	قنع
Кислородли ниқоб	Кислородная маска	قِنَاعٌ مِنْ الْأَوْكْسِجِينِ	
Қўлга киритмоқ, эга бўлмоқ	Приобретать, владеть	اِقْتَنَى	قنو
Канал, ирмоқ	Канал, проток	قِنَاةٌ (قِنَوَاتٌ)	
Сен кўп қаҳва ичасанми?	Ты пьешь много кофе? (ег.д.)	بِتَشْرِيهِ فَهْوَةٌ كَثِيرٌ؟	
Кафе, қаҳвахона	Кафе	مَقْهَى (مَقَاهِ)	
Олиб бормоқ, бошқармоқ	Вести, управлять	قَادَ (y), قِيَادَةٌ	قود
Туб, таг	Дно	قَاعٌ (قِيَعَانٌ)	قوع
Чиғанок, шиллик курт	Раковина, ракушка, улитка	قَوَاقِعٌ (قَوَاعِعُ)	قوقع
Яшамоқ, яшаб ўтмоқ	Жить, проживать	أَقَامَ	قوم
Мен тургач	После того, как я	أَمَّا أَقُومُ	

	встану (ег.д.)		
Оёқ (жонивор)	Нога (животного)	قَائِمَةٌ (قَوَائِمُ)	
Кишан, занжир, тушов	Оковы, путы	قَيْدٌ (قُيُودٌ)	قيد
Саратон, жазирама иссиқ	Сильная жара, зной	قَيْظٌ (أَفْيَاطٌ)	قيظ
ك			
Киришмоқ, бошламоқ, берилмоқ	Приниматься (за что-л-على), предаваться (чему-л – على)	أَكَبَّ	كَبَّ
Сиқимлаб олмоқ	Брать горстью	كَبَشَ (И), كَبِشَ	كَبَشَ
Ҳовучлаб (сиқимлаб) сочмоқ	Разбрасывать (брать) горстями	كَبَشَ	
Елка	Плечо	كَفَّتْ، كَتِفٌ، كِتِفٌ (أَكْتَفٌ)	كتف
Жўжа	Цыпленок	كَتَكُوتٌ (كَتَاكِيْبٌ)	
Зиғир	Лен	كَتَنَ	كتن
Қум уюми, қумли дўнглик	Песчаный холм, дюна	كَتَيْبٌ (كُتْبَانٌ)	كتب
Кўпсонли	Быть многочисленным, частым	كَثُرَ (Y), كَثُرَةٌ	كثر
Бироз, озгина	Немного (ег.д.)	مِشٌّ كَثِيرٌ	
Қуюқ, (қоронғулик)	Быть очень густым (о мраке)	تَكَانَفَ	كثف
Қалин, қуюқ, зич	Плотный, густой	كَثِيفٌ	
Хижолат тортиш, ғам-андух	Смущение, горе, печаль	كَدَّرَ	كدر

Ёлгон, янглиштирадиган, сохта	Ложный, обманчивый, мнимый	كَذِبٌ	كذب
Қайтармоқ, такрорламоқ	Повторять	كَرَّرَ	كرّر
Ҳалокат, мусибат, ташвиш	Беда, несчастье, катастрофа	كَارِئَةٌ (كَوَارِثُ)	كرث
Севмаслик, нафратланмоқ	Не любить, ненавидеть	كَرِهَ (a), كُرِهَ	كره
Нафрат, ёқтирмасик	Отвращение, неприязнь	كَرَاهِيَةٌ	
Ёқмсиз, жирканч, қабих	Неприятный, отвратительный	كَرِيهٌ	
Ёлламоқ, ижарага олиш	Нанимать, арендовать	اِكْتَرَى	كري
Ижарага олиш, ёллаш	Аренда, наем	اِكْتِرَاءٌ	
Касирп (қалин пахтадан қилинган мато)	Касирп (ткань из толстого хлопка - ег.д.	كَسْتُوْرٌ	كست
Синик, синган, хориган, ранжиган, гангиб қолган	Разбитый, удрученный	كَسِيْرٌ (كَسَارَى)	كسر
Ялқовлик, дангасалик	Лень, леность	كَسَلٌ	كسل
Пайқамоқ, сезмоқ, топмоқ, кўрмоқ	Обнаруживать, находить	اِكْتَشَفَ	
Дўконча, кичик савдо шахобчаси	Киоск, ларек, будка	كُشْكٌ (اَكْشَاكٌ)	كشك
Телефон буткаси	Телефонная будка	كُشْكُ التَّلْفُوْنِ	
Тутиб турмоқ, босмоқ	Сдерживать, подавлять	كَظَمَ (и), كَظَمَ، كُظُوْمٌ	كظم
Қўл панжаси, кафт	Кисть руки, ладонь	كَفٌّ (كُفُوْفٌ، اَكْفٌ)	كفّ
Тенгсиз, тенг бўлмаган	Неравный	غَيْرٌ مُتَكَافِيٌّ	كفأ

Етарли бўлмоқ, етмоқ	Быть достаточным, хватать	كَفَى (и)، كِفَايَةٌ	كفي
Билан қаноатланмоқ, чекланмоқ	Доволствоваться, ограничиваться (чем-)	اِكْتَفَى	
Етадими? Етарлими?	Зватает? Достаточно? (ег.д.)	بِتَكْفِي؟	
Ҳар гал ...	Всякий раз как..., когда	كُلَّمَا	كلّ
Чиқим, харажат, сарф	Издержки, расходы	تَكَايِفُ	كلف
Енг	Рукав	كُمُّ (أَكْمَامُ)	كمّ
Кескинлашган, сиқилган, қисилган, танг	Сжатый, напряженный	مُنْكَمِشٌ	كمش
Пистирма	Засада	كَمِيْنٌ (كَمَائِنُ)	Кмен
Тўлмоқ, лиқ тўлмоқ	Наполняться, полнеть	اِكْتَنَزَ	Кнз
Мени машина уриб юборай деди	Меня чуть не сбила машина	كَادَتْ عَرَبَةٌ تَدْهَمِي	Код
...га ҳам улгурмаган эдики, ...	Не успел он ..., как ..., как только он..., так ...	مَا كَادَ ... حَتَّى ...	
Деярли, қарийб	Почти	بِالْكَادِ	
Думалоқ, юмалоқ, шарсимон	Округленный, шаровидный	مُكَوَّرٌ	Кор
Уюлиб ётмоқ, қалашиб кетмоқ	Нагромождаться, сваливаться в кучу	تَكْوَمٌ	Ком
Тўда, тўп	Куча, груда	كَوْمَةٌ، كَوْمَةٌ (أَكْوَامٌ)	
Яратмоқ, вужудга келтирмоқ	Создавать, образовывать	كَوَّنَ	Кон
Бутун жаҳон ... улкан, катта	Вселенский, огромный	كُوْنِيٌّ	

Қоп, сумка	Мешок, сумка	كَيْسٌ (أَكْيَاسٌ)	كيس
Полиэтилен пакет	Полиэтиленовый пакет	كَيْسٌ بِلَاَسْتِيكٍ	
Кимёвий	Химический	مِيْمَاوِيٌّ	كيم
ل			
Қарамоқ, кўрмоқ, кўриб қолмоқ	Смотреть, замечать	لَحَظَ (a), لَحَظُ	لحظ
Кўзи тушмоқ, кузатмоқ	Замечать, наблюдать	لَاَحَظَ	
Етиб олмоқ, қувлаб етмоқ	Догонять, настигать	لَحِقَ (a), لَحَاقُ	لحق
Хизмат сафарига жўнатмоқ, кўшмоқ	Прикомандировывать, присоединять (к чему – بِ)	أَلْحَقَ	
Уланмоқ, бирикмоқ, кўшилмоқ	Соединяться, срастаться	إِلْتَحَمَ	لحم
Битиш, уланиш, бирикиш	Соединение, срастание	إِلْتِحَامٌ	
Куй, оҳанг, тарона	Напев, мотив, мелодия	لَحْنٌ (أَلْحَانٌ)	لحن
...га амал қилмоқ, риоя қилмоқ	Соблюдать что-л	لَزِمَ (a), لُزُومٌ	لزم
Жимлик сақламоқ	Хранить молчание	لَزِمَ الصَّمَتَ	
Чақмоқ, тишламоқ	Жалить, кусать, колоть	لَسَعَ (a), لَسَعٌ	لسع
Ғойиб бўлмоқ, тўхтамоқ	Исчезать, прекращаться	تَلَاَشَى	لشي
Ўғрилардан, ўғриларча	Воровато, поворовски	مُتَلَصِّصًا	لصّ
Ёпишмоқ, илакишмоқ	Прилипать, приклеиваться	لَصِقَ (a), لُصُوقٌ	لصق
Бир-бирига қаттиқ ёпишмоқ	Плотно примыкать друг к другу	تَلَاَصَقَ	

Ёпишмоқ, ёпишиб қолмоқ	Прилипать, приклеиваться	إِلْتَصَقَ	
Дилрабо, дилбар, ёқимли, ёқимтой	Милый, добрый, приветливый, любезный	لَطِيفٌ (لِطَافٌ)	لطف
Урмоқ, тақиллатмоқ, дук-дук урмоқ, дўппосламоқ	Бить, колотить	لَطَمَ (и), لَطَمٌ	لطم
Ўйнамоқ	Играть (с кем-л.)	لَاعَبَ	لعب
Қуршаб олмоқ, ўрамоқ, танғимоқ	Обматывать, заворачивать, окружать	لَفَّ (a/y), لَفٌّ	لَفَّ
Тортмоқ (диққатни, назарни)	Привлекать (внимание, взгляд)	لَفَّتَ (и), لَفْتٌ	لفت
Чор атрофга қарамоқ, ўгирилмоқ	Смотреть по сторонам, оборачиваться	تَلَفَّتَ	
Бурилмоқ, ўгирилмоқ	Оборачиваться, поворачиваться	إِلْتَفَّتَ	
Плакат	Плакат, вывеска	لَاْفِتَةٌ (لَاْفِتَاتٌ)	
Ўйноқи кўз, тез нигоҳ	Быстрый взгляд	لَفْتَةٌ (لَفْتَاتٌ)	
Сўз, ибора	Слово, выражение	لَفْظٌ (أَلْفَاظٌ)	لفظ
Қопланмоқ	Покрываться (чем – بـ)	تَلَفَّعَ	لفع
Қопланган	Покрытый	مُتَلَفِّعٌ	
Овламоқ, тутиб қолмоқ, йиғиб олмоқ, ўзлаштирмоқ	Ловить, перехватывать, подбирать, заимствовать	إِلْتَقَطَ	لقط
Ташламоқ, ирғитмоқ	Бросать (что-прямое дополнение или – بـ)	أَلْقَى (إِلْقَاءٌ – (масдар	لقي
Нутқ сўзламоқ	Выступать с речью	أَلْقَى خُطْبَةً	

Учрашмоқ	Встречаться	إِلْتَقَى	
Ташланган, иткитилган, йиқилган	Брошенный, упавший	مُنْقَى (مُلْقَاةٌ – (жен.р.	
Мушт билан урмоқ	Удар кулаком	لَكَمَةٌ	لكم
Йиғмоқ, бирлаштирмоқ	Собирать, объединять	لَمَّ (a/y), لَمَّ	لم
У айтган гапларнинг барини йиғмоқ	Собрать вместе все, что она сказала	لَمَّ كَلَامَهُ عَلَى بَعْضِهِ	
Кўриб қолмоқ, кўрмоқ, қараб-қараб қўймоқ	Замечать, видеть, посматривать	لَمَحَ (a), لَمَحُ	لمح
Юз ифодаси, юз тузилиши	Черты, выражение (лица)	مَلَامِيحُ	
Тегмоқ, тегинмоқ	Трогать, касаться	لَمَسَ (a), لَمَسُ	لمس
Бир-бирига тегмоқ, бир-бирига ёпишмоқ	Соприкасаться	لَامَسَ	
Пайпасламоқ, сийпаб топмоқ, ахтариб топмоқ	Нащупывать, искать ошупью, отыскивать	تَلَمَّسَ	
Қўл билан тегиш, тегмоқ	Прикосновение, касание	لَمَسَةٌ (لَمَسَاتُ)	
Ўт олмоқ, ёнмоқ	Воспаляться, гореть	إِلْتَهَبَ	لهب
Нафаси бўғилмоқ	Запыхаться, дышать с трудом	هَثَّ (a), هَثُّ	لهث
Оҳанг, акцент, лаҳжа	Тон, акцент, говор	لَهَجَةٌ (لَهَجَاتُ)	لهج
Ютмоқ, йўқ қилмоқ	Поглощать, уничтожать	إِلْتَهَمَ	لهم
Кўринмоқ, туюлмоқ, пайдо бўлмоқ	Казаться, появ- ляться, виднеться	لَوَّحَ (y), لَوَّحُ	لوح
Силкимоқ, силкитмоқ (қўл)	Махать, помахать (рукой), размахивать	لَوَّحَ	

Бўялмоқ, рангини ўзгартирмоқ	Окрашиваться, менять цвет	تَكْوَنَ	لون
Бурмоқ, тескори ўгирмоқ	Поворачивать, отворачивать	لَوَى (и), لَيَّ	لوي
Юмшоқ, қайишқоқ	Мягкий, гибкий	لَيِّنٌ	لين
Нега? Нима учун?	Почему? (ег.д.)	لِيَه؟	ليه
م			
Унга нима бўлди?	Что с ним	مَالَهُ	ما
Қувур	Труба, трубка	مَسُورَةٌ (مَوَاسِيرُ)	ماس
Майка	Майка	مَائِيَّةٌ (مَائِيَّهَاتٌ)	مايو
100 (юз)	Сто	مِائَةٌ (مِائَاتٌ)	مائي
Фойдаланмоқ, бахраманд бўлмоқ,	Пользоваться, наслаждаться (чем-)	تَمَتَّعَ	متع
Ўхшаш бўлмоқ, ўхшамоқ	Походить, быть похожим	مِثَالٌ	مثل
Бўйин эгмоқ, бўйсунмоқ	Повиноваться, подчиняться	إِمْتَنَلْ	
...га ўхшаш, каби, ...дай	Такой как, подобный	مِثْلٌ	
Соф, беғубор, асл, ҳақиқий	Чистый, неподдельный	مُحَضٌّ	محض
Бор-йўғи бир кўз қараши	Всего лишь взгляды	مُحَضُّ نَظَرَاتٍ	
Йўқ қилмоқ, ўчирмоқ	Уничтожать, стирать	مَاحَ (y), مَحَّوْ	محو
Чўзилмоқ	Тянуться, протягиваться	إِمْتَدَّ	مدّ
Узайган, чўзилган, кенгайган	Растянувшийся	مَمْدَدٌ	
...дан бери, ...дан буён	С, со времени, стех пор когда	مُذٌ=مُنْدٌ	مذ

Бормок, ўтмок	Идти, проходить	مَرَّ (a/y), مَرٌّ، مُرُورٌ	مرّ
Давом этмок, чўзилмок	Продолжаться, длиться	اِسْتَمَرَ	
Бир неча бор	Неоднократно	أَكْثَرَ مِنْ مَرَّةٍ	
Бир-икки марта	Один – два раза (ег.д.)	مَرَّةً وَ لَا مَرَّتَيْنِ	
Қувнок, шод-хуррам	Радостный, ликующий	مَرِحٌ (مَرَحَى)	مرح
Хурсандчилик, шодлик, қувонч	Радость, веселье	مَرِحٌ	
Шод, хуррам, қувнаб	Весело	بِمَرِحٍ	
Шуғулланмок, амалга оширмак, бажармок, амалда синамок	Заниматься, осуществлять ч-л., выполнять, практиковать ч-л.	مَارَسَ	مرس
Санитар, фельдшер	Санитар, фельдшер	مُرَّضٌ	مرض
Йиртилмок, узилмок	Разрываться	تَمَزَّقَ	مزق
Йиртилган, узилган	Разорванный	مُمَزَّقٌ	
Бир-бирига тегмок	Соприкасаться друг с другом	تَمَاسَّ	مسّ
Тегмок, қўл урмок	Прикосновение, касание	مَسَّيْسٌ	
Ўта муҳтож бўлмак	Крайне нуждаться (в чем- إلى)	(كان) فِي مَسِيسٍ الْحَاجَةَ	
Артмок, ювмок, силкитмок	Вытирать, стирать, стряхивать	مَسَحَ (a), مَسَحٌ	مسح
Олмок, ушлаб олмок, тутмок	Брать, держать, хватать	مَسَكَ (и), مَسَكٌ	مسك
Ушламок, тутмок, илиб олмок	Хватать, брать, держатъ (что- بِ)	أَمَسَكَ	

Ўзини тутиб турмоқ, эсанкирамаслик	Сдерживать себя, сохранять самообладение	تَمَّاسَكَ	
Жаноб	Мосье, господин	مُسَيُّو	مسي
Йўқ, эмас (Миср лаҳжасида инкор)	Нет, не (отрицание в египетском диалекте)	مِشْ	مش
Бироз, озгина	Немного (ег.д.)	مِشْ كَثِيرٌ	
Ўзига сингдирмоқ, ютмоқ	Впитывать в себя, поглащать	اِمْتَصَّ	مصّ
Олиб бормоқ, етаклаб бормоқ, яшамоқ, ўтказмоқ (вақт)	2. Вести (кого-л-) прожить, проводить (время)	أَمْضَى	مضي
Резина	Резина	مَطَّاطٌ	مطّ
Шаррос ёмғир, жала	Сильный дождь (ег.д.)	المِطْرَهْ جَامِدَهْ	مطر
Ошқозон, меъда	Желудок	مَعِدَةٌ (مَعْدٌ)	معد
Тикилиб (диққат билан) қарамоқ	Внимательно рассматривать (что -في)	أَمَعَنَ	معن
Тоқат қила олмасик, нафратланмоқ	Ненавидеть, не выносить	مَقَّتَ (y), مَقَّتْ	مقت
Имкониятга эга бўлмоқ, ...га қадар бўлмоқ	Получать возмож- ность, быть в состоянии (что-то сделать - مِنْ)	تَمَكَّنَ	مكن
Тўлдирмоқ, тўлатмоқ	Наполнять, заполняют	مَلَأَ (a), مَلَأْ	
Тўлмоқ, лик тўлмоқ	Наполняться	اِمْتَلَأَ	ملاً
Тўла, лик тўла	Наполненный	مَلِيءٌ	
Мулюхийя (кўкат, гуруч, қўй гўштидан	Мулюхийя (блюдо из зелени, риса,	مُلُوخِيَّةٌ	ملخ

тайёрланган таом)	баранины)		
Хижолат тортмоқ, эсанкирамоқ, довдирамоқ, у ёқ бу ёққа ағанамоқ, ағдарилмоқ	Смуцаться, беспокойно ворочаться	تَمَلَّلَ	ململ
Хижолат, эсанкираган	Смущенный	مُتَمَلِّلٌ	
Кимки, кимда ким	Кто, тот кто	مَنْ	من
У ерда ким бўлиши уммкин	Кто там может быть? (ег.д.)	هَذَا يَكُونُ مِينَ؟	
...дан бош тортмоқ, ...дан ўзини сақла- моқ, ...дай тиймоқ	Отказываться, воздерживаться (от чего-л-)	إِمْنَع	منع
Истамоқ, тилак билдирмоқ	Желать, высказывать пожелание	تَمَنَّى	مني
Истовчи, хоҳишманд, истак билдирувчи	Желающий, высказывающий пожелание	مُتَمَنَّ	
Тажрибали, моҳир, малакали	Самый знающий, квалифицирован- ный	أَمَّهْرٌ	مهـر
Шошмай, аста	Не спеша, медленно	على مَهْلٍ	مهـل
Нима бўлганда ҳам	Что бы ни ..., как бы ни ...	مَهْمَا	مهـم
Касб, хунар	Профессия, ремесло	مِهْنَةٌ (مِهْنٌ)	مهـن
Миёвлаш, миёв-миёв	Мяуканье	مُوءَاءٌ	موء
Ҳаёт (яшаш учун эмас), ўлим учун чегириб қолмоқ	Удерживать (ч-л) не на жизнь, а на смерть	إِسْتَمَاتَ	موت
У туғилиши билан ўлдими?	Умер после того как он родился? (ег.д.)	مَاتَ بَعْدَ مَا اتَّوَلَدَ؟	

Механик, юзаки	Механический	مِيكَانِيكِي	ميك
Эгилмоқ, букламоқ, енгил-елпи букилмоқ, қайирмоқ, суянмоқ	Склоняться, наклоняться, заворачивать к..., прислоняться к ..	مَالَ (И), مَيْلٌ, مَيْلَانٌ	ميل
Эгилмоқ, букилмоқ	Наклоняться, гнуться, склоняться	تَمَائِلٌ	
ن			
Шитир-шитир, шитирлаган овоз	Шорох, легкий шум	نَامَةٌ	نام
Узоқ, йироқ	Далекий, отдаленный	نَائِي (نَائِيَّةٌ – (жен.р.	نأي
Ўсмоқ	Расти, произрастать	نَبَتَ (У), نَبْتُ, نَبَاتٌ, نُبُوتٌ	نبت
Акиллаш, вовуллаш	Лай	نُبَاحٌ	نبح
Оҳанг, интонация	Тон, интонация	نَبْرَةٌ (نَبْرَاتٌ)	نبر
Урмоқ, уриб турмоқ, тешиб турмоқ	Биться, пульсировать	نَبْضَ (И), نَبْضٌ	نبض
Томир уриши	Уда пульса, одно биение	نَبْضَةٌ	
Ўзига келмоқ, хушига келмоқ	Приходить в себя, опомниться	تَنَبَّهَ	نبه
Эйтибор қилмоқ, сезмоқ, хушёр бўлмоқ	Обращать внимание, замечать (что -), быть осмотрительным	إِنْتَبَهَ	
Сасиётган, бадбўй, сассиқ	Гниющий, зловонный, с неприятным запахом	نَتْنٌ	نتن
Сочилмоқ, ҳаёли паришон бўлмоқ	Быть рассыпанным, рассеянным	تَنَاطَرَ	نثر

...дан олмоқ, қолмоқ	Спасаться (от чего-)	بَجَا (y), بَجَوْ، بَجَاء، مَجَاء	نجو
Хавфсиз жой, бошпана	Убежище, безопасное место	مَنْجَى (مَنَاجٍ)	
Йўнмоқ, тарашламоқ, ўйиб нақш солмоқ	Тесать (камень), вырезать, взять, высекать	نَحَتَ (y, и), نَحَتُّ	نحت
Озғин, қотма	Худой, тощий	نَحِيفٌ (نِحَافٌ)	نحف
Йўталиб қўймоқ, йўталмоқ	Покашливать, откашливаться	تَنْحَحَ	نحح
Нисбатан, бир қадар	Относительно, в какой-то мере	عَلَى نَحْوِ مَا	نحو
Титилган пахта	Чесаный хлопок	نَدِيفٌ	ندف
Пасткаш, ярамас, қўрқоқ	Низкий, подлый, трус	نَذَلٌ (أَنْذَالٌ)	ندل
Ечмоқ, узмоқ	Снимать, сорвать	نَزَعَ (и), نَزَعٌ	نزع
Оқмоқ (қон)	Истекать (кровью)	نَزَفَ (и), نَزَفٌ	
Қон оқаётган	Истекающий кровью	نَازِفٌ	نزف
Оздириб-тўздирмоқ, ишлатиб тугатмоқ	Истощать, исчерпывать	اسْتَنْزَفَ	
Қизикқонлик, жиззакилик	Вспыльчивость, горячность	نَزَقٌ	نزق
Тўғри келмоқ, мос келмоқ	Соответствовать, подходить	نَاسَبَ	نسب
Уйғун, мос, текис	Симметричный, стройный	مُتَنَاسِقٌ	نسق
Аёллар	Женщины	نِسْوَةٌ (مرأ – MC)	نسو
Эсдан чиқариш, паришонхотирлик	Забывание, забывчивость	نِسْيَانٌ	نسي
Ботмоқ, қадалмоқ	Вонзаться (в -), (о когтях)	نَشَبَ (a), نَشَبٌ، نَشُوبٌ	نشب

Санчмоқ, сукмоқ, ботирмоқ	Вонзать, запускать (напр.когти)	أَنْشَبَ	
Хўнграб йиғламоқ, йиғламоқ, дод-фарёд солмоқ	Рыдать, плакать, навзрыд	نَشِجَ (И), نَشِجٌ	نشج
Осиб қўймоқ, илиб қўймоқ, ёймоқ	Расстилать, развешивать (белье)	نَشَرَ (У), نَشْرٌ	
Аррасимон	Пилообразный	مِنْشَارِيٌّ	
Ҳамоҳанг бўлмаган	Диссонанс (в музыке)	نَشَازٌ	نشز
Фаолият, фаоллик	Деятельность, активность	نَشَاطٌ (أَنْشِطَةٌ)	نشط
Маст, сархуш, хузур қилаётган	Опьяненный, наслаждающийся	مُنْتَشٍ	نشو
Тик бўлмоқ, кўтарилмоқ	Выпрямляться, подниматься	إِنْتَصَبَ	نصب
Қулоқ солмоқ	Прислушиваться (к чему -)	أَنْصَتَ	نصت
Ғалаба қозонмоқ	Побеждать	إِنْتَصَرَ	
Ғалаба, фатх	Победа	نَصْرٌ	نصر
Ҳимоячи, тарафдор	Защитник, поборник, заступник	نَصِيرٌ (نُصْرَاءُ)	
Сакраётган, ирғишлаётган	Прыгающий	نَطَّاطٌ	نط
...нинг эвазига, ўрнига	Взамен чего-л, за что-л	نَطِيرَ شَيْءٍ	نظر
Дурбин, бинокль	Бинокль	مِنْظَرٌ (مَنْظَرٌ)	
Тартибга тушмоқ, йўлга тушмоқ	Упорядочиваться	إِنْتَضَمَ	نظم
Юмшоқ, майин, ёқимли	Мягкий, приятный, нежный	نَاعِمٌ	نعم
Кирмоқ, эришмоқ	Проникать, пробиваться	نَفَدَ (У), نَفُودٌ, نَفَادٌ	نفذ

Бажармоқ, адо этмоқ	Выполнять	نَفَّذَ	
Жирканч	Отвратительный	مُنْفَرٌ	نفر
Руҳий	Психологический	نَفْسِيّ	نفس
Қоқиб ташламоқ	Страхивать	نَفَضَ (Y), نَفَضُ	نفض
Титраб кетмоқ, ирғиб чикмоқ, кўтарилмоқ	Вздрагивать, вскакивать, подниматься	إِنْتَفَضَ	
Танқид қилмоқ, муҳокама қилмоқ	Критиковать, осуждать, порицать	إِنْتَقَدَ	نقد
Қутқармоқ	Спасать	أَنْقَذَ	نقذ
Нақшламоқ, ранг- баранг қилиб бўямоқ	Раскрашенный, расписанный	مَنْقُوشٌ	نقش
Баҳс, мунозара	Спор, прения	نِقَاشٌ	
Аста қисқариб бормоқ, камаймоқ	Постепенно сокращаться, уменьшаться	تَنَاقَصَ	نقص
Маъқулламаслик, салбий фикр	Порицание, неодобрение	إِسْتِنكَارٌ	نكر
Маъқулламай, маъқул топмай	Неодобрительно, с осуждением	فِي إِسْتِنكَارٍ	
Қораловчи	Осуждающий	مُسْتَنَكِرٌ	
Эгмоқ, хам қилмоқ (бошни)	Наклонять, опускать (голову)	نَكَّسَ (Y), نَكَّسُ = نَكَّسَ	نكس
Бошни хам қилмоқ	Опустить голову (лицо)	نَكَّسَ رَأْسَهُ (وَجْهَهُ)	
Йўлбарс	Тигр	نَمْرٌ (مَمُورٌ)	نمر
Асбоб, буюм, жиҳоз	Принадлежность	إِنْتِمَاءٌ	نمو
Хўрсинмоқ	Вздыхать	تَنَهَّدَ	نهد

Кўкрак, сийна	Грудь (женская)	نَهْدٌ (نُهُودٌ)	
Куппа-кундуз куни	Среди бела дня	فِي وَضْحِ النَّهَارِ	
Ўкирмоқ, ҳанграмоқ	Реветь (об осле)	نَهَقَ (a), نَهَيْقُ	نهق
Ўкириш	Рев	نَهَيْقُ	
Ҳолдан тойган	Обессиленный	مُنْهَكٌ	نهك
Очкўзлик, суқлик	Прожорливость, жадность	نَهَمٌ	نهم
Суқлик билан	Жадно	بِنَهَمٍ	
Чексизликка қадар	До бесконечности	إِلَى مَا لَا نِهَايَةَ	
Курашмоқ, олишмоқ, талашмоқ	Бороться, оспари- вать, толкать	نَاوَأَ	نوأ
Шифтдаги дераза, туйнук	Окно в потолке, отдушина	مَنْوَرٌ (مَنْوَرٌ)	نور
Шу турдаги, шу хилдаги	Такого типа, такого рода	مِنْ هَذَا النَّوْعِ	
Қўл урмоқ, тилга олмоқ	Касаться, затраги- вать (к-л. тему)	تَنَاوَلُ مَوْضُوعًا	نول
Мен ухлагани кетдим	Я пошел спать (ег.д.)	أَنَا قَائِمٌ أَنَامُ	
Олмоқ, қўлга киритмоқ	Получать	نَالَ (a), نَيْلٌ	نيل
Нил (дарё)	Нил (река)	النَّيْلُ	
هـ			
Уйғунлик, ҳамоҳанглик	Гармония, гармоничность	هَارٌ مُوْنِي	هار
Тушмоқ, ўтирмоқ	Опускаться, садиться	هَبَطَ (и), هُبُوطٌ	هبط
Чақирмоқ, бақирмоқ	Звать (кого-л-), кричать, воскликнуть	هَتَفَ (и), هَتْفٌ	هتف

Ташлаб кетмоқ, айрилмоқ	Бросать (кого-л), расставаться (с кем-л)	هَجَرَ (y), هَجَرَ	هجر
Ташлаб кетилган	Покинутый, заброшенный	مَهْجُورٌ	
Ҳожар	Агарь (имя собст.ж.)	هَاجِرٌ	
Ҳамла қилмоқ, ташланмоқ	Нападать, атаковать	هَاجَمَ	هجم
Таҳдид қилинган	Угрожаемый	مُهَدِّدٌ	هدد
Таҳдид қилиб	Угрожая	مُهَدِّدًا	
Тинч, хотиржам	Спокойный	هَادِيٌّ	هدأ
Тинчлик, хотиржамлик	Тишина, спокойствие	هَدَاةٌ	
Паст овозда	Тихим голосом	بِصَوْتٍ هَادِيٍّ	
Титраётган	Дрожащий	مُتَهَدِّجٌ	هدج
Қочмоқ, қочиб кетмоқ	Бежать, убегать	هَرَبَ (y), هُرُوبٌ	هرب
Қонунга хилоф равишда олиб ўтиш, ташиш	Перевозить, переправлять незаконно	هَرَبَ	
Силкитмоқ, чайқатмоқ, силтамоқ	Трясти., качать, потрясать	هَزَّ (a,y), هَزٌّ	هز
Бошини сарак-сарак қилмоқ	Покачать головой	هَزَّ رَأْسَهُ	
Чайқалмоқ, силкинмоқ	Трястись, качаться	إِهْتَزَّ	
Жим!	Тише!, тс!	هُسَّةٌ	هس
Тепалик, баландлик	Возвышенность	هَضْبَةٌ (هَضَابٌ)	هضب
Оқмоқ, қўймоқ	Течь, литься (о дожде)	هَطَلَ (هَطُولٌ)	هطل
Гиксослар (эр.авв. 1650-1540 йй.ларда)	Гиксосы (кочевники из	الهَكْسُوسُ	هكس

Мисрни забт этган Олд Осиё кўчманчилари)	Передней Азии, завоевавшие Египет в 1650-1540 г. до н.э.)		
Суюниб бақирмоқ	Радостно кричать	هَلَّلَ	هلّ
Хавотир, кўрқув	Тревога, страх	هَلَعُ	هلع
Йиртиқ, тилка-пора	Рваный, изорванный	مُهَلَّهَلْ	هلهل
Галлюцинация (йўк нарсанинг кўриниши)	Галлюцинация	هَلَوَسَةٌ (هَلَاوَسُ)	هلوس
Қизиқтирмақ, ташвишга солмоқчи бўлмақ, ният қилмоқ	Интересовать, бесп окоить, собираться (что сделать- بِ), намереваться	هَمَّ (a/y), هَمَّ, مَهْمَةٌ	همّ
Эътибор бермоқ	Обращать внимание	إِهْتَمَّ	
Ташвиш, қайғуриш, қизиқиш, хавотир	Забота, интерес, тревога, хлопоты	هَمَّ (هُمُومٌ)	
Хотиржам, босиқ, вазмин	Тихий, спокойный	هَامِدٌ	همد
...га пичирлаб гапирмоқ, пичир- пичир қилмоқ	Шептать друг другу, перешептываться	تَهَامَسَ	همس
Чет, чекка, атроф, ҳошия	Окраина, поля (книги)	هَيْشٌ (هَوَامِشُ)	همش
Ботган, кўмилган	Погруженный, углубившийся	مُنْهَمِكٌ	همك
Менсимаслик, эътиборсизлик, назарга илмаслик	Пренебрежение, невнимательность, запущенность	إِهْمَالٌ	همل
Минғиллаш, тўнғиллаш	Бормотание	هَمَمَةٌ	همهم
Ҳоним	Ганим (имя собственн., жен.)	هَانِمٌ	هنم

Тафида хоним	Госпожа Тафида	تَفِيدُ هَانِمَ	
Қиска вақт, лаҳза	Небольшой промежуток времени, момент	هُنِيهَةٌ	هنو
Ўйлаш, хаёл қилиш, хомхаёл	Воображения, иллюзии	تَهْوِيَّاتٌ	هوم
Ҳавосини алмаштирмақ	Проветривать	هَوَّى، تَهْوِيَةٌ	هوы
Бўл, тезроқ	Скорей, давай	هَيَّا	һия
Тайёрламоқ, хозирламоқ, тартибга келтирмақ	Готовить, готовить, устраивать, приводить в порядок	هَيَّأ، تَهَيَّأُ	һия
Гавда, тана, синч, қобирға	Корпус, остов	هَيْكَلٌ (هَيَّاكِلٌ)	һикл
و			
Таранг бўлмоқ, тортилмоқ	Напрягаться	تَوَتَّرَ	وتر
Таранг, жиддий, танг	Напряженный	مُتَوَتَّرٌ	
Қилиниши керак, қилиниши мажбурий	Быть обязательным	وَجِبَ (И)، وَجُوبٌ	وجب
Яхшилаб, боплаб	Как следует	كَمَا يَجِبُ	
Унинг...лиги маълум бўлди	Он оказался...	وَجَدَ نَفْسَهُ	وجد
Мавжуд бўлиш, бор бўлиш	Существование	تَوَاجَدٌ	
Индамас, хўмрайган	Безмолвный, сумрачный	وَاجِمٌ	وجم
Юзма-юз турмоқ, қаршисида турмоқ	Стоять лицом к лицу, находиться напротив	وَاجَهَ	وجه
Йўналишида	В направлении	بُجَاهَ	

Йўналтирувчи	Направляющий	مُوَجَّهٌ	
У ёлғиз	Одна, она одна	وَخَدَهَا	وحد
Биргина, ёлғиз	Единственный, одинокый	وَحِيدٌ	
Ёввойи, ваҳший	Дикий	مُتَوَحِّشٌ	وحش
Маъюс, ғамгин, хафа, нохуш, кимсасиз	Унылый, мрачный, безлюдный	مُوحِشٌ	
Ваҳший, ҳайвон	Зверь, дикое животное	وَحْشٌ (وُحُوشٌ)	
Рухлантирмоқ, хабар қилмоқ	Вдохновлять, сообщать	أَوْحَى	وحي
Менга эслатди	Напомнил мне	أَوْحَى لِي ذِكْرِي	
Йўл қўймоқ, изн бермоқ	Допускать, позволять	وَدَعَ يَدْعُ، وَدَعَّ	ودع
Қилишга қўй, рухсат бер	Позволь, дай	دَعَّ	
Ювош, беозор, мўмин-қобил, содда, камтар	Кроткий, смиренный, мягкий, простой, скромный	وَدِيعٌ	
Наф келтирмоқ, фойда келтирмоқ	Приносить, давать доход	أَوْرَدَ	ورد
Даромад, кирим, Чет элдан келтирилган	Доход, поступление	إِيرَادٌ	
Сон	Импортный	مُسْتَوْرَدٌ	
Ёстик	Бедро	وَرِكٌ (أَوْرَاكٌ)	ورك
Аро, орасида	Подушка	وَسَادَةٌ، وَسَادَةٌ (وَسَائِدٌ)	وسد
Кенглик, ҳажм, кўлам, сиғим	Среди	وَسْطٌ	وسط
	Широта, объем, обширность, вместительность	اتِّسَاعٌ	وسع

Чиройли, жозибали	Красивый, привлекательный	وَسِيمٌ	وسم
Гул тикмоқ, кашта тикмоқ	Расшивать, укра- шать вышивкой	وَشَّى	وشي
Ёпик, ёпиб кўйил- ган, тамбаланган	Закрытый, запертый	مُوصَدٌ	وصد
Давом эттирмақ	Продолжать	وَاصَلَ	وصل
Боғланмоқ, бирлашмоқ	Связываться, соединяться	اتَّصَلَ	
Узлуксиз, давомли, муттасил	Непрерывный, продолжительный	مُتَّصِلٌ	
Тавсия қилмоқ, укдирмоқ, тушунтириб бермоқ	Рекомендовать, давать совет	أَوْصَى	وصي
Изоҳламоқ, англатмоқ, маслаҳат бермоқ	Разъяснять, толковать	أَوْضَحَ	وضح
Равшан бўлмоқ, англатмоқ	Проясняться, становиться ясным	اتَّضَحَ	
Равшан, яққол, лўнда, аниқ	Ясный, очевидный	وَاضِحٌ	
Жойлашмоқ, кўчмоқ	Поселяться	اسْتَوْطَنَ	وطن
Муддат, муҳлат, вақт	Срок, время	مَوْعِدٌ (مَوَاعِدُ)	وعد
Тушунмоқ	Понимать, соображать	وَعَى (وَعَى (И) ، وَعَى	وعى
Идиш	Сосуд	وِعَاءٌ (أَوْعِيَةٌ)	
Ичкари (чуқур) кирмоқ	Идти вглубь	أَوْغَلَ	وغل
Мўл-кўл, сероб, катта, улкан	Обильный, огромный	وَافِرٌ	وفر
Рози бўлмоқ, келишмоқ	Соглашаться, договариваться	اتَّفَقَ	وفق
Олмоқ, батамом олмоқ	Брать, получать сполна	تَوَفَّى	وفي

У қазо қилди	Она скончалась	تَوَافَّهَا اللهُ	
Ўлган, марҳум	Умерший, покойный	مُتَوَفَّى	
У ўлмадими?	Он не умер? (ег.д.)	هُوَ مِشْ مُتَوَفَّى?	
Чақирмоқ, чорламоқ, туғдирмоқ	Вызывать, порождать	أَوْقَعُ، (إِيقَاعٌ - (масдар	وقع
Туғдирмоқ, жимлик- ка сабаб бўлмоқ	Породить, вызвать молчание	أَوْقَعُ صَمْتًا	
Кутмоқ, кўрқмоқ, хавсирамоқ	Ожидать, опасаться	تَوَقَّعُ	
Воқелик, факт	Действительность, факт	وَأَقَعُ	
Дархақиқат, аслида	В действительности, на самом деле	فِي الْوَأَقِعِ	
Тўхтамоқ	Останавливаться	تَوَقَّفَ	
Ўрин, вазият, аҳвол, ҳолат	Позиция, подход, положение, обста- новка, ситуация	مَوْقِفٌ (مَوَاقِفُ)	
Туғилмоқ, дунёга келмоқ	Рождаться (ег.д.)	إِتْوَالَدَ	
Эгалламоқ, қўлга киритмоқ	Овладевать, захватывать (что-)	إِسْتَوْلَى، إِسْتَيْلَاءٌ	ولي
Заиф, бемажол, дармонсиз	Слабый, хилый	وَاهِنٌ	وهن
Овчарка	Овчарка	وُولْفٌ	وول
ي			
Умидсизлик, тушкунлик	Отчаяние	يَأْسٌ	يئس
Чап қўл	Левая рука	يُسْرَى	يسر

МУНДАРИЖА

Сўз боши	3
1-мавзу. Мослашмаган аниқловчи	5
2-мавзу. Феъл ва унинг ўтган замони	10
3-мавзу. Феъл-кесимли гаплар	16
4-мавзу. Феълларнинг ҳозирги-келаси замони	23
5-мавзу. Араб тилида ҳаракат номи	29
6-мавзу. Эгага таъсир қилувчи юкламалар	34
7-мавзу. Араб тилида сифатдошлар	42
8-мавзу. Араб тилида заиф феъллар	47
9-мавзу. Тўғрига ўхшаш феъллар	52
10-мавзу. Бўш феъллар	57
11-мавзу. Ноқис феъллар	62
Илова	67
Луғат	68

БЕГМАТОВА БУЗАҲРО МАЪРУФЖАНОВНА

АРАБ ТИЛИ

**(Филология йўналиши 2-3-курс талабалари учун
ўқув-услубий қўлланма)**

Тошкент – 2013

Б – 45
ББК: 81.2 (5)
УДК: 809.27

Масъул муҳаррир: *ф.ф.н., доц. М.А. Носирова*

Такризчилар: *ф.ф.н., доц. С. Рустамий*
кат.ўқ. Н.Ҳ. Усмонова
кат.ўқ. З.Н. Шокирова

Тех.муҳаррир: *М.М. Зарифов*

Комп.версткаси: *Д.У. Арифжонов*

Мазкур ўқув-услубий кўлланма ТошДШИ ўқув услубий кенгаши
томонидан нашрга тавсия этилган (Баённома №3, 21.12.2012)

Босишга рухсат этилди 15.05.2013.
Бичими 60x84 ¹/₁₆ Шартли 10,25 б.т.
100 нусхада босилди. Буюртма №

Тошкент давлат шарқшунослик институтининг кичик
босмахонаси. Тошкент, Шаҳрисабз кўчаси, 25.

© Тошкент давлат шарқшунослик институти, 2013